351

No. 27

N. 468

...nta Cruz

Ad ... omnium

Este libro es de D. P.º Romualdo
de Sentis y Castrillo

~~354~~

461

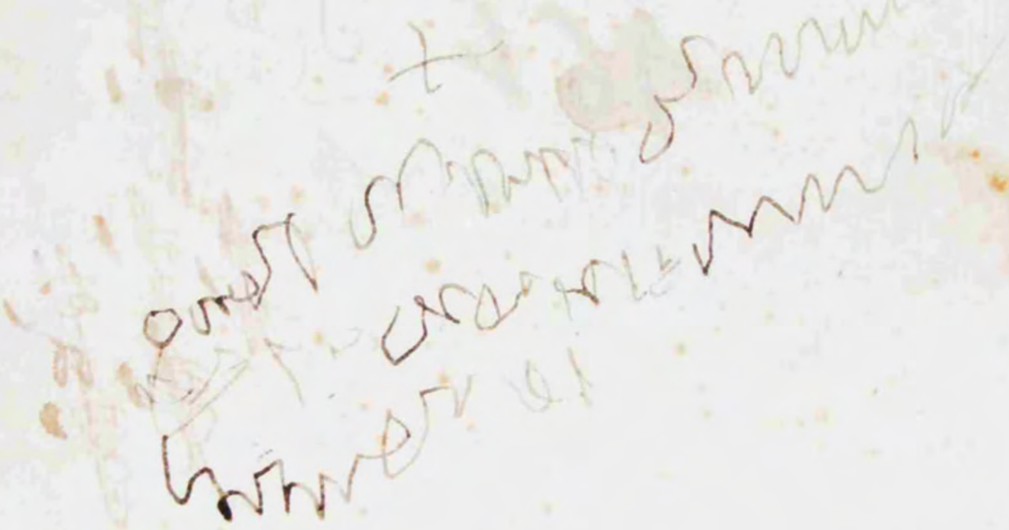

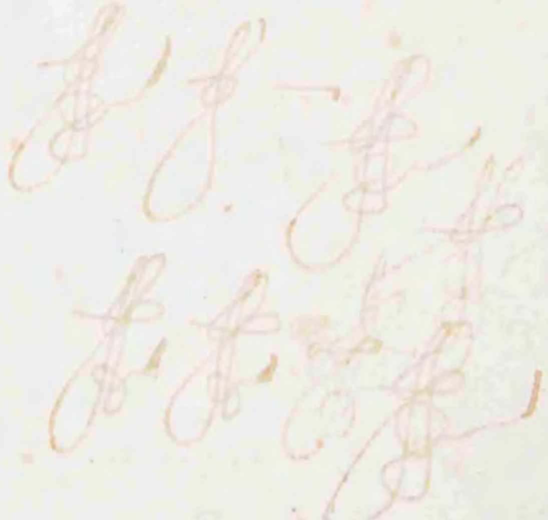

R. 45

Index materiarum
Iuris Civilis

x ad tit. de rebus creditis cum L. Singularia — Don Luis ... matias gonzalez ...
x ad tractatum de Hereditate Viuentis.
x ad tit. de condict. indebiti cum L. frater a fratre
x Metodo totius Iuris.

BIBLIOTECA DE SANTA CR[UZ] ... [VALLAD]OLID

don Luis Gudiel

Sequitur celebris titulus de rebus cre=ditis interpretandum a doctissimo domino don Luis Gu die [illegible]

Anno domini 1615 ad rubricam

nº 1º Tertia digestorum seu pandectarum pars in qua omia que de rebus nominantur hoc e contractibus 8 libris deputatis colata sui Iustiniano vt ipse aerit in l. 2 vlo in 3 v C. de vetere Iure enucleando. T ordinat edicti perpetui cuius meminit Equinarius baro ad eandam p[er] digestorum lib. singulari manualium quequis 2º vl 3º ano ad ad=vitium legentium Iuris estudiosis q Papinianiste apela-bantur tradi olim publice et explicari debuit vt cuides imperatoris testimo in proemio digestorum vlo in 2º aut ano et vlo 3 insuper testantur inimit Raursius libro sors tulerit Bole. in huius rubrice prefacionne Contius 1º lectionum cap undecimo. Cosario oserbat cap 32 initium capit ab hoc titulo q primus e libri 12. et reliquos gesubsecuent dificultate et utilitate longe superat cumque Raursius, Bart et Gordinarij fere oes decontinuat et conect

BIBLIOTECA DE SANTA CRUZ DE VALLADOLID

eius ad presedentes plura tradant opere pretium duxit de eo n̄ nihil agere & qualiter hic tt.us superioribus coniungatr prius quam ad singulas rubricę partes quę sigilatim explicandę eę sui transeamus.

Qua in re frequens doctorum senia ē ideo hunc tt.um pręcedentibus aplicari qd posquam de in rem actionibus discusum s[it] late eēt ex tt.o de Iudiijs unde 2.a digestorum pars incipit qualis ē bendicatio publiciana confesoria negatoria & similes de qb9 allis actionib9 quę ad exemplum re allium proponuntr vt familię erciscundę comuni dibidundo finium regundorum quę mixtam causam abtinere dicuntr § quędam inst.a de actionib9 vl in rem scriptę appelantr vt actio ad exibendum noxalijs & plures allie combeniens visum fuit de actionib9 in personam agere ac p[ri]mo de reb9 creditis hoc ē contractib9 quorum genus inter allia quę a Iustiniano. tradita sunt ex qqb9 obligatio nacitr in § sequens diuitio inst.a de obligationib9 dignius quidam longe ē & latius merito patere crediti ut qd genus eiusmodi ē sine quo humana natura consistere n̄ possit & magsime de certi condit.e quę n̄ modo ex mutuo competit de quo presertim sub hoc tt.o agitr sed oij causa si ex ea certum petatr vt coliges ex Azurssio. Bart. Castrensi. Jassone. Ripa. Decio Bole & allis in hac rubrica q ex eo frequenter continuat.es eius ad presedentes desunmi probant Cujatio & Ubesenbegmio in eis paratictia donelo ad Co. tt.us de reb9 creditis & ad tt.us si certum petatr opero n.o 2.o

de rerum Iuris prudentia lib 9 n° 23 &c.

n° 3 Hinc plures deducti deducunt actiones rem digniores personalibus nam alioquin perperam deductis in instit prius essent disputatio quod et sequentibus suaderi nempe quae maiore securitate innituntur l. plus cautionis 25 ff de reg Iur. et contra quemlibet possessorem dantur in nullo Iure sit obligatus § omnium instit de actiones fortius et potentius Ius preimponunt. argumentum textus in cap penultimo ad fin de prebendis in 6° et quod specialius remititur l. aurelius 29 § mebia ff de liberat legata cui habendi sunt Iason. n° 102 Cometus. n° 69 in d § omnium Cobo 2° baviarum cap 14 Scobar de ratiociniis cap 5 ex n° 12 Gutierres de tutelis 3 parte cap 1° anno 32 neque adicte hereditatis confunditur ut cum Bald probat Alciatus in l debitoris 7 n° 13 C de Pactis quibus allia adit fundamenta Fagnius lib 11 contrabertiarum cap 63 per quae huius opinioni sunt Guliermus . Albericus . Angelus . Paulus et Alexander . quibus subscribit Iason in n° 14 et Alciatus n° 13 &c.

n° 4 Contrarium tamen videlicet personales digniores esse multis probare conantur de Vius 1 lect n° 5 et 6. Biglius n° 2 et Corvacius n° 6 in § 1 rationae subiecti nam personae digniore sunt rebus unde alias tractatus de personis medito premititur l 1 et 2 ff de statu hominis § ultimo inst de Iure natu. et actionum quae sunt in personam 1ius fit mentio in d § omnium quam quae in rem dantur accedit personales. proprie actiones est l. actio 28 de actionibus et oblig

dignius quam ee tale quod magis proprie est tale et quadammodo firmiores videlicet quippeque persona perempta adhuc durant cum tamem reales rebus extinctis pereant § ita tamen aliena inst. quibus dicitur etc.

Nobis vero neutra opinio placet sed 3.ª quam probat Bolognetus ubi supra n.º 41 et Faquing sequitur d. cap. 63 unius et alterius argumenti prius solutis quia cavetur actiones reales digniores ee personalibus certis respectibus et conversio personales certis aliis respectibus digniores ee realibus et ita se habere tanquam evidentia et expressa nam quatenus personalis actio Bart. contra personam obligatam eamque coercere potest et constringere ad dandum vel faciendum aliquid dignior reali vocatur at quatenus realis latius se extendit et dominium persequitur penes quemcumque possessorem non male videtur dignior personalis etc. n.º 3

At nihil obstat de rem actionibus n.º 5 merito priore loco actum est nam cum sit iuris civilis propositum suum cuique tribuere ut declaratur definit. Iust. et praeceptis iuris quae extant in l. Iust. 10 ff de Iust. et iure primo et § iuris praecepta inst. eodem tit. idque in duobus consistat vel in eo quod sunt cuiusque proprie est vel quod ab alijs sibi debetur quorum prius actionibus in rem posterius in personam persequimur recte prius de illis quam de eis habitus est sermo ut sperta ibi explicatur et alijs quas prosecuntur Sucardus n.º 32 Maiatus n.º 6 et Bolognetus n.º 43 h. Venis nobis exponere vero hanc

videtur Donelus in d. rubrica codicis si certum petatur n° 2.

n° 6 Preterea ex ista dicta continuatione multi inferunt actionum genera plura quam duo esse hoc est 3 vel 4. volentes que mixtae nuncupantur vel in rem scriptae diversum genus constituere ad quod idio mixtas apelari quod sint tam in rem quam in personam vt ait Iustinianus in § quedam inst. de actionibus in rem vero scriptas ita dici quod quamvis personales sint secuntur tamen ocm rem possessorem vt ille que in rem dantur l. 3 § e aut non personalis in glo et § ultimo ff ad exibendum l. metum § ultimo ff quod metus causa quod ita preter Accursium et antiquiores utriusque explicat Iason hic ex n° 1 Gutisela n° 2 Cagnolus ex n° 50 quos ad aliorum impugnationibus late tueri conatur Bolochetus n° 28 et sequentibus.

n° 7 Verum hanc sententiam plerique alij ex recentioribus reiecerunt et confutaverunt ut Coratius hic ex n° 1 et lib. 1 miscellaneorum cap 22 Ant. faber lib 20 coniecturarum cap 10 Gipsanus in l actionum 25 an° 1 ff de oblig et actionibus primo ex Vlpiani testimonio in d. l. actionum ubi ait actionum in summa dico esse genera in rem que dicitur vendicatio et petitio et in presonam que condictio apelatur que quia condictio a Iustiniano probata est in d. § omnium et in § sic itaque discretis inst. de actionibus et aperte manca esset si tertium vel quartum genus adi posset earum actionum que mixte sunt vel in rem

scripte appelatur. 2º idem hoc dilemate probatur namque qui de aliqua re agit aut contra eum agit qui aliquo modo est obligatus aut contra eum qui nullo modo nam fieri nequit quin alterutrum istorum verum sit in quolibet actionis genere cum sint haec non in contraria sed etiam contradictoria intra quae nec medium nec tertium quidquam esse potest et quod non agit contra eum qui aliquo modo est obligatus in personam actio est si vero contra eum qui nullo modo sed qui in eam rem possidet huius nomine lis instituit actio in rem ex d. § omnium ergo fieri non potest ut actio ulla sit quae non vel in personam sit vel in rem tertio quia actiones quae mixtae nuncupantur vel reales sunt vel personales nam hereditatis petitio quam mixtam esse habere dixit Imperator in l. hereditatis 7 C. de petit. he in rem sine ex l. sed et si lege 28 § petitio de pet. hereditatis l. si in aut 28 § de ijs fit. l. 1 et post universales actiones in rem ff. de rei vendicat. l. sicut 3 in fine C. de prescript. annorum docet com. quam resolvit et sequitur post longam disput. Bolognetus ex nº 33 et Corratius nº 2 et Donellus d. nº 2º Belong. lib. 2 supputationum cap. 4 Gipfanius sed lectionum nº 19 rursus actiones familiae erciscundae com. dividendo et finium regundorum quae enumerantur in d. § quaedam personales vere sunt l. 1 ff. finium regundorum l. inter labeo 23. § familiae sibi quae sunt personales actiones ff. fam. ercisc. l. 1 § ad hec et nec alterum quin cuiuscumque personales actiones C. de annali exempt. § item si item ubi ex quasi contractu oriri probatur inst. de obligat. quae ex quasi contractu idemque est in actionibus quae in rem excepte sunt vel concepte quae personales

sunt et ita parint apelantur ut actiones ad exibendum
probat textus in d l. 3 § e autem personales decuiter
interpretatur optime agit Gifsahus in d l actionum
n° 20 et seqq et in actione qd metus caussa textus in d
l metum § ultimo § preterea inst de actionibus
et in actione noxali textus in l. 1 ff de noxalibus que
palam docet ex maleficiis servorum oriri dominiqz
et in interdictis textus in d. l 1 § penultimo ff de
interdictis. ubi dicente traditur omnia esse personalia
qd qd in rem scripta sint aut concepta 4° qa non minus
falsum videtur actiones mixtas ideo ita apellari qd sint
tam in rem quam in personam nam ut fieri ipse nequit
duplicem spectes diversam reperiri in eodem subjecto
ita etiam unam et eamdem actionem personalem et realem
esse sibi caussam cuiusqz sibi efectu respicias ut non
obscure docuit Bart in d §. petitio quem secuntur Iacobo-
bus de rigiis n° 3 hic Gometius. et Angelus n° 3 Iason
n° 12 et olibanus. n° 8 in d § quedam et qd circa
actiones in rem scriptas idem autores. comminiscuntur
et alij citati quibus suscribunt Belong. d. cap 4°
n° 3 Bargalius de dolo lib 4 cap i n° 45 nempe hoc
donari nomine qd rem persequantur et quemcumqz
eius posesorem nam imo verius crediti ideo eas rem
persequi qd in rem sint scripte at qsita appelari
qd earum formule a pretore in rem concepte esent
non in personam illarum istarum que in rem darentur
ut aparet ea formula actionis qd metus causa quam
pretor suo edicto non demonstrata persona a septa

generalit proposuit hic Ulpianus qd metus causa gestum
e ratum n habebo l. 1ª ff. qd metus causa et
ex alliis pluribus perque ita explicat Coratus, An-
tonius faber et Bisfanus ubi s Otomanus, gusatus, et olibanus
n 48 d § omnium aggbus n audet recedere Bolonetus addens
hoc neminem negare n 28 Ulo id hic iactantia s

Neque tuentibus hanc ptem Iustinianus ad n° 8
Bersabéri in d § quedam nam qd ait quasdam alt^s
ee que mixtam caussam obtinere videantr n° go pertinet
ut pbet all^s tres illas mixtas quas eodem loco refert
et si que sunt similes q^us et diversum genus act^us consti
tuere cum ut prediximus edem met actiones mixtum
habentes causa natura sua et origine vl reales vl.
personales sint vt preter Coratum, Fabrum, et Bi-
fanum, in locis s citatis aperte id quoqz censent Iason
n° 27 Benincatus n° 1° et n° 233 Gometius n° 24 et olibanus
n° 52 in d § omnium idem Iason in l 2 n° 2 ubi plures refert
ff de Berno et in d § quedam n° 12 ubi Gometius n° 3 et
olibanus n° 8 Belonus d cap 4 Iacobus de nigris n° 4 s duribus
lib 1 actionum cap 4 aserentes ita tenere Bart. et scri-
bentes coiter &

illud v° gravius longe urget qd apertissime n° 9
in d § quedam ab eodem imperatore traditr videlicet hu-
iusmodi act^s ex eo mixtas vocari qd sint tam in rem
quam in personam nam imo verius videtr nomen inde
usurpasse qd in eis uterqz sit actor, et reus, actor silicet
quatenus petit sibi aliqd prestari reus v° quatenus
ibi ipsum vl tantundem aut eo plus minus v°

ab eo petit l. alt.is 37 § mixtę ff de oblig et act. l. iudicium 11 ff. finium reg. l. inter quos heredes 44 § q familię ff. familię ercis. l. in tribus 13 ff. de Iudicijs l. 2 § 1.o ff. com. divid. l. 2 in prin. et § ultimo ff. de interdictis præterquam qd impossibile est credit. ut una eademque actio tam in rem sit quam in personam hoc est ea qua et rem nostram esse et adversarium intendamus dare oportere quę ex diametro contraria sunt ut et sine scrupulo consent. Bart. et reliqui cum eo ad ultim. n.o 7 quibus tacite adheret antonius faber d. lib. 20 coniecturarum cap. 10 adiens locum illum Iustiniani emendat. omnino indigere nec sane eum unquam dubitase quin ineptitia sint et delendam verba illa tam in rem quam in personam quę et ex veteribus interpretibus nemo bene explicat et ex recentioribus pleriqu. fatentur explicari nullo modo posse id quod etiam ille quę in eodem § sequitur evidenter demonstrare quia Iustinianus reddit rationem præterquam tres illę actiones, familię ercis cunde, communi dividundo, et finium regundorum dicantur mixtę nempe qd in ijs permititur Iudici rem alicui ex litigationibus adiudicare ex bono et equo et si unius pars pregravari videatur eum invicem certa pecunia alteri condemnare &c. &c.

N.o 10 Hac in emendat. fabri reiecta retinta quoque communi lect. illius § pro exacta eius explicat. animadvertendo mixtarum actionum appelat. ab infaniam sumi nam vel mixtę dicentur quia rei et personę persecutorię sunt ad diferent. ab reliquarum que vel rem

vel penam persequuntur § sequens divisio cum sequentibus inst. de actionibus vel in quibus utriusque litigatoris conditio par est et unusquisque tam rei quam actoris partes sustinet ut sunt actiones familie erciscunde, com. dividundo, finium regundorum de quibus in d. l. in tribus cum alijs nuper adnotatis et interdictum uti possidetis et utrobi l. 3 § 1 ff uti poss. l. 1 ff utrobi que pro inde duplicia apellantur § pen. inst. de interdictis l. 2 in princ. et in § ult. ff eodem l. 1 § porro ponitur ff de superficiebus que iunge. quesat. observat. 4 cap. 18 Menoch. de retinenda poss. remedio 3 n. 16 vel que partim in rem sunt partim in personam ut que de ijs rebus que coes sunt competunt et quarum sui spetiis in d. § quedam numerantur que quidem mixtam caussam habere et tam in rem quam in personam competere dicuntur quia pro qua parte dominus quis est rem persequi videtur et in rem experiri pro parte vero coheredis et sortij quam ad iudicari sibi postulat aut pro fructibus ab alio perceptis sumsibus quia ab eo in re communi factis in personam potius actione exequi ac si contractu orta agit d. § item si inter de obligationibus et quasi contractu. idem quod fit in actione finium regundorum quia quando quis ex maleficio alterius ... terminos ... vel ex negatione adversus eum qui alia limites presumit datur § ult. inst. de off. iudicis Hotomanus in d. § item si inter enuntiat 1. Wesenbecius n. 6 in para titula finium regundorum ... n. 16 in l. actionum 37 ff de obligationibus et ac que quod non minus in personam et in rem esse dicitur l. 1 ff. finium regundorum quatenus

Et pro tem fundi sibi ad Iudicari et adversarium dare oportere quod hac actio expediri intendit ut explicant in hac rubr. Albericus n° 2 Iason n° 11 Ripa n° 9 et Bolignetus n° 31 idem Iasson in d § quedam n° 17 et 18 ubi Ohbanus n° 11 et sequenti Vuesenbecius n° 2 in paratitla com. dividundo Ligatius in d § omnis vero sunt et quedam &c.

n° 11 Sed verior re agente recusant ij autores theorica explicatio non modo suspecta sed imo falsa penitus videatur que non dubie ex sequentibus convincitur primo quia si vera esset sequeretur has actiones mixtas eque participare de natura et origine realium et personalium et qui quo ad hanc caussam atinet personales mere sunt ut ostendimus supra n° 7 et fatentur dicti n° 8 laudati quia probant non constituere genus diversum actionum inter quos sunt idem Iasson et Ohbanus proxime citati quod sibi ipsis in hoc adversari plane videntur igitur afirmari non potest actiones predictas partim ex dominio et partim ex quasi contractu oriri secundo quia plerumque eque dantur pro dividendis rebus communibus quarum non domini sed posesores sumus in alio iure re ad nos pertinet l. 1 ff familie ercicunde l. item videndum 20 § ult° cum l. sequenti in principio et in § veniunt ff de petit. here. l. communi 7 ff communi di. l. si de loci 4 § finium ff finium docet glos. secus hereditatis in l. per hoc Iuditium 4 ff. com. dividundo. Vuesenbecius supra n° 3 et ad titulus familie ercis. et ad titulus

ad tt.e finium regundorum n.o 5 Gometius in l. 45 taur. n.o 156. 3.o qa multum interest inter reales act.es et mixtas de qq. agimq nam illis certas rei petimus quas nras ee asserimq et earum dominium ad nos pertinere declarari l. si in rem 6 ff de rei vend. Petq Gilquerinus in l. edita n.o 73 C. de edendo his v.o incertas et in difinitas quarum est ad Iudicatio arbitrio Iudicis commissa e § si familie et sequentibq inst. de off.o Iudicis rursus qa ex ad Iudicat.e que fit in act.e in rem cum res fuisse uendicantis pronuntiat. dominium eidem n.o adquiriti sd iam ante adquisitum declarati cum in ad Iudicatio que fit in actibq illis Iudicis cum efectum habeat ut faciant rem alterius que antea ipsius plene n.o erat nec nisi pro indiviso § ultimo in fin. inst. de off.o Iudicis 4.o et ult.o qa act.es in rem eas q possident n.o dati § eque si agat inst. de actionibq et mixte danti et possidentibq l. i ff familie ercis. l. penult. ff com. dividundo cum alijs

Qare precedente explicat.e pariter vicita et alijs que colligiti ex Gometio d. § quedam n.o 6. Decio in cap. ex literis n.o 12 de probationibq Belono d. lib 2 cap 4 Baconales lib 4 variarum cap 10 n.o 25, proprius accedit veritati Gipsani explicatio in d. l. alt.is n.o 15 et 16 ai contractes que vulgo mixte nuncupanti ideo tamen in rem quam in personam ee dicu qa licet quo ad originem et causam unde nascunti vere sint personales et quo ad prestationes personales que fere semper in eijs veniunt at vero respectu finis qui minimum vendicatio n.o 12

Veri è ut actionum in rem L. ff. finium regundorum in rem 7
et competere videantur sed verius meo iudicio e propter facultatem iudicibus tributam rem uni ex litigatoribus adiudicandi adeo eum in vicem alteri in pecunia condemnandi imperatorem in dictis tribus iudicijs adobservasse ut ipse in finalibus ubi dicti § quedam ostendit quoque formulas acurate recenset b. Franciscus Romanus et multa de eorum natura et potestate plures alegans An Olibanus p. 2 actionum. lib. 1 ex cap. 38 usque ad 42 etc. etc.

n. 13 Sed si interest quare dijs mixtis actionibus sermo ante habitus sit quam de mere personalibus que oriuntur ex contractibus et longe digniores videntur Cujacij opinione in super habita in l. 1 et 2 C. de rebus creditis ubi ait Justinianus ordinis eorum parum fuisse solicitum ideoque hoc nos sed modum curare non debere quam probarunt Coratus in hac rubrica n. 5 Baconus declarationum iuris 4 declarat. 51 late P. Ricciardus in rub. de usufructu ex n. 34 dicant vel cum donelo n. 2 in d. Rub. C de rebus creditis operepretium fuisse absoluta tractatione actionum que pro rebus que in solidum nostre sunt competunt de hijs etc. agere que nobis dantur pro rebus quas cum alijs habemus communes vel cum Hipshario in d. l. alt. n. 16 oportuisse maxime iam in pandectis quam in C. tractatui de actionibus in rem tractatum de mixtis adiungere que cum in his multa hec communia que et in actionibus in rem scripti ratio locum optinet nec latuit Acursium in

scolis huius R. et l. et alijs que ad exemplum earum proponuntur Bartolum et antiquiores communiter teste Bolognetto n° 39 &c.

n° 14

Sed iam deveniamus ad verba explicanda que ab interpretibus varie legitur ut constat Agustino lib. 3 emendationum cap. ult. in fin. Cujacio 2° ad africanum in quo et lib. 7 observationum cap. 82 Bolognetto hic n° 1 et alijs vulgaris in lectio que habet de rebus creditis si certum petatur et de certi condictione que communiter recepta est sub se continet partes quarum prior ad eos contractus pertinet quos alienam fidem secuti instituimus ut testatur Ulpianus in l. 1 infra de qualibus agitur in l. 2 § creditum l. 4 § res pignori l. quod te mihi 5 et aliis infra hoc titulo et in titulis sequentibus usque ad titulus ff de pignoribus quoniam hec prima pars generalis est et alios quoque titulus pertinet qui sub integra se parte pandectarum qua generaliter et in universum de contractibus agitur collocati sunt a Justiniano ut et secunda que precedit de iudicijs quemadmodum notarunt hic Pbulgotus n° 5 Iasson n° 16 Alciatus n° 9 Biglius n° 16 Bolognetus n° 1 Coratius in pred. Vbesenbecius in paratitla 2 n° Duarenus ad titulum 3 C si certum petatur cap. 1 n° 2 Cuirinarius ad 3am partem pandectarum titulo 1° Conanus comentariorum cap. 1 n° 2 Donellus in R. C. de rebus cr. ex n° 7 ubi Iulius Pacius n° 2 Vellus de vera iuris prudentia lib. 9 cap. 23 cum quo sentire in hoc videtur Greg. Alexander quatenus premisso separatim titulo de rebus

derebus creditis quasi toti 3 p. ff. convenienter titulus
dem de novum si certum petatur condictio subiunxit nec
caret opinio hec fundamentis nam primo probatur
ex usu pretorum q edicta omnia ad contractus pertinentia
in albo olim separatim proponebant sub titulo hoc gene-
rali et inscriptione derebus creditis ut in dicat Ulpianus
in d l. 1 infra Equinarius et donelus. ubi proxime
de inde ex Justiniano cuius in hac inscriptione eadem
mens est creditis ut declaratur in l 2 § 1° in tertio v°
C de vetere enucle. Rursus ex nominis signatione que lata
nimis et generalis est ut mox dicemus unde creditum extra
eas quoque res dicitur qui pondere, numero,
mensura ue. continetur d § creditum et creditores gg
ex qualibet ca debetur l. creditores 10 - cum duabus
sequentibus ff de verborum sig. denique ga et plures
alij tituli generalis sunt tam in pandectis quam in
institutionibus et C. ut titulus dem integrum restitutio-
nibus de obligationibus et actionibus de usucapionibus
de interdictis de hereditatibus qf ab intestato et si-
miles. &c &c

N° 16 2a Pars Rubrice q continetur
in illis verbis si certum petatur ad mutuum spe-
cialiter pertinet et cum Acursio hic docent
Bartolus, Alexius, Castrensis, Jason, Cotta, Anto-
de Leon, Uberenbegus et cons teste Cagnolo. n° 67 Bologn
n° 47 et Fagnin. 11 Controversiarum cap 64 nam semper
in mutuo certum versari dicitur cum redendum sit
eque bonum secum qd 3. insta hoc titulo et maior

Et maior pars legum huius de mutuo tractat unde
inscriptio rubricae explant aptè sumit arg. textus in
l. iulius 29 § stico. ff de liberat. legata accedit nullam
specialem esse titulus huiusmodi contractu nisi de quo verba illa
exponantur quod videtur absurdum eodemque sensu accipi
in rubrica Codicis si certum petatur sub qua tamen agitur
et hinc est ut non a prima parte quae generalis est et alijs titulis
com. sed a secunda quae specialis est et propria huius
titulus de reb. creditis huius allegant dicti textus capiant
Ut considerat Jason dicto n° 16 et Alciatus n° 9 his quibus
additur non modo verba s.a l. ad mutuum pertinere quin-
immo et propium nomen actionis pro mutuo competentis
eius significari ut probat textus in l. 1 et illa tituli
si certum petatur ff de condict. triticaria l. 1 et eius
in personam est actio et ita si certum petatur ff de iure
rogatoriis actionibus tradunt Accursius et plures quos
refert et sequitur Viglius n° 24 Mantica n° 19.
Alciatus secundo parergon cap. 50 Julius. Panormus
n° 26 postrema autem pars quae est de certi condict.
generalis ut prior causa intelligitur ne solum perti-
nere ad certam condictionem specialem quae datur.
ex mutuo principio inst. quibus modis non contrahitur ob
ligatio sed et ad generalem quae ex omnibus contractibus ex quibus
certum petitur competit de quo in l. certi condictio § inst.
hoc titulus preter Accursium hic probant Bartolus, Al
Verus et alij ex antiquioribus quorum opinionem
receptam esse aiunt plures quos refert Petrus
Nicolaus in compendio l.° p.te titulus 8. n° 3 X.X.

hec sunt

2

n° 17

9

de reb; creditis

Haec sunt quae ab antiquitus circa dictis
explicat[?] huius rubricae coiter tradenti verum oia prae-
aptes m[?]his excolijs iam dudum in multis peccare admotarunt
in primis namq falsum videtur in prius rubricae verb-
tu continere generalem ad sequentium librorum titulos
cum plures sint q n pertineant ad contractus negs
ad res creditas ut titulus de veteri iure de milit[?]
iurando de conditionibus in debiti ob rem dati sine
ca quae sunt ex bono et aequo n ex d[?] lex ut obser-
vat Laterus, probat, Jacobus Cuiatius in paratitla
ad hunc titulum et tractatu 2° ad africanum et lib 7 ob-
servationum cap 31 cui n adversantur qui pro d[?]
opinione expendunt n primum ex l. d. ll. 1 in prius
quae quidem pertinet ad edictum pretoris ad
quod Vlpianus scripsit commentarios ex quibus
textibus illa desumpta e ut inscriptio [illegible]
indicat et sane quod quod in edicto pretoris et sub titulo
de reb; creditis oia ad contractus pertinentia
prehenduntur in nova d posit[?] pandectarum d Iust,
quapropter suis quisque titulus ex contractibus asignatus e
ut sentire videtur Conanus d. lib 7° cap 1° n° 2 nam
2um in d § tertia v° nam et tertia pars [illegible] vocati
de reb; n velle inferti totam et de reb; cum sit
aliud vocari aliud e[?] sem[?] exemplo q libro 21°
et 21 operam dabat probat ubi s. Jacobus
Cuiatius q authore Iustitie Papinianistae vo-
cabantur a primis verbis [illegible] lib 21 q sunt Papi-
niani et tm n solum Papiniano dabant

De rebus creditis

Habent operam sed enim Ulpianus n° 3 qui non concludit appellatio nonem creditarum e generalis de rebus creditis quod pertinet ad universam tertiam partem pandectarum nam sufficit varie continere ut recte apelati generalis non denique ultimum nam tituli qui ibi proponantur non sunt generales ita ut sequentibus librorum titulum completantur quo sensu recte negat Cuiatius titulus de rebus creditis generalem quoquo modo velut con opinio quae non minus manifeste in colamitur quod ait verba illa si certum petatur ad mutuum pertinere spatium cum sit longe verius omne quod certum e sic significare ut contra communis dicentur fulgosius et Jacobus de nignis quorum opinio verior videtur dicto n° 9 et multum probabilis Bolognetus n° 49 sic et magis placet Franciscus Saguineus in d lib. 11 c. 64 et Petrus Morla n sesto sed aut illi potius aui lauores in prudentium ad literas transcripsit tunc quod propria significatio vocabuli eam confirmet a qua in dubium non e recedendum l. non aliter ff de legat 3° tum etiam qua sub hoc titulo de omni eo quod certum e agitur pro causa mutui d. licenti condictio denique quae contra hanc opinionem verbum petatur proprie stare intelligitur neque e necesse ut cum Duarenus et alijs existimatur pro repetatur

Praeterea aperte secutum. n° 18

idem Accursius et Plures legum cum eo adnuximus sed quod volunt exprimi eius verbis si dictis

Nomen act^is p mutuo competentis nam pp quam qd in contrarium potius inclinet Bart et alij doctores quibus subscribunt Ripa et Cuneus, Junior n° 22 Bologn n° 49 et Petrus Mora n° 6 5to donelus n° 9. in rubrica C. si certum pet. n° 3 idem satis argutis sequentibus probati 1° quia verba illa si certum petatur sunt conditionale quae non sunt apta ad exprimendum nomis act^is cum nihil disponant l. si qui sub condi- tione 8 in fin si qs omisse ca test. 2° quia ex mutuo competit actio quae appellatur conditio proprio nomine quibus nominis re contractus oblig. 3° quia oratio illa si certum distinguitur in hac rubrica a condictione igitur diversum signant ne aliorque Juris compositores super flu- itatatis argui valeant nec probant opinionem con- trarium in l. 1 ff de condict. triticiaria et in l. 1 de interrogatoriis actionibus nam utrobique pro illa verba si certum petatur p prium actionis nomen minime exprimitur sed tantum demonstratur qd sit interdum doctrine et brevitatis gratia demons- tratio quae sumitur ab initio verum edictorum quibus de ac- tione proponebantur qd erat ab illis verbis si certum petatur ut et frequens fuisse et usu Juris autorum receptum in multis alijs actionibus et interdictis bonis exemplis ostendit vno donelus n° 2 et 3 ubi proxime et in hac rubrica 2 p^te an° 8 cuius ac- cepto ferunt preceptores nam apud Mor in l. n° 7 5to sed longe ante donelum, idem adnota- verant Jacobus de arretio, Cinus, Baldus et alexan

quos

Quos laudat et tueti Ripa d. n° 22 et Bolog. d. n° 49 etc.

Illud v. animadversione dignum est n° 19
et etc. in d. l. 1 ff de condict. triticiaria errore lapsos
q. putant act. si certum petatur nummos tantum
peti, n. aliam rem et sit certa nam verius lactis
petere l. 1 de reb. [illegible] et n° solum
pecuniam numeratam sed et aliam quamlibet rem
certam hac condict. peti posset id quod n. negat d. l. 1
et si contrarium ipse videatur afirmare nam mens iure
consult. t. e. conferre condict. si certum petatur cum condict.
triticiaria quarum quamlibet generis e. in aliquo tum
altera plenior altera nam condict. si certum petatur
petitur pecunia numerata quae n. petitur condict.
triticiaria et retro condict. si certum petatur incerta
n. petuntur quaelibet petuntur per triticiariam veluti
servitus et poss. l. 1 et 2 ff condict. triticiaria
l. verum 25 § 1 de furtis ut exemplant Cuiatius
in d. paratitela C. si certum petatur et in 2 tractatu
ad africanum in princ. Vbesenbegg ad tit. de condict.
triticiaria n° 1 et Morla d. n° 7 etc.

Quare reiecta communi huius rubricae n° 20
divisione et explicatione praeceptores in his scolis
aliter quam dividunt et exemplari posse traddunt
dicentes in duas duntaxat partes dividi primam
quae e. t. de reb. creditis 2a t. si certum petatur
condict. sic n. malunt legare quam de condict.

De reb. Creditis

11

Ut certi condict. ac dicit sub qa solent trahi de mutui contractu et de alt. personali ex qua certum petitur ex oi contractu quorum primo signan docent illos ubris de rebus creditis quae quamvis in edicto pretoris latius pateret ut in dicat Vulpianus in d. l. 1 in fra. tamen in hoc tit. ad mutuum retinguntur de quo in eo precipue fit sermo nam et crediti apellatio ad mutuum proprie pertinet et sit in latiore significat. aliis enim contractibus conveniat creditores in ubo sed et si non sit mutua pecunia cum sequenti de verbor. significat. quae Iura ad hoc expendit Conanus d. cap. 2 n.° 3 nec male his aditur tit. C. si adversus creditorem quod iusta glose Bart et aliorum opinionem quam receptam testatur Greg. in l. 3 ubo aliquam tit. 1 p. 5. de credito proprie sumpto loqtur nempe ex ca. mutui ad quem idem comprobatur quod q. contraxit cum minore in legibus aliq. tit. probare teneretur saltem minorem locupletiorem ex contractu ne his iubetur restitutionis auxilio nec necesse habet minor probare se lesum et si alias regaliter probatio lexionis ei incumbat l. nam et postea q. § si minor ff de Iur. Iurando. l. minoribus C. de in integrum restitutionibus nam cum in dictis legibus agatur de creditore ex ca. mutui contra quem militat presumptio quod minorem lexerit mutui dat. qa facile adolescentium mores corrumpuntur nil mirum est minorem ab onere reprobandi lesionem relevari et creditori probationis contrariam incumbere quam difficultas

rent. als

De rebus Creditis

Differentia Inter pecuniam creditam et ex causa mutui et quae minori alia ex causa dati abnotarunt ut consulatur in l. quod si minor 25 § restitutio ff de minoribus cui adde Tiraquellum de retractu lingagier § 32 glos unica n° 69 Pinellum in l 2 p. 2 cap 4 n° 4 et 3a p. 2 cap 1 n° 24 et aliis C. de rescinden. Mauritium de in integrum restit. cap 215 et seq. Donelus lib 21 comentariorum cap 9 et 10 Porberg quod sub hac rubrica tractari dicunt nempe de actione personali ex qua certum petitur ex omni contractu verbis sequentibus si certum petatur condictio explicari putant de quo in d l. certi condictio spaliti fit sermo

Apud nos tamen praeceptorum authoritas tanti non est ut non potius quod verius sit et rationi consonum ubique sequamur a quo certe explicatio praecedentium longe abest credimus tamen quod apelatio iterum creditarum in hac rubrica et latiore significatione accipi debeat ut in rubrica C. et in edicto praetoris et in comentariis quos Vulpianus et Paulus ad id conscripserunt et plurimis aliis legis loci de sumpti sunt in quibus de credito in genere agitur potius quam de mutuo ut in d l. 1 et l 2 § creditum et l 4 § res pignori et l. 5 et aliis infra tamen etiam quod nec collocas nec floren tinis pandectis conveniens sit lectio quas simul et uno spiritu legitur si certum petatur condictio sublata et cognita quod in omnibus post prima verba | n° 21

De rebus creditis

Collocati et interdiversse institutiones reliquimus quae
ut aseramus hujus rubricae duas esse partes primam
de rebus creditis si certum petatur 2.am t. et de condict.
Justam leges pandectarum florentinorum VI et de certi
condict. 2.a literam coium adque superiore in titulo
Sermonem de certi condict. de rali quae dantur in genus
quae rem vel pecuniam certam debet quacumque ex ca
suppositione autem de spali quae ex mutuo competit
et quae ex mutui ea intendimus dare oportere ob
propria signata signata nobile ut textatur Justini
ang in l. prio qq.bus mis re contrah. obligat. et item
is quae de obligationibus quae ex quasi contractu quae dinitur
et explicat aperte suadet ex copula et quae unam
fies ab altera distingui arg.to text. in l. reos 11 § cum
tabulis ff de duobus reis quam bene explicat Crami=
ta cons. 77 n.o 1 et sequentibus l. i. C. et plurres uma
sonia et ex aliis quae considerat Aiatus in paratitlis
ad hunc textum et in d. tractatu. 2.o ad ac fricamum
in prio quare autem inscriptio sit de rebus creditis
et non de rebus debitis quod hoc scire volet consulat quae
late prosecuntur Albatum n.o 7 et 8 Bolog. n.o 23
in presenti Jubi patium in eadem rub.ca C. n.o 3
ubi Donelli n.o 14 Bolon. lib 2 disputationum Juris
Cap 20 et solvitur Rubrica etc.

finis Rub.a

Ad Rxum in Li
ff hoc tt°

Omnis qq Bart et fere dd tan- n°1
tam ordinarij quam repetentis de generalitate rubricarum aut-
thoritate et fide late et difuse hic v° tractant et plures
ad quas pergit et lato calamo Andr fragunis lib 11
d'versiarum Juris ex cap 65 usque ad cap 71 ut que minus
proprio sunt huius loci illudendo pr. et particulit. colligi
nempe eos quibus ex delicto vel legato aliquam debitum
e v° et proprie creditores n° vocari neque enim secuti
sunt fidem alicuius mos receptam ab eo aliquam qd
necesse e vt credere dicantur teste vulpiano hic v° nam
cuicumque reiquare passim legatarij a creditoribus separati
vt in l. fin § licentia C. de Jure deliberandi et illi et
quibus in rem actiones spectunt Aduersus possessores qui nihil
crediderunt et quos nullo iure obligatos sunt § omnium
inst. de actionibus nihil omagis eadem voce creditores
possunt appellari vt animaduertit hic Romanus n° 23.
quibus et alijs in hac opinionem inclinauerunt Jacobus
Butriganius relatus a Bart n° 30 et receptus coiter teste
Jasone et Bologn n° 46 Biglio n° 82 Mantua n° 91
Ant° de leon n° 7 et alijs tt Donelus in rub° C. de
rebus crediti et fragunis d lib 11 cap 71

n°2

Aliam tamen opinionem que

Verbo Creditor

13

Ulle docet eos qquos ex delicto vl legato aliqd deueri proprie creditores appelari magis probarunt hic Cursq Junior nº 64 Salicetq Decius et alij ques referunt Petq Morla in empori 1 parte tt 8 q 29 nº 2 v° lo sed ab hac recepti et Fraquing d. cap 71 lateq[?] tuetur Balcong d° declarat[?] cap 45 ex n° 3 p qqbq sequentia faciunt 2° sequentia text in l. si q 12 ff de verb. signif ubi scriptum e qum q deueri ex delicto creditoris loco accipi quae verba in his quae Juris sunt probata non denotant falsitas sed veritatem vt cum Bart in l si isq p emptore nº 36 ff de Usucapionibq afirmat Ripa nº 89 h 12 qo Et q dalbumpasq e n dsensiat delictum qd imo fieri eo inuito Dati l. 1 § ultimo ff de furtis at bene dsentiet ut delinquens sibi ex delicto teneatur nam lgqd magis e ipse delinquens pene vr dsentire l imperator 34. 6 ipse et huic pene subdidisti ff de Jure fisci l. 3 ff qd vi aut clam l. ultima in fine C de fundorq patrimonialium colat lib 12 autent dein alienandis aut p mutandis rebq zclesiae § qa v° leonis 2 colat 2 p quae Jura pene subeunde cuique malefitio obstituere ex dsensu delinquentium nam satis obscure pbant daurq in l 1 § item Senatq dsultq v° bo onoravi ff de postulando Juanes faber in § furtorq inst de obligati. quae ex delict et plures quorq opinionem oem apellant Gometq nº 2 et Benincatq eam sequentius rigorsequtq nº 92 in d § omnium quorumqst memineris Pirelq in aut omis triendle nº 22 C de bonis maternis cobe in cap. alma mater 1 parte

De rebus creditis

§ 10 n.º 10 Molina de Hispanis lib 4 cap 11 n.º 8 et alijs 3.º quod
debitor et creditor correlatiua sunt quorum alterum nequit esse
sine altero l. fin ubi notant doct. C. de iudiciis in liberta
atque ex delicto debet uere debitor e § penult inst. de pena
temere litigantium l. peculium 10 § fine autem ff de peculio
ut ageret a quo inuito pecunia exigi potest l. debitor 108
de uerbor. signif. et creditor proprie erit cui ex delicto debet
vel ex quacumque causa debitum quod ab inuito debitore exi
gere pot. l. creditores 10 l. creditor 55 de uerbor. signi
ficatione dictorum ex e disciplina l. 1 ff de his qui sunt sui vel
alieni iur. sunt. 4.º et per legatario et proprie creditor
dati exponit v. tex. in l. 11 cui 41. de obligationibus
et actionibus et facit quod heres adeundo quasi contrahit cum
legatario videatur l. ex maleficiis 4 § heres de oblig.
et action. l. apud Iulianum § ultimo quibus ex
causis in possessionem eatur § heres inst. de obligation.
que ex quasi contr. idem quod est si cum defuncto ut
per text. § si neque heres vlo qua hoc totum ne=
gotium inst. de ... verius existimant post glossam
singularem Righio prese ibi v.bis in l. his consequ
enter 18. § 1.º ff familie erciscu. Emanuel costa
in cap si pater v.bo trebellianica n.º 10 lectt lib 6
Caldas pereira in l. si curatorem habens v.bo
hinc strabium n.º 3 C. de in integrum restit. nam
cum in relegata legatis defunctum representet et
pro herede habeatur l. id tempus 14 § ult.º ff de rom
capionibus non male qui dixerit videri cum here
dis fidem sequi. 5.º et ult.º expendi solet tex.

de uribus Creditoribus

In l. 1.° C. qui manumittere non possunt Lq in fraudem 27 uerso ex dictis ff et agg[...] ubi expressum quibus fidei commissum debet inter creditores Inumerari &c. 14

n.° 3

Que tamen non sunt tanti ut priorem opinionem que longe uerior et receptior est probandam potius hac in re non credamus cuius autores non ideo negant inspecto communi loquendi usu quod propius semper significat pretenti uocabuli l. Lauseo 7 uerso n. ff de supelectile legata l. si seruus 80 § ult.° ff de legatis 1.° l. liberorum 52 §. quod tamen Casus ff. de legatis 3.° l. cum de lanionis 18 § asinam ff de fundo instructo cum multis adductis per Felinum in proemio decretalium n.° 6 Mieres de maioratu 2 p.te q.e 65 n.° 10 Molina de primogenijs in cap. 4 n.° 36 Deciano responso 55. n.° 27 uolumine 1.° considerant etiam esse quod scilicet eis debetur ex delicto uel legato creditores uere appelari ut in d. l. si cui 12. de uerborum significatione d. l. bis cui 42. de obligationibus et actionibus d. l. 1.° C. qui manumittere non possunt et alijs que adducte sunt in precedenti per Cursio et sequatibus quibus non magis fallo et tenuis medium perateres cum similibus nam quod in dictis Iuribus traditur delinquentem pene consentire minime est cur uidere accipiatur namque imo delinquens delinquere uult tantum non penam pati ut inquit Paulus castrensis in l. quam iuber ois § ultimo ff de peculio et pena delicti in uoluntariam agelat Aristotele 1.° ethicorum cap. 4 cuius uerba refert Balduinus in § ult.° instit. de obligationibus et ut Iustinianus recte ait in prio de obligationibus que ex delicto ad penam obligatio ex re potius nascitur hoc est ex ipso maleficio et propter publicam utilitatem que suadet

* libe sem frequentium cap 55. [...] 2.° § in pro [...] accipi oportet [...] proquantum exagerat [...] uix non est ut non uidetur bene poenam pati que constituta est delicto quod sponte perpetrauit quis ut cum Pinelo et alijs tradit Molina

Levelog Creditis

ne debita maneant in punita l. ita vulneratus §2 ff ad l.
aquiliam quam ex conseneu debitum operantium ut vereis
resolvunt plures quos referunt et sequitur Pinelus et Cobb
ubi s.da Galiaula n°173 et Bolognetus n°136 in rub. ff de
verborum fortunis l. legitima n°18 et sequenti depactis Balldus
depraescriptionibus 1 p.te §7 n°4 et 5 Coratus in l. frater a fratre
in p.fabr. n°20 et aliis ff de conditionibus in debiti notter
Menochius et Morla d q.° 17 n°8 etc. etc.

Minus denique obstat argumentum ex correlatibus — n°4
nam reiecta distinctione inter creditorem et creditum quam
constituit hic Bartolus n°31 merito quod reprehendit Fulgosius
et alii communiter teste Iasone n°46 in fine multis quod argumentis
confutarunt Bologn. n°45 et Donellus n°17 Cornelius in d. l.
his quod de verborum significatione facile solvitur si dixeris eo
duntaxat eundem ubicumque debitor quod debeat hoc est de
bitor dandam nario personam cui debeatur sed non inde
sequitur appellandum creditorem nam debitoris nomen an
debendo generale est et omnes comprehendit ex vi et proprietate
sermonis quod debent ex quacumque causa ad creditoris quod a
credendo derivatur non ita patet late nam vi et proprietate
vocabuli solum comprehendit quod credunt aliis et secuti sunt
alienam fidem ut hic docemur tam et si ad omnes quibus debetur
ex quacumque causa nomen hoc omnis usus loquendi exten-
derit iuxta quod creditor et debitor correlativa esse existi-
mantur et creditorum appellatione in qualibet legis sive
hominis dispositione continentur omnes quibus debeatur ex legato
vel ex delicto patitur intelligi quod verum adeo est ut nec

necesse habeant hunc loquendi usum probare, quidem iure expresse approbatus est d. l. sicut de verborum significatione ubi nominatim hoc tradit Rebuffus et si alias communis loquendi usum aligati narrio probatio eius incumbat iuxta ea quae tradunt Bart. in d. l. lucio n° 9 et in l. si quid cavere in princ. ff. de legatis 3° Alexand. n° 17 in rubrica de operis novi nuntiatione et consil. 26 n° 11 lib. 3 Felinus in d. prohemium decretalium n° 17 Cobb. 3 variarum cap. 5 n° 1 ad finem praeter alios quos reducit Petrus Morla d. q. 19 in fine id quod tam apud rusticos quam apud peritos nam et inter rusticos qui sani intellexisse loquendi usum constituunt interpretatio sumitur ex peculiari eorum usu loquendi qui non minus praefertur propriae significationi vocabuli ut vere nos admonent Ioannes Andreas in cap. inter corporalia de translatione episcopi Felinus d. n° 17 ad finem Salaçar de usu et consuetudine cap. 4 n° 1 et 7 ex textu eleganti in l. si cum 77 § 1 ubi et saepe audisse se rusticos senes ff. de legatis 2° quin imo regaliter textandum magis communi usui loquendi rusticorum quam peritorum si dicunt defendit Ioannes Bolog. in l. omnes populi an° 219 ff. de iust. et iure Hipolitus in tractatu de substitutionibus in praeludiis n° 13 Gutierrez practicarum civilium. 3 q. 4 an° 132 et maxime 135 &c.

n° 9 Sic infertur ad quaestionem praxi utilem utrum rescriptum apperhendere conservum ne debitor intra certum tempus adventoribus suis conveniatur apprehendat

eos illis - qqbq debiti ex delictis qd n' raro sed frequenti
accidit eo qui pertinet text' in l. fin. C. q bonis cedere possunt
l. unicum 4. C. de precibus imperatori offerendis l. quo
tiis 2° C. eodem tit° Instit. 1 abs acusi explicatis praxi q
receptam et 2a verior sit et verbis legis magis conformis
vt probat Jacobus cuiatius lib 2° observatt cap 10 de Jureg
Hispanico text' in l. 32 et sequentibus tit° 18 p 3 in qua
affirmant Romanus quem sequitur et refert dectus
hic 1a lectura n° 27 purpuratus n° 193 Biglius n° 83 et
alij qqbq accedunt preceptores in his scholis vt constat
ex monta d tit° 8. q 2a n° 7 et 8 vt q levioura missa
faciant que pro hac parte fortius estinguunt sequentia sunt
1. qd si resolvimus nempe ex com usu et Jure recepto qqbq
debiti ex delictis creditores appelari et creditorum apellone com-
prehendi nec cer cur minus dicto hos rescripto uti valeant q ex
malefitio sunt debitores si verum e culpam n' ordinatam
ad casum n' nocere l. verum 34 ff de furtis cap qa diver-
sitatis 5° de conset probendae Junta glos verbo suspensus
et colb in clementina si furiosus initio 3 p n° 4 Gutierr
2° canonicarum cap 6 n° 11. 2us q 2° qua moveri princeps
ad concedendum hoc rescriptum que crediti inopia debitorum
ut inuit satis d. l. 83 p et Pontifex in cap Odoaldus
3° et sed propter rerum inopiam solvere n' valent et
alijs solutionibus eque militat adversus hos qqbq
debiti ex delictis quam contra hos qqbq debiti ex contractu
igitur ad oes eqa lance pertinebit principis rescriptum
qd cum dimanet ex eius liberalitate latissime interpre-
tari convenit l. fin C. de constitutionibus principum

Cap. cum dilectis 6° in fin de donationibus de cuius interpretatione optime agunt Cobarrubias variar. 1° cap 14 Sarmiento selectar. 3° cap 3 maxime quia notum non est ex principis mente et voluntate rescriptum interpretatus recipere l. ex facto 43 verbo notant plures ff de vulg. et

n°6 Frequentius tamen non desunt contrariam sententiam scribentes quam post Alexand., Cirum, Alciatum, Ripam Bolognetum, et alios contra ad hunc textum tamquam veriorem probant Baeza de inope debitore cap 15 a n° 10 et Fragoso in institut. iuris lib 1° cap 72. 1° quia habet privilegium necommuniti ultra quod facere potest si deveat ex delicto in solidum dumniti l. 4 §. quamquam ubi glo. verbo in solidum roem reddit ff quod cum eo l. si rerum 32 ff de re iud. l. penultima ff de iure dotium. 2° ex textu in aut. de mandatis princ. § deinde ubi non permittas privilegiis aliquibus uti noantes iuxta glos. col. 3 et Jason in aut. rei quae n° 20 C. comm. de legatis. 3° et ult° quia principis rescriptum extendi non debet in tertii praeiudicium l. 2 § marito et § si quid a principe ff ne quid in loco publico cum Pinelum in Rubrica p. 1 cap 2 n° 8 C. de rescindenda. Menochius de arbitrariis lib 1 q. 48 quod fieri videretur si sub eo de quo agimus continerentur creditores ex delicto.

n°7 Nobis tamen magis arridet prior opinio ex fundamentis nuper adductis cum in effectu nil nocent quae pro contraria expensa sunt non primum nam adductis

3.o

der Reg Creditis

in d. § quamquam recte respondet Decis. R. 2.o lectura n.o 27 & 2. n.o 95 previlegium cuius b fit mentio restribi fuisse ad creditores ex contractu ut aparet ex l. 2 & 1.o illis tit. unde n. e. cur cum pretendat creditores quibus ducti ex delictis ang.t text. in l. in aquis 16. ff de adq. rer. dom. quare procedit dicti text. in d. l. si reduunt ubi maritus cum quo rerum amotarum agitur solidum condegnatur nec previlegium ne ultra quam facere possit conveniatur prodest illi quo ad devitum ex delicto qa fuit concessum tantum prodebitis ex contractibus l. n. tantum 20 ff. illo et dire Iud. de qua late Barrosa in l. maritum ex n.o 39 ff. solut. matrim. & text. dicti in d. l. penult. ff de Iure dotium ubi sermo e de socero q. Generum dolosi in ducxit ex petic. future dotis quam siebat se prestare n. posse qd. ob id in solidum condignatur ut explicat & late p. sequitur Petrus Barrosa ubi s. ex n.o 65 & in l. 1.a p.te 5 n.o 6 ff eodem tit. Ant. Faber coniecturarum lib. 2.o cap. 14 &c. &c.

n.o 8

Preterea n. obstat cons. ex d.

§. demide nam qd ibi nocentes docemur previlegiis uti n. devere constitutum sit tantum ne pretextu cuiusque previlegi evasientur a penis delictorum n. v. neposint difesum solut. opponatur quas luere dino teneantur si verum e qd difertur n. auferri ang.to text. in l. si debitori 21 ff neque enim damnum magnum e in mora modici temporis ff de Iudicis & eorum que aduxit Menochius lib. 2.o de arvitraris casu 8.o Ant. Faber lib. 2.o con

iecturarum

3.°

de rebus creditis

Dicebamus cap 16 ut dici pot cum Deliosa 17
d n° 27 tamen illud intelligi oportere quandum privile=
gium ante commissum delictum conceditur in qua spetie
non detur ocasio delinquendi quam Iura semper vitare
nitendum L. conveniret § ff de pactis dotalibus cuius argumento
plura resolvunt Duenas V° 366 ampliat 2° Bir=
minalis in § 1° cau° 185 in fine quibus alien. et ut n°
Cagnolus in lege fin an° 149 C. de pactis non proderit
privilegium debitori ut post quo crimen perpretatum
periculum hoc casu negatur est cum minus Principis res=
criptum quod debitori inopi in duciet ad soluendum, ce=
dendi ne iterum creditoribus suis vexetur ad eos et
quibus ex malefitio debiti pertineat n° demum obest
us3 ex l. l. 2 § mento et § si qui a principe cuius ut
tunc verum hoc est cum non apparet de voluntate prin
cipis prejudicare sic volentis: secus ut dum constet
hoc voluisse teste Consulto in eodem § si quis a prin
cipe ubi nisi forte quis hoc impetraverit iusta glossa verbo
impetraverit et pluribus quos refert Pinelus in rub.
1. p.te cap 2 n° 8 C. de resc. ven. ut evenit in specie
proposita nam alioquin inane redderetur privilegium
nec prodesset nisi adversus creditores ex contractu quibus
eodem irogatur in Iuria propter dilatam exactionem
debiti ut perpendit post Deliosa d n° 27 § Petrus
Mola d q.e 2 n° 9 &c

n° 9

Praeterea ut superioribus conne=
xa subiungi solet questio quam et percurrere nos

de debitis creditis

oportet nempe utrum cui in diem certum conditionale debiti interim proprie sit creditor qua in re afirmans oponio sequentibus probari videtur 1° quia cui debetur in diem certum conditionale mox recapturus quod est post in tervallum aliquod temporis quod sufficiens videtur ut apeletur proprie creditor ex nostro textu ibi mox recepturi de cuius dictionis significatione optime agunt lexicografi et maxime Scardus de verbis Juris verbo mox Bolog post glos hic et alios quos refert n° 51 et sequenti Jason l. fructus n° 4 ff soluto matr. Thirag in l si unquam verbo revertatur n° 90 C. de reb donatis 2° facit textus in l creditores 10. de verborum signi. ubi si pure sine in die vel sub conditione Justa verbo legis iam hoc Iure coarta ff de debitis 3° textus in l his 41 de actionibus et obli ubi sub conditione stipulatus ea pendente creditor est 4° quia creditor in diem vel sub conditione prius quam dies veniat vel conditio existat experire pot l. quod si in diem 18 de pet hereditatis l. in omnibus 41° ff de Iudicis quam explicant Gomez 2° Cauiez cap 3 n°5 Barbosa in l 2 p.te 2 n°28 et in l di uossio in interdum n°17 soluto matrim° cum Cu Iatius 3° observationum cap 17 Paz in praxi 3 t° cap 9 in § 8°. 5° facit textus in l creditoribus 4 ff de separationibus l in possessionem 6 quibus ex causis in possesionem eatur in quibus Iuris remedia que non nisi creditoribus competunt hic quoque quibus in diem certum conditionale debitum est praestari constat accedit demumque quoties in diem aliquod debetur presentem

Obligat.es ee lt in diem dilata solutio l. sententi mus
46 ff de Verbor. l. cedere diem 213 de verbor. sign
l. in diem dies de condit. in debiti l. q. mandatum
43 l. fidei jussor 51. ff mandati cum alijs sup.
n.o 11 p.tis 5 porque huic opinioni suscribunt ful-
gotij, Dechij, Ripa, et Alciatij, quos citat Bologn.
n.o 43 v.lo d. et tm. et f. Saquinij lib 11 controversiar.
cap. 74 v.lo d. seniam quam communem receptorem et testati
sic Biglius n.o 89 prout refert Morla 3.a q.e 7 n.o 2 plane
qs. sequitur Anto. faber lib 5. coniecturar. cap. 7 et 6 ∞∞

n.o 20 At tm negans opinio quam probavit
Bart n.o 32 et alij antiquor. ti quoq. recepta e coiter
ut cum Aetio, Cagnolo et dens, dico Ripa testati
f. Saquinij. dicens veriorem d. cap. 74 ii nullis et falsis
Arg.ti pr.o qa creditor n' e nisi q. pot aliqd exturquere
ad in victo debitore l. creditor 55. de verbor. significat.
ut nec debitor e nisi a quo invicto exigi pot. l. debitor
101 ff. illo tt.o at illi q. qbq in diem debent vel sub condit.
ante d.es eventum vel die nullam prorsus act.es habent
et l. conditionales 54. ex verbor. signif. et l. cedere diem
§ ex condit. ut.a de verbor. igit n' sunt proprie credi-
tores 2.o facit text. in l. si consider. ommisarie 16 § si sub
condit.e l. q in fraudem 27 v.lo diversa ea ibi nam
antequam conditio obtinerit inter creditores legatary iste
n' habet ff q. et agg.bq d. l. ii q 41. et pendente
condit. n' e creditor de obligationibus et actionibus. 3.o
expenditur text. in d. sub condit.e 16. ff de condit.e

in debiti Ludovicus Venetum S. § idem Julianus Vlpianus
patrem enim ff. deliberat. legatum quasi causam
debitum subconditionale per errorem solutum condici pen-
dente conditione repeti 4 quod debitum conditionale non est proprie tale
ut scriptum est de donat. in l. 1 Vlp. dat aliqui 2. ff de
donationibus quia nec creditor conditionalis proprie erit creditor
sed 2us quia nam quando aliquid cum aliunde nominatur
non intelligitur proprie tale ex doctrina Baldi in l. 1 de iurisd.
9. § quesitum ff de leg. 3. denique facit quia creditor proprie
est ut hic nos admonet Vlpianus qui sequitur alienam
fidem mox recepturus quod ex eodem debitu sed ubi conditio
incidit obligationi non est certum quod creditor sit recepturus
debitum ex conditionali ibi tantum spes est debitum iri
quod non videtur proprie esse creditor &c &c

In qua opinione differentia non distrahunt quoniam
Bolognetus n. 84 ff. et distinguendum existimant inter
eum cui non diem debiti vel sub conditione quae omnino extitura
est vel cuius implementum in arbitrium persone est ex causam
inquam eorum sit pendeat ut ille cui debetur in diem
vel sub conditione omnino extitura quae potestative non faciat quo
minus obligatur pure contractum intelligatur l. quod si ea conditio
18 ff. condictione indebiti l. nam et Vlp. si item res veniunt
de periculo et commodo rei vendite l. si pupillus 9. § 1.
ff de novationibus etiam sit creditor nam et dies obiectus
non impedit formam obligationis quae extempore non
duxit nec Iulius l. obligationum 42. Vlp. placet
de oblig. et actio sed eadem et ex alteris quae adempto

n. 11

dilat.us recipit velplene explicant Conanus comenta-
rior. 4° cap 8 n° 3 Cuiat. et donell. in d. l. cum quod quo-
ties duarenus. ad tit. de obligationib. et actionib. cap. 4
ille autem cui debitum sit sub condit.e quae non sit cond. li-
tura pendente eo proprie non sit creditor ut Bart. et
com. tradit cum quibus dilt.us Gene Bolognet. concor-
dare vere fatetur Fhaguinus d. cap. 74 vo penult.o

n° 12 Nobis v.o d.o Fulgosii quae frequ-
entius placuit recentioribus longe probabilior est cre-
ditor pro qua ultra superius adulta sequentia urgent
ac presertim nos movent 1° quod passim docendum in
stipulationibus et reliquis contractibus sub condit.e factis
ad tempus spectandum quo contrahimus l. si filius 78
ff de verb. ob. l. ususfructus 26 ff de stipulat. et
servorum unde condit.e semel existente perinde haberi
ac si illo quo stipulatio interposita est pure facta
fuisset l. potior 11 § videamus ff qui potiores in pignore
2° quoniam generale est in contractibus conditionalibus
quibus mere casuales sive mixtae condit.es sint adiectae
contrahentes obinvicem obligati ita quae faciat ne impedire
debitor possit quominus debeat quotiescumque existet
conditio l. qui balneum q. ibi quoniam tamen iam
tunc in qua ea creditor est cepisse ut invito locatore
ius pignoris non ergo solui non posse ff qui potiores in
pignore et ne possit alter ex contrahentibus invito
a contractu dicere quod quoad formam et essentiam

perfectus et absolutus intelligitur ut Acursius docet ex textu 1 in l. 1a C. de periculo et quodmodo rei venditae et in quo iuste de empt. et vendit. eum secuti plures quos laudant probant qui Lotto in practicis cap. 3 n. 6 Sacsarte de decima venditionis cap. 8 n. 1 quirinde de gabelis 6 parte n. 7 Mattienso in l. 7 glos. 6 n. 24 tit. 2 lib. 5 recopilationis quo respectu qui non fatebitur creditorem conditionalem vere dici creditorem qui debitorem iam habet obligatum nec alio facto solo indiget ut ei vinculum initiat obligationis ut bene advertit Antonius faber lib. 5 coniecturarum cap. 7 de nisi facit quia ut apud dialecticos notum est diferentiae spetificae quibus spetiae cuiusque generis interse distinguuntur non faciunt quo minus cuiusque spetiei suum genus vere et proprie insit quod imo pariter in qualibet spetie sibi sub iecta verificatur l. semper generaliter 103 ff de regulis iuris l. si quid cavere 45 § intercepto ubi notant Bart. et alii dicto ff de lege 3o Bald. in l. 2 n. 4 C. de iure aureorum anulorum Ormanot., de lege in repetitione legis 4e § Cato n. 55 et 74 de verborum cum igitur creditoris in genere sumpti spetie sibi creditor purus conditionalis et in diem ut aperte indicat textus in d. l. creditores 10 de verborum significatione ibi sive pure sive in diem vel sub conditione diferentiae quibus interse isti creditores distinguuntur efficere non possunt ne non sunt qui genus vere et proprie insit aut quominus creditor in diem vel conditionalis minus proprie insit aut quominus creditor in diem vel cond.

tionalis minus propie sit creditor quam purus
ut latius prosequitur Balonius 3° declarationum
cap. 45 n° 8 ∴

n° 13 Unde aparet 4^m arg. tum pro opinione s^ae falsum quo aseritur actum odiciona(lem) sive stractum n(on) ee propie talem falsum ois ee nulli in quo probari na(tu)ra tenus in d. l. 1 v(er)b(o) dat aliqs ff de donationibus n(on) donat(ion)e precedit tantum q(ui)a cum isto iure n(on) eet genus convertionis sol adquisitionis pro in(stituti)o eodem ubi notat otthomus Contius 1° disput(atio)e cap. 12 Petrus faber in l. dibus ff de re iud. nec proficeretur nisi tradit(ion)e l. senatus 35 § dona tio de donationibus ca mortis ubi ubi originem refert vult q(ui)a adono dictam quasi domi datio in l nu- rum e si odit(ion)e qua datio suspenditur hoc e dominij translatio l. ubi autem 75 § ult° ff de v(er)bo(rum) quo de substantia e dois ut explant Gifsang ad d. l. 1 n° 2 et sequentibus fiat ois ut propie incerta n(on) dicatur do natio quambis alij ally oditionalis qui incipiunt dexere vere et propie talis appelentur ut notat verius precedente n° laudati ∴

n° 14 Nec magis obenunt reliqua argu- qq(ua)b(us) iam opus e ut faciamus satis n(on) primum ex d. l. dumitor et ex d. l oditionalis cum alijs nam cum allij tradit(ur) dumitorem propie ee aquo in(in)uito exigi pot et Creditorem q ab inuito pot exigere intelligi debet de eo qd pure debet de quo eo cui pure debitur ac prim de

Creditores

De una spe debitoris et creditoris hoc est quum non est de aliis qui debent et qui habent debiti sub conditione vel in die quorum diverse sunt spei ad quas in l. diuiorum argumentari quamquam creditor puro proprie sit creditor non sequitur conditionalem vel in diem proprie non esse creditorem ut latius ostensum est s. n. 2us nam adversus in d. l. si cum fidei commissaria § si sub conditione reo nobis favore potius et non dubito esse ad probandum eum cui debetur sub conditione creditorem vere et proprie esse hic demum ait manumissum in eius fraudem liberum non fieri sed quasi statu liberum heri penderequae libertas et ex conditione nam alioquin nil certe esset cur non libertas statim competeret quod non nisi data in fraudem creditorum revocati ut explant Plateanus n° 8 et Corrasius n° 5 in § item si qs fraudem per textum ibi in fe. de actionibus rursus textus in d. l. qui in fraudem vel de diversa est et in d. l. is qui dum probant legatarium conditionis non esse proprie creditorem nil nobis obesse intelliguntur ex notius discrimine quod gadem iura aut obscure probant legatorum et stipulationum conditionalium namque quod non in his tamquam contractibus inspiciatur unde ex quam plures ululant quorum precipuus est ad heredes transmissio d. § ex conditionali in illis vel aut dubium est tempus existentis conditionis expectari l. si uxorem § C. de conditionibus in certis l. q legatum 18 ff de reg. iur. quare nec ad heredes transmittuntur mortuo ante conditionem cuilibet legatario l. 4. § et toto tit. ff quando dies legati cedat neque in tenim creditores esse existimantur ut inquit textus in d.

in d l. qui in fraudem Et in d l. is q. auis dicit difficilis
admodum Et ro Et si plures requisierint interesse quas no
minatim refert Et refutat Ant fab. d lib 15 cap 6
verum longe probabilior vr quam statuit lateque probat
idem autor in ergo cap sequenti Et attingit vr Fhag
in d l. is q. n° 3 Et 4 qa docemur in conditionalibus legatis
ideo aliter statutum quam in stipulationibus Et tpus existe
dis conditionibus posse expectari quoniam ut posse inspici
testamenti oporteret eo tpre nasci eius ipsum legati conditiona
lis quando cumque petendi existenti condit. quod eius nemo dicet
q. sciverit ex testamento nullum sive heredi sive legatario
eius adquiri posse prius quam per legem confirmatum sit quod
non fit nisi mortuo testatore l. 4 ff ad mendis legatis
nec propterea e' cur mortis tpus quo testamentum confirmatur
inspiciatur quoniam lex non aliter confirmat supremas
defunctorum voluntates quam ad eum modum q. testamento
prescriptus e l. verbis legis 120 de verborum significat.
unde cum nihil heredis legatum sit in testamento aut prelegat.
conditionali heredi voluerit testator prius quam conditio
eius impleretur mirum n' e' si nec lex ipsa legatarium
conditionalem creditoris loco habeat prius quam conditio
extiterit nec ad effectum ut mortuo interim spes saltem
huiusmodi legati transmitteretur cum eius heredes quibus
testator ut sibi eis ignotis n' intelligitur consulere
voluisse sed legatario soli propter cuius merita legatum
relictum vr l. nec adiecta ff pro socio ut n' male
considerat eius quam resoluit Gomez 2° variarum
cap 11 n° 36 Et tacite approbant Cuiatius in d l. is cui

Creditis.

Minus obstat ... ag... ex d l. sub condic. n°25
et ex d l. sigs verb S. § idem Julianus nam qd debetur sub condit. ideo dici pot si iterum solvatur q pendente condit. in certum e an debitum futurum sit nondum q intelligitur accidit aut venisse dies obligationis quare d. l. cedere diem qd sufficit ut repetitio concedatur ut explicant Cuiatius 13 observationum cap 20 Robertus 2 senten. cap 26 Antonius fab 4° coniecturarum cap 20 Gometius 2° variarum cap 11 n°23 osualdus ad donellum lib 14 commentariorum cap 11 lit. B. ad n efficit quominus proprie sit creditor q debitorem sub condit. obligatum ... ex tempore contractus et n purus sit sd conditionalis ut superius notabimus ... ultimum dic dict. illa mox qua Vulpianus sic utitur n includit tantum debitum purum sd et in diem et condictionalem in quibus nemo dicet nos alterius fidem minus sequi Pur... exponi n debere proconfessione ut admonet ... quem post alios ... Bologn n°51 adeis id in contractibus generaliter servari in quibus solvi n debet incontinenti sd post aliqd tempus l. qd dicimus 105 ff de solu. l. in commodato 17 § sicut ff commodati Junto Menochio de arbitrariis lib 2 casu 27 Alciato 2 parergon cap 8

6 Denique ex finalibus ... nri n°26
textus colligitur rei apelae generalem ee id qd aperte ... probant textus in l. rei apelo S. l. rei apelae 253. ubi ... de verborum sig. Pinelus in rub... Pinelus ex n°5 C. de bonis maternis Orosco in l. ...

De rebus Creditis

22

n° 3 et sequentibus ff de statu hominum scardig de
Unis Iuris Libo res morla . in premissis ad hunc textus
n° 9 et 10 // nec suadet contrarium Paulus in l. si
in rem 6 ff de rei vendicat. ubi apelatio enim rei in ge
nus sed spetiem significat nam ut notat 2° solut.
hic Aturisg ex eius finali receptus coiter ex Bart et
alijs teste dictio 2a lectura n° fin et Bologn n° 59
ad fin. textus ille depetit. sive tirulo agi in quo res
certa et expalis exprimi debet ut apud nos decisum est
in l. 25 tit° 2 p. 3 l. 4 tit° 2 l. 10 tit 17 lib 4 recop.
pebitio incerticudinis laborare intelati Iusta ea quae
tradunt Chagnolus n° 30 et n° 88 et 144 Alciatus nis
et sequentibus Gilgueus ex n° 54 in l. edita Cod. de
dum Pax in pracxi 1° p. 1° 3 tpre n° 26 Maranta
de ordine Iudicorum 6 p. 260 tirulus n° 1 cum sequ=
entibus Abendanus Responsso 1° n° 19 Mathienso
in dialogo relatoris p. 3 cap. 4 n° 3 et 4 Acebedus in
d. l. 4 recopilos in quo perperam ab Accursio et
coi discedunt Bologn et morla in locis proxime
citatis nam Accursius et g eum secunti innegant in
alijs etc. propter libellum rei apelocem aliquando res-
tringi exigente hoc negoti qualitate ut stipulat. la
l. triticum 9 4 ff de Verbor. et in aquis in sensum
referendis l. formam 4 ff de censibus et generaliter in oi causa
quo de rei certe cognit. agatur eam gtr spalim designa-
ri oporteat ut ipse Bologn et morla verius ex
clunt et solutis textus

Ad textum in l. 2. infra hoc tit.

Ab hoc Iuli Pauli respon.o initium capit mutui tractatio et certi conditioni, que pro eo com petit quam interpretes ord. late proseguntur nos q. ita per currere decrevimus ut ex his que in ea dtt contulerunt generaria et utiliora longe sint paucis atingamus. n.o 1.o
Initio igitur docet Paulus mutuum dari ut eadem spetes quam dedit creditor id est cuius dominium accipientem fecit recipiet sed aliam eiusdem generis cui consonat textus in l. 1. § mutui autem de oblig. et act. prio inst. quibus mis re contrahitur obligatio l. 2 tit. 1 p. 5 et ratio est quia cum mutuum consistat in rebus que usu consumuntur que constare dicuntur pondere n.o ad mensura § 1.o infra ubi dicemus que ss intende dantur ita ut fiant accipientis § apelata infra nec enim accipiens suo iure eis uti aut consumere eas posset nisi dominio in eum translato arg. textus in l. in re mandata 21 C. mandati natura verum mutuo datarum et earum translatio facit ne eadem redantur sed alie eiusdem generis ut velle explicant Peglio hic n.o 13 Gifhanus in d. l. 1 n.o 13 de oblig. et action n

Aveub Creditis

Donelg lib 14 comentarior cap 1° Sine n° Cui pug
na interglosatores et noviores interpretes an mutuum
ee desinat si ex post facto eadem numero corpora
mutuant reddantur in quo proclivior e Aco ab Accursio
excolio l° Sic relatg quem mantua sequitur n° 34.
sed ea ratio tra b mutuum dam requirituri n eadem
spem et idem gen sunto tra in d L 1° § mutui autem
b post ea alias requirituri eiusdem generis et qualitatis
quam vba additionem inducere Videntur quam procedat
implere l. pretor 3 decolat Bonor ad id notant et
comendant Baldg in aut matri et avie n° 3 Cg
mulier tutele ofitio peralta in l. rarum n° 8 et in
l. cum pater § a filio n° 39 deligatis 2 Gomez in § sed
ete n° 23 inst de actionibg 2° qa Vt otineri bulgari
Iuris reg cum res devenitur ad casum aquo incipere
n pot vitiati l. proparte 11 de servitutibg sed cum in mutuo
eadem res redditur nulli n liquetur pervenire ad casum
aquo requiritur initium sumere igitur mutuum ee desinet
et vl commodatum erit vl depositum ut admonere
his nos Vr Julg Paulg

n° 2 Sed Sec n tanti sunt ut n se
d° opinioni subscribant Acursig, Bartg et fere
DDes ii ut testatur Doctg lecturar 2° n° 98 Alciatg
n° 8 et 9 Coratig 2° Biglig 10 Bologn 21 V.lo
2 colligitur namque mens qua abinitio fere otrahen-
tes inspici debet L 1° § unde queritur o filig l. Lectg
de exercitoria act. L. sed Sane Vltro 11 § 1° l. liber

t° 32 de negotiis gestis quemadmodum in l. preti ca C. de rescindenda vendit.e cui sunt adendi Pinelus in rub. illius tti 2 p.te cap 1° n° 16 Ant.s Gom lib 2 Variar. cap 2° n° 9 Duarenus ad ttum C. de pactis quod filios distraxerint cap 4 Lacsarte de decima venditionis cap 7 n° 51 non enim vo potiri solut. mutui obligatio qui penitus solet mutari § 1° inst. quibus modis tolliti obligatio aut quae semel facta sunt pro inferris haberi l. in muleo § facte de caut. et postliminio reuersis

N° 3 Non obeunt quae pro 2.a p.te adducta sunt non primum ex Iulio Paulo ti et similibus iuribus sufficit enim contrahentes eo animo ab initio extitisse ut mutuum contraherent et ex post facto eadem nomen quantitas mutuanti redati non ex diuersa roe dicta leges lutig de exercitoria act. hinc luum precor ad textum in l. si pro mutuo 8 C. de rebus creditis contractio enim mutuum cum ab initio ea mente contrahentes extiterint in specie ex post facto extimata cui adendi sunt Pinelus C. de rescindenda 2 p.te Ant.s Gom 2t° cap 2 n° 9

N° Quod obest ex d. l. prop.te ut reijciatur silentio non pretermittas unum ex sociis cui predio servitutem stipulari querere seu remittere non posse l. si unus 19. l. unus 34 de servitutibus rusticorum vo duplex servitus non eius conditionis est ut nemo nisi servitutem quærat probat textus in l. proprium § officio prediorum cuius rei dicti minimas exego probem.t

Ureloq Orediter

Dtralti unig nec utilitas que pro Inditium alter non
ferat ~~ung~~ L. 2 C. proqueat perss. L. ea que ciuiliter de
adquiren verz dom. 2° nam seruitus tam in predio
seruiente quam dominanti e in singulis glebis n aliter
quam incorpore animas ut in his aiunt l. certo gen-
eri 13 § si totus l. via 23 § fin de seruit. rusticorum
vnde efficit minime pot ut propter sua alicui seruitus
stipulari d. l. si uniq 24 de seruitutibus rusticorum notat.
Angelus Perusing in d. § si totus que cum ita sint
querit Modestinus in d. l. propter an alicui ex socii pro parte
in fundo coi seruitus stipulari habeat et n posse affir-
mat nec etiam stipulatam sustineri ut ipse colligit quoties
cumque facta stipulatione seruitutis stingit alienatio
antequam rebe stituanti et redit rem qua deue-
nit seruitus ad cassum quo n potuit in coiri unde
in d. l. propter accipienda e quoties alius sumat n
acceperat nos vero ipsius sumatione interueniente l.
pater furiosi de his q sunt l. ut pomum § de seruitu-
tibus l. si gaudentius C. de sol. Genda empt cum adultis
A Fraguelo in reg cum cessante limitatione 2 n° 19
Corrall in L. p. pte n° 9 Ant. faber lib 19 dielbraz
cap 16 Cepola de seruitutibus cap 16 n° 7 et cap 15 Pinelg
in L. 1 cap de bonis maternis 2 pte n° 73 &c

n° 4

Hinc n leuis difficultas oritur
cum cautum sit alliud pro allio inuito creditore
solui n posse l. promissor 21 § fin de stit. pe-
cunia l. illatis lucrati 6 § q paratus ff quibus

De rebus Creditis

Modis pignus vel hipoteca soluitur et non § mutui datio infra hinc leges ubi Acursio verbo non potest alia responsa referuntur et cum ampliationibus et limitationibus prosequitur Jason ibi est non aliud per alio genere solui cum restituitur ipsa res et alia eiusdem generis sit reddenda tum quod ut huic obiectioni occurri possit tres distintiones apprehendas Casus 1° quando unus et aliter contrahentium celebrato mutuo postea conuenire ut ipsamet res restituatur quae fieri potest nemo est qui inignoret argumento legis pretij causa C. de rescind. vend. cui adde Lacsarte de decima venditoris cap 7 n° 31 solutio non mutatur nomem obligationis sed extinguitur principio et porrotum institutionum quibus modis tollitur obligatio et apud contrahentes mutuum celebrare voluerunt ...

2° sit si creditor exposcat sibi eadem rem restitui quae mutuo dedit inuito debitore non alienam eiusdem generis certe mutuum contrahentes ut dictum est verius tamen debitorem ad eadem rem prestandam non compelli ut pote creditor non sit eiusdem rei sed eiusdem generis unde sequitur perperam experiri creditorem si eamdem rem ut non obligatus deductam re sibi restitui desideraret ... n° 5

3° Casus est si debitor eandem rem reclamante creditore restitui velit et posse facere ex eo apparet nam non obligatus generali n° 6

generali contineri una species illius generis que tempore sit in certa determinanda. 2° proselutis facit im arg.to lex si panfhilo 10 de optime legata cui quo resolvit Jason in l 2 §et hac rex n° 39 de verbor[um] relig.do huius opinionis fund.to congessit Fabian nonus in § 1° verbo quando quod Bolog. ti n° 21 plures relati Acurrio n° 9 sed Bart. ti in puo contrarie senius se subscripsit dico sub scripsit niteris concludentes apud quos eo existisse et celebrantis contra mutui nego ut alia res eiusdem generis in ipsa restituerit arg.to non legis extat verum eadem rem ab obligat.de excitam esse ut testati Ripa ti n° 12 ad solutionibus quod in debiti liberatio in stringit l. nisi conveniat cui et adendus Caesante de decima venditionis cap i n° 8 de acceptilationibus huic senius veniori ad hereo non obstante Pomponio in d. l. si Panfhilo cum ex obligat.de generali non repugnet unam spem excipi l. solita C. de remit.de pignor[um] et ita securitis relig. difficultatibus contra opinionis non est in fitior si creditori non mittent dico interesit equitas conium esse eadem rem creditorem recipere compelli l. Paulus 101 de solutionibus max.e cum leg.do doceat quod tibi prodest et alteri non nocet faciendum esse l. fluminum 24 de dagno infecto. Rursus nam duritia horum temperanda et quidam existimauerunt 22 ff hoc ita testati Bologn. hic n° 22.

n° 7 Ex his dictis Adnamu celebris doctrina Bart in l cetera § tractari de leg. 2° confirmari potest dicens cum quis pervenio vim rem operabitur in penam l. v l. tacite in posita re venditori non incedere si postea in in di gens item quam vendidit hec tamen accipiendum est si depposito obstiterit alias esse iudicati ex euentu l. sed Julianus. 9. § quinde ad macedonianum Bart ad stipulati de tig 2 lib. n° 8 mantua n° 39 Castrensis 9 et max.e extolit Biglis

9 de Rebus Creditis

Bigli. Ri nº 24 in dubio etiam Iuram.to ementis standum e. testa-
te Bald. in l. cum proponas C. de nautico fenore Hipolitus
de Marcilijs in R. de probationibus nº 149 et singulari 86 Bart.
doctrina non inutilis est ad leges regias et pracmaticas santiones
exponendas quibus in diversis penae statutae sunt adversus re-
venditores frumenti et reliquorum fructuum ut in l. 1ª et in
l. 3. et 7 tit. 11 lib. 5 recop. ubi Azebed. cum l. 19 nº 9 &

nº 8

2º in facti extradita resolutione an concessa
facultate regia ad alienanda bona civitatis seu maioratus
ad spatium nesum adstringatur creditor probandi onere
pecuniam ad eam caussam consumptam esse et civilem seu potius
maioratus necessitate laborasse creditori probare sufficere vi-
ex l. cum ultio 12. de negotijs gestis l. 1 § unde quaeritur l. lucius
7 de exercitoria alle. questiones sunt ut molina lib. 4 de
Hispanorum primogenis cap. 4 bene seminare tuncti nº 20 & sol.
negotium facit lex in pacto § nec pactum vero ne etiam de rebus
eorum lex civitas infra ibo tit. textus in auth. hoc eius porrectu
C. de sacrosant. ecclesijs et in cap. quod glossa dam de fideibus.

nº 9

Ex quibus in aperte e. creditori incumbere
ad eam caussam quae predicta regia facultate nesum
pecuniae intervenisse ut radicitus expositum procedat veniunt
ex alterum distingue casum quorum primus est si decuriones
civitatis pecuniam presente populo eius re consensu intervenit-
ente mutuati sint quo casu accipienda quae 1º sensu
adduximus conducere vero textus in cap. fin. de fide Iussoribus
cum arg.tis a contrario sensu ad mitatis in Iure l. 1 § huius
rei ff de off.o 19 &

nº 10

2º casus est si soli decuriones civi-

de Rebus Creditis

Ciuitatis vel administratores eclesie pecuniam acceperunt absque consensu aliquo et eum procedunt iura strange opinionis 26

nº 11 Sed hec conspectio reijciatur nam licet sensu Ciuitatis eius dicuriones ad certum vsum pecuniam acceperint Ciuitas non tenetur nisi in eius utilitatem pecunia sit consumpta facit textus in l. si pupillorum § si pretor ff. de rebus eorum ubi non pot fieri alius contractus quam ex decreto pretoris et ibi notat Jacobus de arenis et cumanus in l. sicut § si promiserit ff quibus modis pignus vel hipoteca solvitur Menochius de successionum creat § 1 nº 72 ubi vere tamen admitto contractum aliter celebratum validum esse est tamen solus beneficio restitutionis ut adnotaverunt omnes cesarei interpretes in l. si quidem C. de prediis minorum Felicianus dicens sibi lib 2 cap 3 nº 5 ulterius decretum Judicis eius quod interpositio restitutionis beneficio non impedit l. si quidem C. de prediis et aliis rebus minorum sed facultas regia decreti loco est igitur civitas beneficio restitutionis ut pote lesa adversus creditorem gaudebit preterea facit textus in l. 1 et 2 et 2 C. si adversus creditorem quod adde Pinelum in l. 2 parte 3 cap nº 3 C. de rescin. ubi minor adversus creditorem si in eius utilitatem pecunia non est consumpta restituitur igitur in civitate idem seruabitur ut testatur Felicianus d. cap. 3 nº 5 preterea facit lex 3 § si acceperit ff de in rem verso conuenire non posse dominum non pecunia prestita sit eius servo ut in utilitatem domini converteretur cum ipsius contemplatione versio esset facta tandem stabilitur hec assertio per textum in d. l. ciuitas ff de rebus creditis et in auth. ius porrectum C. de Sacrosanctis eclesiis cum reliquis similibus et hoc admittendum

admitendum e in facultate Regia ad alienanda bona maioratus concessa nam quemadmodum in civitate gelentis considerandum fauor ita etiam considerari debet in conservatione familie l. 1 § quamuis de loco publico ff. de ventre inspiciendo tradit Molina lib. 1 de Hispanorum primogenitis cap. 18 et hinc Regii deceptum fuisse Mascard. de probationibus vol. 3 conclus. 1162 Menochium de arbitrariis lib. 2 casu 432 a n. 2 existimantes hanc questionem arbitrio Judicis relinquendam esse non tamen negandum e in facultate regia eiusmodi creditorem non extingui e non creditor liber aprobat consimpt. teste Folitiano in d. 2 t. cap. 3 n. 2 vol. 2 facit adque ita tenor ipsius privilegii inspiciendus e etc.

Ut ob erant se d plenissima liberalis n.° 12
consequenter creditorem contra solutionem factam minori ut in l. ait prętor § permititur ff. de minoribus § nunc admonendi § ex contraria institutionum quibus alienare licet l. 4 tit. 15 part. 5 Caldas pereira in l. si curatorem verbo lesis an. 59 C. de in integrum restitutione exforcio in tractatu de in integrum restitutione p. 2 q. 52 a 3 et hoc adeo procedit ut etiam habeat locum si creditor exspontaneo non soluat Sol Cobaltus 2 et 3 Conenum Conis 73 an. 9 lib. 3 Salicetus in l. 1 cap. si adversus solutionis atque ita si creditor elegeo regiæ facultatis pecuniam tradiderit officialibus consilii aut universitatis munitus plenis securitate uti debeat Sed respondendum e in d. § permititur cum religis de oretiom Judicis in ipsa solutione interuenisse tunc non omnino liberari creditor in civitate contra loquentes in eclesia docent Paulus di castro in l. 1 cap. si adversus solutionis Inocentus

et Joannes Andreas in cap. i de deposito et Imola n° 17 Rodoanus de rebus creditis q. 20 n° 313 at vero in nostro casu Acensus Regius non intervenit in ipso actu solutionis sed circa celebrationem contractus quare cum sit stricti iuris ad solutionem extendi non debet ut testatur Felicianus et ab eo relatus d. t° 2 cap. 3 verbo reliquus fundamentis docuit &c.

n° 13

Tandem non obstat textus in l. i § Imola quod erit directe exercitoria actio cum reliquis contrariis senioris fundamentis illam l. et textum in Illustris eodem titulo accipiendam esse in privatis personis ex mutuo obligatis ad stricti cum quia praecepto habuit creditori necesse non esse probare pecuniam in rem utilitatis impensam fuisse quia privati sunt sed necessitate tantum mutui adrespiciendam novam quasi voluerit Jag. in ecclesia et civitati singulari favore sit utilitas probanda necessitas vero dumtaxat in personis privatis sed haec expositio reijcitur ex l. 3 § si sic accipit in rem verso nec non dubium et ibi a Iurisconsulto desiniatis personis verba fuisse facta et tamen dominus vel pater non teneri actione de in rem verso unde verba expositio sit perdita iura in magistro navis quae ut loquuntur esse intelenda quod si non refecerit navem ad huius dominium obligatum facit necessitate refectionis pro credito rem probata est et utilitas acreditare probatione carnat tamen ex ago quod dominus sibi imputare debet quod talem magistrum eligerit ut ibi ratiocinatur Iu. Con. tum est quod tempus et locus plenus deliberandi spatium non prestabant ut ait Olgianus in l. i in princ. in finalibus ff de

de rebus creditis

ff. de exercitoria act. sic etiam in l. liverto 31 teneri
dnus ex pecunia mutuata negotiorum gesti etiam si
non extendat creditor utiliter impensa esse nam
nam ille qui accepit mutuo pecuniam habebat a
dno mandatum ad quod ita sibi imputare debuit dng
talem personam nominando demi de quibus in act.
negotiorum gestorum sufficit quod ab initio utiliter sit
negotium gestum l. sed an ultro § 1 de negotiis gestis
explat eleganter Cuiatius in postumis ad papinianum
lib 2 Rerum sub d. l. liberto aliter vero curiosus esse de
bet creditor ut pecunia utiliter sumatur ut in d. l. 3
§ si sic accepit dem rem verum. ~~si deponens id velim~~
~~esse creditur~~ 2° contra Paulum t. gravius obstat texus
in lutig 24 in l. de sponsalibus 25 n° 1 l. publicama
nia § 1 d. depositi cum depositum et nobum mu
tuum strahatur licet tantundem in genere quod sit
videndum quam difficultatis ut sponat detiq. lectura
1 n° 7 et in l. certi condictio q. § fin n° 4 Angelus in prio
mult... modis re contrah. oblig. affirmant depositu
in mutuum resolui idque ob facultatem concessam
tantundem redendum d. l. lutig t. ut si nam ut si
tantundem solueretur conuenit d. l. de sponsalibus §
t. ut tantumdem redderet que conuentiones species
non alteri quam mutui strahitui conuenit ex Julio
Paul t. unitur detius t. bis Papiniani in d. l. lutig
t. egreditur cures depositi notiros famines et Pauli
in d. l. publica munia d. § 1° t. cum contra tum
de quo queritur depositae pecuniae modum excedere pre
tat enim depositum vt meam custodias et mihi
possideas [illegible] cum posteam restituas l. licet §

§ qui depositi ꝯ depositi ꝯ ex Iulio Paul. ꝯ stat qua
ꝑ depositi terminos egreditur q. paciatur ut tantundem
reddatur l. in navem saufei infra locati vi° idem Iuris atque
ita mutuum n. depositum celebratis censetur ~

2° facit ꝓ opinione dicti textus in l. n° 14
cum a dicto g. § fin. infra il. tt° ubi ex Marcelli ꝯ alioꝝ
sentia deducit vlpig. eam pecuniam mutuam effici si
depones depositarie utendi facultatem permittat quidem e
tenide seret ut tantundem redderet preterea ꝯ 3 adstipu n° 15
latur decio ꝯ amoel 5 quos sequitur Bannus lib. 1° disp.
cap. 7 textus in l. qd. si ab initio eo infra § tt° ubi pecunia
deposita ea lege ut ad libitum accipiens uti possit
quamvis pendente conditione depositum sit l. 1 § si pecunia
d. depositi eam ad implenda in mutuum resolvitur // n° 16
Clarius ꝯ 4 in simili specie n. aliter sive consultus docet
in l. cum manusata § fin. de contrahenda emptione
cum emptionis ꝯ venditionis contractus apposita conventione
ut dominium n. transferatur in locat. s. residuatur quamvis
Pinelus in Rub. C. de rescindenda 2a p. cap. 3 n° 15 voluerit
n. ita convenire contractui emptionis ꝯ venditionis dominii tra
nslatio arg.to legis exempli 21 de actionibus empti
vi° ꝯ in l. prima ut convenit deposito dominii translatio
tro d. l. licet § si depositi igitur mutuum censetur n. de
positum ~

6. Tandem exponendo textus nostrum n° 17
ubi Iulius Paulus docet qd. si in mutuo adsit conve
ntio ut ipsa met res restituatur qd. mutuata e n. mu
tuum n. depositum erit nam deinum eadem e ro ꝯ
disciplina l. ff de his q. sunt sui l. alieni Iuris

ad [illegible]

Iuris § 2 inst eodem glos in L ff de adq poss

n° 18 Cęterum dictum et alterum S p d interpretat non convenire d. l. lutiis et similibus magnifestum facto p ex d. l. publicia mutui § 2 ff et ideo dicunt usuras alicui depositi peti posse ut exprese probat Papinianus d. l. de sponsalibus § 1 ff in ore depositi dominandis est 3° facit tuis in d. l. lutius ff depositi ff usuras desiderati tempus ante mora melius intentionem ff litem ab initio de usuris prestandis convenit lex contractus servabitur ex aequo ubi docet Papinianus eo pacto et mora usuras deberi quod ad bonę fidei contractus duntaxat expectat L. mora 34 § bonę fidei ff de usuris L cum quidam 17 § ex locato eodem titulo L. initio C de pactis inter emptorem et venditorem premissam prius depositum bonę fidei contractum ex pro lit reliquis q numeranti in § actionum inst de actionibus stat ut si in d. l. lutiis sit mutuum celebratum usure peti pp moram et pact minime possit cum pretius stipulat duntaxat sequanti in mutuo et reliquis contractibus stricti iuris L. quas 3 C. de usuris L lutiis 24 ulo respondi ff depresc ubi unde sequi pred L. lutiis et similes in depositio esse accipiendas legis iuratis impositum ad libitum quibus Papinianus sub d. l. lutiis fuisse directam dum existimavit in d L. lutiis diffinitum non fuisse quod ille contractus sit quę de actio spectat

n° 19 Qua propter damnata dictio Angeli et eorum sententia succedit alia quę in scolis frequentius admissa e nempe depositi contractum celebrari in d. l. lutiis et similibus mutuanti nisi q hanc sententiam tuenti numerati

one

pecunie que interbenit d. l. lutiq [illegible] connumerante Sino Stigio et in d. l. die sponsaliorum [illegible] nabsignatam et in d. l. publia Mevia d. § 1 [illegible] argenti sex 3 quadrag^ta inest enim ex natura pecunie deposite et numerate vt tantundem redatur l. in nave vlo si quis pecunias ff locati nec in traslatio domini ut in l. 2 tt.o 3 part 5 [illegible] Le fuesse dada por quenta posso omedida ca entonses pasava el dominio del [illegible] ita et fuerit adiecta adictio reddi tantundem id dumtaxat exprimitur quo tacite inest si quis in mutatur na contrahitur ex [illegible] legis 3 ff de legatis 1

Sed hec inter prelatio orvinitur ex d l. certi adictio § fin [illegible] deposuit apud te dictio que vba manifeste ostendunt numeratione pecunie interuenisse nihil ominus depositum in mutuum resoluitur qua argumentatione ad in probandam hanc seriam utitur Moila in emporio Iuris ad istum ttulo in [illegible] an.o 29 vlo sed hec ressolutio nec desciimus e intr facultas utendi pecunia deposita de qua in d l. lutiq et simili et tantundem redque [illegible] enim utroq ca depositum l. si saculum 28 vs expromissa ff depositi l. publia meb § 1 ff eodem alias enim imposita et ex [illegible] in reb. 3 tius in l. 1 et 2 [illegible] de legatis — n.o 20

Tandem ego non alienus a Moila tt.o 8 ubi lucem prior ad [illegible] dictu statutory intelligi qui do in ipso 3 actu celebrado [illegible] utatur accipiens d. l. lutiq [illegible] nam si ut tantundem solberetur erat d l. die sponsaliorum § 1 vbo ut tantundem d l. publia mebia vlo ovenit vnde ovni pot [illegible] l. certi adict § fin ex quo obstans ouenti 3 tantundem reddendi non initio 3 tractus sed expost facto interuenisse vt constat ex vbo postea de quo [illegible] neqs aliunde querenda e quam sidiscerni non bele otrahentes statim se corrigere sed mo assignare otrahui alitur vo semel celebra tu — n.o 21 [illegible] tantus dovenda interuenit rebs depositas

ad 4 W3

Item obstabius qd sit falsu//. Neqz obstat adversus ea
quae d[ic]unt lex qd si ab initio 10 supra hoc tt° fuit enim
ab initio n° ex post facto conventio reddendi tantundem
vl depositarij uteretur pecunia deposita et tn contractus de
positi in mutuum resolvitur post pecuniae usu qa respon
dendum e cum Morla s[ecundu]m communem loqui de contractu depo
siti ab initio n° pure sed sub conditione celebrato neqz enim
eo casu datur conceptio sed voluntas contrahentium q volue
runt existente conditione mutuum e[ss]e illa enim vba si
voles conditionem faciunt l. si ita legatum 65 § illis vbis
ff de leg. 1° maxime cum conditio de qua in d l. qd si ab initio
potestativa sit quae retro n° trahitur l. si potium ff q poti
ores in pign. et agatur de viribus ipsius contractus quo bz casu
bz si conditio n° sit potestativa nec retrotrationi locus e
l. si rem meam ff de vbor oblig l. quoties ff de novatio
nibus quambis quo adquisitus contractum sit l. si filius
78 ubi late Donellus ff de verbor oblig. neqz tn o[bsta]t
facit in d l. lutius O reliquis propter facultatem tantundem
reddendi depositum e[ss]e irregulare qd indicat d lex lutius
ab egrediti ea res depositi terminos cum efficiatur enim de
alter generis l. in cedium C de rebus credi atq[ue] deposita
si pecunia aperient periculo eius q accepit n° v peri
culo eius q praestitit ut testatur Scomanus q[ue] illustrium
q 3 mandelas conm 3 n° 3 n° 3 si v res deposita
stat adhuc depositi actione agendum e et consequendi
sunt fructus et usurae d. l. si saculum neqz enim
novum e ut p eadem rem duabus actionibus tibi
teneatis l. si gratuitam 27 ff de praescriptis vbis
qd admittendus e quando conventio in initio contractus intervenit
quambis Covarruvias lib 1 commentariorum cap 4 n° 4 in fin. Voluerint

idem servandum esse in d. § deposui nisi ipse ereliqui que quod admodum contractus in dubio non nobat in l. fin. C. de novationibus nisi illi facultas intendi eum nobare debet cum nihil aliud sit nisi conventio et pactum l. si unus § pactus repeteret ff. de pactis. hoc tamen falsum est cum ille textus Jure Civ. nobium Jus extatuat ut constat ex verbo scribimus et notarunt scribentes tamen antea in Juris conditores vel mutando personam vel pignus accipiendo vel aponendo conditiones seu tempus nobationes induxerunt ut per aperte premponit textus in d. l. fin. ∞

n.° 22 Sed adhuc adversus hec omnia refragari textus in l. cum manus sata § fin. ff. de contrahenda emptione cum venditio aperto aposito pacto nec dominium transferatur perempta venditio resolvatur in locatio igitur in deposito pacto pactum redendi tantundem vel atendi pecunia deposita et depositum in mutuum erat transferendum cuius textus expositio cognitius exposuit illius admodum dificilis quod an pactum adversus substantias contractus illum vitiet viciet re quam in re propter Jura in hac pugnantia quod certum obstitit satis dificile est sic tamen in opinio pactum repugnans substantie contractus eum non vitiare sed vitiari potius ad stipulationem cui seniz lex in § penultimo ff. depositi ubi prefinito tempore ad rei deposite restitutionem nec in pedimentum est cominus ante petendum repetitionis locus sit si dominus rei deposite agere voluerit et tamen de nature substantia depositi est ut ad libitum possit rehocari et in commodato contrarius servetur l. in commodato § sicut ff. commodati secundo facit textus in l. si peculium 6 § 1.° ff. de peculio legato premiso prius ad inductiones peculium accipit deducto eo quod domino debetur l. depositi 5. § fin. ff. de peculio quod cum ita sit ait Juris consultus peculio legato

ea lege ne deducatur es alieno bene conditus pro scripta sunt
non ipsa quod non legatum vitiatur ulterius 3° suadetur hec
opinio ex l. sed et si § sed et si ff de usu et habitat. ubi
Ulpianus ex Scanistonis sententia nullam esse ademptionem si le
gato usu fructu usus adimatur scripsit et contrarium
ostendat Iuris Consultus in l. per servum 14 § denique
ff eodem l. denique si tibi usus fructus deducto usu lega
tus sit inutile legatum est quia verba aperte refragantur in
eadem specie decisio textus in d. l. sed et si § sed et si in ma
teria 4 hec sententia ex l. 1 § si usus fructus vbo usque adeo
ff si usuf. petatur, cum ademptio illa nec heres cogatur vias
praestare usufructuario certi loci inutilis sit quam legatum
usus fructus adminiculis egeat sine quibus fructuarius nec
fruere potest quasi iter, via, vel actus, necessaria sit et conduxit
magnifice textus in cap. cum ad monasterium in fin. et in pro de
statu monachorum ubi cadendum Cobos cap. 2 de stt. Men
chaca controversiarum illustrium cap. 15 ex quo textu nec in
obscuro est conditiones ut ingressus in religionem proprietatis
bonorum possit obtinere secundum substantiam professionis non tamen
vitiatur professio ea lege facta ut professor in domo permaneat
omni substantia retempta cap. fin. quod clerici vel vobentes.

n° 23 Dubium 3 tamen quod actus vitietur ex pacto quod
apponitur contra substantiam ipsius apertum facit 1° contractus societatis
est enim societas lucri et damni communitas unde si in societate
talis lex seu conventum interveniat ut alter ex contrahen
tibus lucrum alter vero damnum senciant duntaxat nec
societas est quia nihil aliud in societate convenitur quam in hoc
casu non sit societas l. si convenerit 29 § aristo ff pro socio
2° facit textus in l. per servum 14 § 1 ff de usu et habi.

Reb. Creditis ~

ubi Vlpianus ex Papiniani sentia docet qd legatum 21
Vsusfructus de ducta usu inutile sit quasi ususfructus
sine usu ee n poⁿint. 3º expendo texū in cap. fin de
Conditionibus appos. cui consonat lex finalis tt.º 3 part 4
ex quo nec in obscuro e conditiōes appositam ꝯª materiam
substantiales ut sunt illæ degq p Pontifices tō 1º responso
vitiare materiam. ult.º et ultimo facit textus in l. cum hi § pton
adit ff de transactionibus cum transactio facta n solem
niter nullius momenti sit e enim solemnitas de forma
substantiali rei de qua agitur ut infra dicat sigs si pactū
sit ꝯª substantiales vitiavit disposit.es ~

In hac Iurium strarietate 3ª nº 24
sit opinio qd si adijciatur ꝯdictº vl ꝯventio ꝯvermus sus
tantiales alij qd valuit dispositio ꝯ ꝯdictº n vitiatur vt in l.
Lucius ff depositi in l. die exponsalior § 1º in l publia me
bia § 1º ff eodem in l. in naum ff locati ex qq ꝯstat qd
si aponatur ꝯventio repugnans substantia aliy nihilominus
aliy sustinetur ꝯ completa ꝯdictª ꝯ de vº sensu harū legū
ꝯ late dictum e ~~

tandem ꝯ 4º alia sentia e ea nem nº 25
pe qd si adijciatur ꝯdictº repugnans dispositi resolvatur
ipsa dispositio in alio genus ꝯtractus nititur hec acceptatio
in l. 1 § 1 ff. mandati. 2º facit textus in l. ubi ita donatur ff de do
nationibus ca. mor. cum in eij speti e apposita pactione ne do
nator donat.es possit revocare. mortis ca donatio in donat.es
intr vivos resolvatur quamuis de na donatiis ca mortis sit
vt adonante possit revocari l. seia § fin ff de don; ca. mor.
3º in hanc sentiam expendo textus in d. l. certi ꝯdictº § fin infra
illo ttº depositum propter pactes ut utatur depositarij

pecunia deposita transferatur in mutuum preterea ad hoc pu
latur textus iam alegata l. cumanus ata § fin ff de actione
empti ex quibus iuribus pro certo constituitur transformari contractus in diversam speciem propter conditiones que repugnat eius substantie etc.

nº26 Quapropter ut harum opinionum dissidium componat Cuiatius lib. 3 quest. Papiniani sub l. lucius prestat distinctionem interest pactiones que tacite fiunt ad versus substantiam actus contrahenti est que expresse afirmat priores servari non posteriores depositionibus aptit pro d. l. lucius et que in 3 opinione iura adduximus quasi voluerit conventionem ut tantumdem reddatur aut usure solvantur magis iniusta tacite usu pecunie validam esse longe aliter in pactionibus posterioribus servandum afirmaret qualis hec distinctio in d. l. certi condictio § fin cum reliquis fundamentis 4 senie dixit Cuiatius postea non servari ut ex cognitione vincunt contractum sed ea que in prima conditione adduximus sed habeatur conditio pro non adiecta ut ex eo quod vincunt pactionis contractus ut in 2 opinione habetur tandem quasi res exponat confestim per pactiones que adiecta est contractui repugnans res transit in alium genus contractus in quo sensu exponendum est l. 1 ff mandati et que similia sunt discrimus est ut non ita tacita quam ut expresse noceant l. altius 71 de reg iuris l. nunquam ff de cond. Idem.

nº27 Ceterum hec Cuiatii expositio substineri non potest tum ex eo quia decipitur dum existimat predictas pationes tam expressas quam tacitas omnes repugnare substantie actus quod alabe facitatis non esse alieno in fra manifeste convincunt tunc etiam quia discrimen non est intus lum pactiones ut tantumdem reddatur velluti utatur

depositarius pecunia depositi. preterea n[on] taciti et expressi idem Juditium e[st] Vt in eum q[uo]d infra illo tt[it]o q[uo]d cum Bart admito in l 1 § 1 ff commodati modo eadem sit vo aliti si di versa tandem n[on] obstendit ex qua ca propter pactus expressum aliquando viritet contentio aliq[uo] contractus quin nunquam transit in 3[a]m spetiem &c

n[o] 28

Quare 2[a] sit dispositio n[on] aliena a cobb in 4 decretalium 2p[ar]te capi[tul]o cui accidit Sanchez dimatri[mo]n[i]o lib 5 disput[atio] 9 n[o] 14 habet eam condic[tione]s que repugnat sustantiae actus ita eum nullum facere si initio opposi resistat et balliditati sine qua actus neq[ue] initio capere pot[est] Vt in d cap fin et in l si convenerint § amilco ff prosotio n[on] ita v[er]o si conditio repugnet resolutioni et qualitati dispositionis Vt in l si q[ui]s in pu[nc]to ff delegat 3[o] et in l cum precario ff deprecario in l 1 § si deposuero ff depositi que omnio ex delenti Bart in Aut[hentic]o in greni lect[ur]a 2 n[um]o 29 C de sacrosanti ecclesi[is] cum citr tam hic interpretatio Vt pote n[on] conveniat predictis legibus et in senia cor[um] q[ui] distingunt inter sustantialia naturalia et asidentalia contractus quam ex menti Accursi in l Juris gentium § gnimo vlo ides responsum vlo extra nam ff de pactis Vt pote falsum cuicitr lib 2 observat[ione] cap 15 et lib 14 cap 28 q[ui] papiniani subo d l pacta conventa ff de contraben[da] empt[ione] et Duarenus in d § idem responsum Verbaros interpretes nuncupat eos q[ui] asidentalia naturalia, et sustantialia, contractus e[ss]e dicxerint que Papinianus ad minteula in d l pacta conventa bene consequiti quam deceptus fuerit facius lib 1 singularu[m] intelectum cap 12 et anti qui interpretes q[ui] predictam diferent[ia]s constituerunt quam bis certum sit sustancialia contractus illa e[ss]e que dant e[ss]e rei ut in l Julianus § si q[ui]s rem ff ad exhibendum

ad ttus

contractus in quolibet dispositione ex consensu resultet l. 1 § conven-
tionis ff de pactis quemadmodum etiam est igitur in vendit. l. 2 § de
pretio l. neque emptio l. pacta conventa ff de contrahenda empt. ubi
glo. res consensus et merces in contractu locationis l. 2 ff locati veniunt quae
substantialia non sunt adminicula est dicenda ut in l. quod si no-
lit verbo assidua ff de aedilitio edicto l. non dubitari C. de evictio-
nibus l. 9 libertatis ff eodem quemadmodum etiam adminiculum contra-
ctus dicitur Cuiatius si id quod accidentale Baldus in l. 1 n. 2 C. commo-
dati prout contingit si pactio intervenia t ut commodatarius de culpa
teneatur l. ut certo § ult. ff. commodati vel mora ut l. 3 § ult.
ff de actionibus empti tandem vere pacti intra positi sed natura actus
ut l. 1 C. commodati &c.

n° 29

Cum daguata senia pro huius quaestionis resolutione sit
esse pactum appositum in subtilitate actus habere vim et effectum ut in
aliud genus contractus transeat si tria concurrant 1° si sit alius
contractus cui pactum conveniat in quem translatio fieri possit
2° si ita verba ferant ad id quod possint accommodari 3° vel etiam
ex verbis de mente contrahentium appareat quod ita voluerunt
ita colligitur ex Bart. in l. si quis antea 10 ff de act. et obl. post
Alexandro in l. 1 § si quis ita ff de verborum oblig. Iasone in
l. fin. col. 3 ff de cond. ca. data et ibi quem docendi modum
tenent et reliqui nostrum et ibi et 4 senio fundamenta
accipias ex qua doctrina infero veram esse opinionem Oldradi
consil. 169 quem sequitur Albericus in rubrica C. de donatio.
col. 2 dicentis quod si in quem concessionem feudi adiiciatur ea condi-
ctio ut accipiens liberum dominium habeat resolvitur contra-
ctus feudalis amissa propria natura in contractum venditionis
ut testatur Cursius Iunior in tractatu de feudis 2 p. q. 6
2° in fine quod si feudum pro annuo censu resolvitur in contractum

emphiteusis d.us Alexandrum cons.o 126 col 1 vol 1 suorum consi liorum ∾

2.a cons.o sit qd si predicta requisita de ficient apposita pact.e contra sub.lis dispot.is comit contract.s dispositio testat.s Bart. in l. que dotis Ds Barmosso ad 113 ff soluto matrim.o Matiensso in l. 7 tit.o 10 lib 5 ordin. et sic accipienda sunt Iura 2.e opinionis ex qua infertur qd si contractus consus ea lege concedatur ut redimendi facultas in Voluntatem ementis annuum reditum sit Viciatus contractus Usurarius censetur teste Covarr. lib 3 Variarum cap 9 n.o 9 et 4 Soto de Iust. et Iur. lib 6. q.6 5. Art.e 3. conclus. 1 ex pluribus resoluit Rodrigez de annuis reditib; lib 2 q. 1 per totam ∾ n.o 30

Hinc infertur qd si contractus consus ea l. concedatur ut ~~redimendi~~ repugnet substantie contractus consu alis inutile Indicauit id qd depositum e. ∾ n.o 31

Hinc infertur qd si maioratus ea l. alicui concedatur ut n. posit rebocari irebocabilem fieri d.us molina lib 4 de Hispanorum p.genis cap 2 n.o 40 q post longam disput.em omnino affirmant rebocari n. posse ex l. ubi ita donatur ff de donationib; . Sed cum dic post h 44 tamen donatio inter vibos per Viam maioratus facta rebocabilis e. et si inter Veniat pactum de n. rebocando cum hec resolut.o in dona- nat.es inter vibos sit atque ita p.inde fieri debet atque alia quelibet inter Vibos donatio ex roe s.a tradita ∾ n.o 32

Neque obstant fundamenta p.e opi nionis n. p.o ex d. l. 1 § fin ff depositi nam omissa discint.e eorum q discrimen constituunt inter pactum qd opponitur con n.o 33

dict[ae] dispositionis ad eius aumentum et intr illud
qd diminutionis ea e intr positum asseverantium i casu
vitiari pactum et actum valere in 2o vo contractum
vitiari quae expositio manifeste quinitur a Morla in
emporio Juris tto 3 q 8 ex l. 1o ff de adimend legatis ex l. 1
§ si ex fundo ex l. quoties § si duo ex l. sigs ita heres 74
ff de hered inst. ex l sed et si desfructu ff de usu et habi
magis accedo 2e Acursii in l. cum pcario ubo quent[is]
ff de pcario hi enim n fuit apositum pactum de n revo
cando pcario sed deposito sed asignatum tmps limita
tum qus quo usqs res apud depositarium etc. hoc enim
n repugnat nae depositi arg txus in l. in rebs § fin.
ff. de pcario. eadem solut[ione] gaudere debet txus in l.
cum pcario nam illa quentio n e contra substantiam pcarii ut
constat hi ut in C. Julias pcarium possideat quae verba
eum sensum here debet ut post C. Julias eum qros
pcario rogabit eum here n possit n tm ex inde se
quitur ut ille q concesit antea ad eam consequendam expe
riri n posse ad eam exequendam experiri n pot qd certum
e i ex txu hi sed nulla vix e huius quent[is] ut rem alienas
invito domino possidere liceat aserebat enim q rem pcario
donauit ante C. Julias posse revocari qd negabat ille q pre
cario accepit et Celsus ex sd. roe dno consuluit q rem
in precarium concesit sic exponit ex Suetonio tranquilo et
alijs Antus agustus emendat lib 4 cap 14 Morla in
emporio Juris tto 3 q 8 illustrat nor et Pichardus in §i
n 8 institutionum de donationibs no 8 Duarenus ad
ttum de pcario cap 8 hinc e qd si pacto aposita contra substas
pcarii pcarium esset concesum revocare n posse ante C. Ju
lias et absqs dubio pactum habere n in vim pcarij

De Rebus Creditis

Sed ut commodatum potius si fidem ... Iure consulto in l. in rebus § fin ff. de precario idemque servandum esse in d. § si deposuero ut depositum in commodatum esse resolvendum

Nec obstat 2us ex d. l. si peculio § 1 quia respondeo quod licet peculium aere alieno sit ducta in testatoris instrumentum in l. depositi s. § fin ff de peculio id procedit quando dominus aeris alieni non meminerit si tamen remittere velit nuda voluntate id facere potest ut in d. l. si peculium § 1 in fin ubi Ulpianus asseverat est enim discrimen an testator remittat aes alienum an gravaverit heredem circa remissionem primo casu ipso Iure liberatus servus et adiectio ita valent ut integrum peculium absque aliqua deductione consequatur legatarius in 2° vero adiectio illa ne deducatur aes alienum inutilis est ad hoc ut aes alienum accedat legato nam quando testator heredem iubet liberari debitorem non aliter quam per sensalis actionem intentata poterit debitor liberationes extorquere l. 3 § nunc de effectu ff de liberatione leg. unde pendet illa verba deducto aere alieno non remittat omnino sed heredi remittendum mittat merito Iurisconsultus docet adiectiones illas non viciare legatum neque accedere quia quod summa legati adiectum videretur remitti constabat sed ad hoc ut statim peti possit Iurisconsultus iam allegata l. 3 § nunc de effectu ff de liberatione leg. n° 34

Nec 3 ex d. l. per servum § fin non ex mente Casi in l. quod usum fructum n° 6 ff de obligationibus cui accedit ~~factam fuisse~~ Cuiat lib 8 observationum cap 9 circa finem respondeo ademptionem usus factam fuisse quatenus est servitus formalis separata ab usu fructu quo casu nihil quod de natura et substantia usus fructus sit ademtum n° 35

ad 4us

consetr cum alt sine altero consistere posit ut b. Ju^c. dS.
ait asseuerias penes diuersas personas usumfructum ee posse
nec tunc temporis obstauit d. l. p servum § denique nam accipienda
e deuisu quatenus e commoditas tunc enim inutile legatum e qa usus
ille abusufructu pedit camque haet ita ut usus fructus absque usu consistere
minime valeat et ita adiectio illa sustantie et nature ususfructus
repugnat vitiatque legatum cum habeat aliaque similes speciei inquaque translatio fiat
|| Sed obstat 3° predictam solut[illegible] txus in l. et p ius In[illegible]
§ n qs usumfructum ff de acceptilationibus ubi ait, l. S. valere
ademptos usus p acceptilat et stipulat usus fructus n
vitiare igitur n pot defendi p d. solutis sed ut hanc difficult
de medio tolant verissime respondendum censeo n satis
voluntatem suam ostendere q legato usufructu usus ser
uit adimi potuit enim eam adimere existimans dumtaxat
absque usufructu legatum fuisse quo casu ademtio inutilise
cum ad it qd datum n e ut desiderati arg^{to} txus in § servus
de cap. diminut potuit enim servit adimere ex usufructu
quem se legasse vere potauit ita ut dibet usus servit ha
beat usufructu quam accepera mamente et tunc adempt
et legatum valida sunt et pedit d. l. et p ius verandus
§ n q usumfructum ff de acceptilati, quapropter cum sine
inde p sumpt sint et coniecture pleriusque voluntat
testantium interpretari debeamus l. in test ff de reg iur.
respondit Vlpianus valere legatum et ademptioni vitiari
benigna interpretat in fauorem test facta sic et accipiendus e
Jure consultus in l. 1 § si usus fructus ff si usus fruct petat et
in l. 1 ff de adim leg in qa propter fauorem test ea coniectura
desumit ut inutilis sit ademptio seruitutis &c.

n.º 36 Tandem n obstat ultimum fun

fundamentum ex d cap. fin. de clericis ꝯ vouentes nam reiecta 85
interpretatione Cobb de sponsalibus 2 p. cap 3 § 1 n° 18 qui docet
professionem factam cum retentione bonorum quatenus ad a
limenta validam esse et sic esse accipiendum illum textum quem
manifeste conuincitur ut pote repugnans textui in d cap. fin.
quamuis in se vera sit vere respondendum est in specie illius
textus feminam non emisisse professionem religionis sed
votum castitatis cum illa religionis habitu ut extra claustrum
monasterij cum proprijs bonis venire ut colligitur ex constitutione
illius textus unde huiusmodi votum non repugnet materiae
ipsius doctissimi textus b aut depositum erat aut commodatum
ex his verbis Bart receptus a posterioribus cui suscripsit Alci
atus n° 14 deducit ex uno et eodem facto plures contractus n° 37
resultare non posse sed contra Bart et sequaces opono 3° textum
in l. aristo 18. ff de donat. ubi traditio serui ea lege factum
ut post quinquennium manumittatur inducit donationem et
contractum innominatum facit in simili l. 2. C. de pactis inter
emptorem ubi ex eodem contractu actio ex empto et prescriptis
verbis competit quae ad contractus innominatos referenda est l. 1
et 2. ff de pres. verbis. ulterius facit lex si remunerandi 6.
ff. recind. vendit. ubi ex eadem pactione et facto actio ex
empto et actio in factum oritur preterea facit lex Labeo quin
quagesima. ff de contrah. empt. ex quo textu idem aparet tan
dem conducit lex si remunerandi § si mandaueris ff mandati

Sed pro Bart ponderamus nostrum textum 37
expenditur l. idemque 10 § si quis hic ff mandati ubi ait
J. C. ex eodem facto oriri non posse mandati actionem et mutui
sed mutui duntaxat certi condictionem sicut ut in l. certi
condict. 9. infra hoc tit° 2° facit l. 1 § qd si rem ff de

ad tit.

ff depositi ex quo dependensum e mandati actes et mutui depositi ex eodem facto oriri n posse pp quas diffinitates in diversas senias abeuntibus itum ee testat Bolog ti n° 26 in qua iurium repugna Romanus et filloci ti cam compositt adducunt ad pbd ut opinio Bart ad mitenda sit si otractus ad invicem minime compatiantur idem afirmat Altiatus ti qui e mutuum et comodatum in mutuum dz dominias transferri n ita in comodato ut s dictum e et sic dati Repug ut duplex actio depositi et certi condictis oriatur qd si otractus ?patibiles sint ex eodem facto plures actes resultabuut sed hec dispositio reprehenditur ab Alex. ti volenti in d l. 2 et in d l. aristo n pbari unicum duntaxat factum intrinsese quare verius dicendum existimo qd si aprio intencium contrahentium sit aliquem ?tractum quamvis expostfacto alius possit resultare his tn censeri celebratus quem aprio otrahentes celebare voluerunt qd n obscure ostenditur in l. 1 § idem Ponponius ff depositi et facit in arg lex si unus fructus ff de stipulat. serv. 26 in finalibus vbis l si filius fam. 78 vlo qa in stipulationibus ff de oblig. alias n inspiceretur qd expost facto contigit n qd antea fuit conventum d. v. text in l. fin ff de exercitoria act. ad n si otrahentes intendant diversas conventionis species celebrare eorum qs intentio eorum ducatur n qs sit navius aliqd ad pfectes contractus tunc tempris n e inconveniens unum et idem negotium factumque ad diversas species ptinere quo in sensu accipitur text in d l. aristo ff de donoib. neqs obstat d. lex 2 C. de pactis inter emptorem et reliqua similia iura in qq alto pscriptis vbis. cum act. ex empto convenerit et dixerit aput

76

de Rebus creditis

Iure C. § quotiescumque dubitatio e[st] an ex empto locato actio vel alia deb[eat] re instituendo act[ion]ibus certam in cau tionem permittam ff deuenire litigatur consuetum e[st] ut l[itig]at[ori] certo dari possit ut tutius et melius esset cautum liti= gantibus prescriptis verbis accomodari act[ion]es l. naturalis § penult. l. si gratuitam ff de prescriptis verbis unde cum in d. l. 2 et similibus esset facta conventio de ipsa re restituenda quotiescumque pecunie quantitas redderetur emptori et 2a venditio alebiata n[on] esset tutius visum e[st] prescriptis verbis acomodari act[ion]es quem= admodum testatur Morla in emporio Iuris circa tt. de pactis q. 1 an. 27 ambiguitatis ro[tion]e in predicta l. illa fuit q[uia] n[on] intervenit pactum deretro vendendo et coite interpretes otrarium existimaverint sed potius de ipsa re restituenda atque ita in obligat[ion]e n[on] e[st] 2a venditio sed potius rei restitutio ut ex verbo restituere de quo in d. l. 2 acnocit Canelus, tn. 6 eadem sponte gaudere debet p[er] d. l. si convenerint ff de rescind. vend. et similes // nec 2[um] sane expositum obstavit act[ion]es ex vendito dari n[on] potuisse in d. l. 2 n[on] l[ice]t hec act[ion]o ad pretium recuperan dum sit inventa l. ex empto § si quis virginem ff de actionibus empti exeo t[ame]n q[uo]d illo pactio pari preti iudicati cum cart[ul]e ipsius potius res vendita sit arg[ument]o textus in l. fundi partem 73 ff. de contrah. empt[ion]e merito act[io] ex empto competit tanquam infirmans pactum in continenti apositum hoc e[st] extenditur ad it q[uo]d in pactum deducitur ut tenet Bart. n. 1 Iasson in l. Iuris gentium § quinimo ff de pactis Morla 5 an. 21 unde infertur interpretatio ad l. 1a 2a et 3a tt. 25 lib. 5 recop. et ad Pragmaticas posteriores qq pena imposita e[st] venden tibus frumentum ultra pretium et extimat[ion]es in eis compre hensum p[ro]cedit enim predicte ff ex d. r[ati]o[n]e et si pactum aposuerit venditor quo emptori aliq[uo]d gravamem pecunia

Ad 1403

Ultimandum in ponerit venditor emptori aliquod grauamen pecunia stimatile imponerit ubi Morla ubi s. reprehendi Me giam in pragmatica tacet penis dc 3. n° 17 dicentem minime venditorem incurrere p d. penam si vendiderit ea lege ut emptor gauelam soluat quemadmodum ex d. ver nu- arius erit contractus consualis apposito pacto contra naturam ipsius quo grauetur Venditor vltra sortem exid qd soluen dum e nomine vsurarum ut expresse comprobatur constit Pij 5° edita mense Junii anno 1569 in vs. annullantes tenetur Morlaub s n° 24 nec refragatur l in bone fidei C. de pactis et expacto alterius nascitur ex qq vbis n informari alterius ceteros sed nouam oriri docemur sed hec vba n sunt accipienda de alto que oritur ex conuente incontinenti facta sed ad alterius contractus cui accessit pactum referen da sunt ut n° 26 tradit Morla ubi s nec aduersus s d. obstat lex si remunerandi § qui Julianum ff mandati: cui respodet Conanus lib 7 commentariorum cap 14 n° 2 Argu entibus in specierillius illis dumtaxat fuisse celebratum mu tui contractum qd exeo aparet nam et ea lege fuit pecunia acepta ut recipiens suo periculo feneraret qd mutui proprium e l. incendium C. si certum pet. sic qui unum n duplex negotium fuit nec enim propter pecuniam creditam fuit celebratum man datum cum cautum sit ut si amplioribus vsuris feneraret id qd amplius feneraret lucraretur solutis certis usuris do mino hoc enim extra non mandati e qd gratuitum extra mercedem ee debet ut s dictum e. et compellit tantum certi condito ex mutuo si autem recipiens esset procurator ge neralis mandati quoque alterius locus erit ut in d § qui Ju lianum circa finem sed n ex pecunia credita sed potius res pectu generalis administrationis commendate qd neque in

Rebus Creditis

27

Inconveniens nec alienum hac ratione esse utrumque cum propter diversa negotia et facta ita contingat est enim creditoris debitor simplici obligatione adstrictus quatenus debitori condictione certi ex mutuo quatenus vero generalis procurator mandati actione teneri illa spetiei creditoris ut mutuum accipiat hac autem ut debitor quod non exegit de suis bonis soluat debitor quod obstendunt illa verba quemadmodum solet teneri debitor qui creditoris sui negotia gesit quam explicat Cujatius lib 18. ad editum solvi Iuliani sub dicto § apud Iulianum versus non obstat Ripa hic n.o 5 dicens quod licet ex uno facto non oriatur duplex contractus bene in oritur una obligatio et altera obligatio atque ita unius contractus et alter contractus non obstat quod ito casu oriuntur contrariae effectus id enim bene admittitur respectu diversarum personarum quod huic traditur non repugnat ex predictis inferitur falsam esse opinionem sine in l. ac consult. § pro numerupat. dum ait venditionem ita celebratam vendis mihi librum pro decem vendo comprehendere stipulationem atque ita contractum emptionis et venditionis cum stipulatione concurrere tamquam compatibilis contractus ad hec opinio convincitur ex l. stipulationum 5. § stipulatio ff de verb. oblig quia in proposita spetie nulla desiturae est consolatio verborum quod de natura spetiei est quod in d § stipulatio 2 conbinitur nam si vera opinio sive resultare quod una et eadem res diverso iure conseretur contra text. cum q 27. ff de pacu. aut enim emptori ad versus venditorem actio ex empto et ex stipulati adversus venditorem venditori vero adversus emptorem ex empto tantum preterea quia mens et verba contrahentium id non induunt quod narium est ut supra diximus Solutio legis ~

+ C. de Ittis ÷

+ Stipulationis.

Ad Txm In l. sin
Gularia is De reb cre
ditis: Explica
dum a docto
:re mathias gs de
:sepulbeda:

Ide Dificilis o perplexa e huius legis
decisio vt Bart propter varios intelectus quos
ipsa patitr existimaverit n posse texts hunc ad
decisns causarum alegari sed mqdqd Bart dicat text
ner clarisimus ex infra dicendis aparebit &c.

Pro cuius faciliori intelligentia vbia N.º 1.º
qss p ponere libet cum deuitor ex ca puta emptionis
conassum ansum mihi deberet tu qss ista pecunia
indigeres a me petisti vt permiterem tibi ea pecunia
quam deuitor mihi debebat uti o te in causa mutui
eam here & qd eandem pecuniam quam ipse mihi debe
bas permiterem te habere pariter in caussa mutui

Ad tertium n.

mutui ego premissi ut postulasti et postea illas pecunias certi condit. quas ex mutuo competit petebam dubitabatur quid iuris, et respondet Vlpianus contractum illum valere et illam pecuniam certi condict. me utrosque tamen petere me posse etc.

nº 2 Cuius decis. ro. ex quadam legis fictione pendet quae quod breviori manu fieri potuit noluit longiori facere, fingit namque lex quod ego prius acceperim a debitore pecuniam a se et postea tibi tradiderim unde cum nimis longum atque fastidiosum esset ut ego prius accepissem et postea tibi interim iterum tradere, persertim cum circuitus vitandum sit l. dominus ff. de condict. indebiti et ex conbent. d. l. has legem accipiamt l. 1 § si convenerit ff. depositi. merito in exemplis propositis mutuum contractum sit et certi condictio competit perinde ac si pecunia a debitorem eo mihi data esset et inde a me translata fuisset frustra namque fiunt per plura quae per pauciora fieri possunt ut philosophi. in quicumque ro. non male firmatur ex decis. tex. in l. 3. § sed si ff. de donationibus inter. ubi celeritate coniungendarum actionum unius alterius oualitatem explicant et exornant pretor antiquiores et Bolognensis et Donelus nº 17 Petrus mateas ad hunc textum nº 9 Andreas beron ad hunc ttum. cap. 1º prope finem. Bag. lib. 2 controversiarum cap 73 Patius centuria 3. Sollut. 66. Cuiatius tractatu 8 ad africanum in l. 9 negocia ff. mand.

nº 3 Sed hec licet ita sint dificilis tamen reditur Vlpiani decis. ex sequentibus, 1º nam

pacta contra sustantiam contractus nullius momenti ee
probat tex. in l pacta conuenta ff de contrah. empt. ad
pactum hoc de quo in hoc textu e contra sustantiam
mutui ergo minor probatur ex eo quia preter quam quod
mutuum re contrahitur prio institutionum quibus modis re
contrah. oblig. de sustantia mutui e ut de meo fiat
tuum l 2 § 1° § apelata ff hoc tit° sed pecunia quam
mihi titius debebat non erat mea tempore quo tradita fuit
tibi sed debitoris ergo &. 2° ex eo dubia redditur decisio
nam ex uno eodemque facto duo actus diuersi oriri
non possunt ut notant DD in d l 2 ff hoc tit° ergo ex
eo facto quod titius tibi pecunia noie meo tradit et ipse
retines non potuit actus obligationis et solutionis oriri pre
sertim cum una eademque res non debeat diuerso
iure censeri l eum qui edes ff de usucap. l ex l.
quacumque gerimus ff de obligati et actioni hec in mi
nuta sunt et non ita fortia ut peruertere Vlpiani decisionem
possint non primum quia atenta iuris fictione de qua s. vidd
dominium illius pecunie mea manu translatum in rem
2um quia regula illa quod ex uno facto actus diuersi oriri non
debet locum non habet in liberationibus in quibus statim etiam potest
subsequi obligatio l in numerationibus § ult° ff de solutionibus
l si heres § ult° ff de actionibus enti quod et fictione iuris
considerata contingit nam dum lex fingit quod tradi
disti mihi liberaris et dum postea fingit me tibi
tradidisse pecuniam obligaris ut potest &c.

Nec obstat tex in d l quecum
que gerimus quia verum respondendum e quod cum h

interueniat numeratio et traditio factaque sit a veteri debitore debitore nouo que actus naturalis e et factus nomine creditoris recte per illam traditionem ipsi creditori actio queri potuit ex l ea que civiliter ff de adq rerum dominio etc.

Sed aduc dices si exeo qd traditio actus naturalis e potuit actio queri h g per istum actus naturalem nomine meo factum videbitur dominium mihi adquisitum ex l 1 C. perquas per nobis adq. et si mihi videtur dominium adquisitum n erit h aliqd singulare in mutuo cum iam dici possit qd demeo tum fiat sed verum me in d l 1 C. per quas vere dominium n adquiri sed atenta quadam iuris fictione que id efecit ut perinde res haberetur acsi mihi tradita fuisset cum vere n esset ita Cagnolus h n° 19 etc.

n° 4 Qd si queras que fuerit ratio propter quam l. h fingat pecuniam mihi traditam et a me inte translatam respondendum e id propter frequentiam contractus mutui in dultum fuisse cum plerumque propter frequentiam alicuius rei que dam permitantur que alias n permiterentur l. iusto ff de vsucapionibus l. cette § 1 ff. de precario tradit Cagnolus s n° 13 .utilitas namque huius ce vite cois commoditasque hominum quorum ca iura constituunt n permisit vt mutuum hoc ce negaret vt docet Andreas Veroa ad hunc ttum cap i prope finem ideoque singularia quedam in hoc contractu recepta ce constituit Vlpianus q licet unum tm singulare duobus modis exemplificatum pponat in hac lege ut tenent Cagnolus n° 16 Petrus mateanus

In l singularia

nº 15 nom tm ideo natandus e eo qd dicat singularia quę dal recepta sunt qa et si tm referat unum alia tm sunt singularia. Ubi g ut qd absenti p alterius obligatio in hoc contractu mutui queratr ex l certi cdi-ctio q § si numos ff hoc tit iunctis alijs deqq p glo et per Mateacium s ex nº 16 tenet Cagnolus hic nº 14. 40

Sd adue instanis nam si in d §

si numos iam idem decissum videbatr et sane in fortiorib terminis q si perflua fuit Ulpiani decisio in cui difficultati omissa sa Acursij et alioz quos refert Cagnolus hic nº 20 et me decis hanc n ee superfluam cum decisio dicti § si numos id principaliter intendat odict § ex mutuo te nasci et alteri etz absenti adquiri n obstante regula tis in § alteri inst de inutilib ex quo aparet diuersos ee terminos n resegis cum im ea principaliter decidat mutuum valere sa naturam illi licet de meo tuum n fiat ut in exemplis al c. p positis ad qs ita vo dubitandi dicti § si numos pendet ex illo iuris prio quo docemur alteri p alterum n adquiri ratio vero dubitandi huius legis ex alio scilicet iuris prio qd mutuum otrahatr debet de meo tuum fieri d l 2 § appelata ita post glos tenet Cagnolus s nº 20 cui adde Petrum matbea ex nº 2 ubi plures rationes dvic inte hec duo iura prosequitr. nº 5

Sd adhuc promaiori intelentia nº 6

rei tis inquirendum e an decis huiz legis locum habeat n solum in pecunia numerata sd etz in ceteris reb in qq mutuum consistit: inquare irnerig relatus a Bart hic in prio existimabat pcedere solum in pecunia numerata

Ad text[um] in l.

n[on] in aliis reb[us] excogitatis noster de nummis tantum loquitur ut constat ex quamvis meos nummos n[on] acceperis

N° 7

Sed iste Ianuarii intellectus mihi n[on] probat 1° quia appellatio pecuniae veniunt o[mn]es res quae pondere, numero, et mensura constant l. apellat[ione] pecuniae l. pecuniae verbum l. pecuniae nomen ff. de verbor[um] sign[ificatione] ergo cum text[us] generaliter loquatur de pecunia intelligendus est de o[mn]i re in qua mutuum consistere pot[est] quod et fortius suadetur ex eo nam in contractu mutui appellatione pecuniae o[mn]es res quae mutuari possunt comprehenduntur l. 2 § creditum ver[siculo] item mutuum ubi nisi specificetur pecunia ff. hoc tit[ulo] 2° quia n[on] est maior ratio pecuniae quam ceterar[um] rer[um] quae mutuari possunt [illegible] intelligatur cum o[mn]es frequenter mutuum de quo p[er] Alex[andrum] ubi et Cagnolum n° 53. 3° nam text[us] iste positus est sub tit[ulo] de reb[us] creditis q[ui] generaliter procedit et o[mn]ium rer[um] quae mutuari possunt. erg[o] ut text[us] intelligatur secundum rub[ricam] sub qua collocatus est dicendum erit Ulpianum intelligendum esse n[on] tantum de pecunia stricte sed etiam de o[mn]ib[us] rebus quae pondere, numero, et mensura constant ita tenet co[mmun]iter scribentes ut resolvunt Cagnolus n° 53 Mateacius n° 45 nec obstat Ianuarii consideratio de qua s[upra] q[uia] resp[onde]o quod cum J.C. in principio loquatur de pecunia cui[us] appellat[ione] o[mn]es res continentur ex s[upra] dictis licet exemplum ponat in nummis intelligendum n[on] est voluisse Ulpianum restringere generalem sint de qua in principio presentim cum exempla regulam n[on] arceant max[im]e in hac n[ost]ra lege ubi idem J.C. in secundo exemplo de pecunia locutus est iuxta terminos quos in principio legis proposuerat ita Cagnolus s[upra] n° 55 Mateatius 52 [illegible]

in l singulari

44

N° 8

Qq ita suppositis Dominis aliis quae id repetere solent scribentes iam difficilius apparet Ulpianus in hac lege singularia praeter decisionem Africani in l. q negotia 34 ff mandati ubi in eadem specie contrario omnino constituit Africanus in illis verbis respondi non esse creditam aliogni dicendum ex omni contractu nuda pactione pecuniam creditam fieri posse &c. &c.

Quae difficultas adeo interpretum ingenia torsit ut plerique existimaverint hec duo iura sine pace pugnare ut tenet fulgosius in d. l. quem refutat Coratius lib 6 miscellanearum cap 16 n° 2 &c.

Quare glo. et Bart hic n° 3 existimant pecuniam hic fuisse solutioni paratam atque sita quasi mihi tradita et tamen inte effecta potuisse mutuum celebrari textum vero in d l q negotia procedere casu quo pecunia non erat solutioni parata quam sententiam tamquam communem defendere conatur Jasson n° 42 Areting n° 4 Donellus 26 &c.

Sed displicet ex eo quod videtur esse contra expressa verba dicte legis q negotia hic certam summam exadministratione apud se esse quae probatur pecuniam non fuisse consumptam sed potius solutioni paratam ut considerant Coratius supra Sonosus hic n° 39 tradit etiam et aliis verbis eandem hanc interpretationem reiicit Gilguerius in l si ex pactio 6 n° 19 et multis etiam reprobavit Cagnolus hic ex n° 200 et postea n° 204 eam defendi posse existimet &c.

Unde Altiatus hic n° 66 Duarenus ad hunc titulum cap 2 existimant textum in d l singulari procedere in speciali administratore in quo id agit ut dominium pecuniae acceptae non in procuratorem sed in dominum

transeat l. q. mihi donatum ff. de donationibus textus vero in d. l. q. negotia procedere in generali procuratore respectu cuius in dubio presumitur ut sibi potius dominium quereret quam domino adquirati sed hec Duareni et Altiati sententia displicuit Gilguin. ubi supra n.o 17 ex eo quod in dictis iuribus id inquirati cum ex pacto nudo mutari causa mandati incredibilem possit quod non posse apte constitutum extat in l. traditionibus C. de pactis nom enim nudis pactis sed traditionibus et usucapionibus dominia rerum adquiruntur &.

Quapropter Cuiatius tractatu 8 ad Africanum in d. l. q. negotia quem sequuntur Gotofredus et Everardus Broncors centuria 2 assert. 15 existimat Africanum locum fuisse de stricto iuris rigore Ulpianum de equitate quod confirmat ex verbis dicte legis q. negotia ubi quod regnine receptum est et magis verbis utriusque textus aplaudere docet Gilguin. ubi supra n.o 18 sed admitenda non est hec Cuiatii solutio quam reiicit Gilguin. ubi supra.

Et omissa alia Accursii existimantis ideo in d. l. q. negotia non fuisse mutuum contractum quia agebatur de transferenda actione personali in causa mutui cum promissione usurarum seu minimum quod sine stipulatione fieri non potest l. quamvis C. de usuris secusque fuisse in hac lege singularia in qua solum agebatur de transferenda causa actione absque usuris quod quidem sine stipulatione fieri potest ut per eumdem Accursium sed hec Accursii interpretatio displicuit Cagnolo ubi supra n.o 203 Quare etiam omissa aliis Ioannis de Ru

berti

in l singularia

Joannis Ruberti, lib 2 recepte lectionis cap 4 Dominis alijs quas refert et refellit Louiosus hic nº 39 et tandem omissa alijs eiusdem Louioni nº 40 respondendum existimo textum hunc procedere quando obentio interpossita fuerat inter presentes textus vero negotia quando inter absentes fuerat celebrata alia sane ea presensium e alia absentiumb l falsus § sed et si ff de furtis efficit namque presentia in d l singularia illam vbi manus fictio qua quod ab alio meo nomine et me presente datur a me ipso datum intelligitur l quod statu liber ff de donatione causa mortis d l falsus § sed et si ff de furtis et ratio solutionis e quia quia fictio illa non ita locum habere potest inter absentes ac inter presentes habet fictio nam quoniam imitatur naturalis optimo exemplo declarat Gifsanius in exemptio quod dubius in d l quia negotia obentio inter absentes fuisset celebrata constat ex eodem textu epistolas ad eum emissit quas inter pretatus post Albericum, Bart Romanum et alios antiquiores in d. textu defendunt Corrati dist. 6 micelaniearum cap 16 nº 4 eberardus Broncos d. centuria 2 asert. 16 Donelus ex 25 nº cum sequentibus Gifsanius in d l. se septio ubi late explicat ...

Neque hinc resolutioni obstat d. legis quia negotia benigne receptus e quia probati decisionis illas tantum admitendam ex de benignitate et in cassu quo debitores meum iussi alteri dare pecunias non aliam porigendas ad eas spectiel quia conuenit ut pecunia ex causa mandati nº 9

debita

mutua fiat cum id qd venigne receptum e n de
beat in consequentias trahi c. l. qd v. 24 de Legibus atqz
ita aperte constat Africanus ab Vlp. disentire ad.
minus eo cassu quo ventum e ut pecunia debita ex ca
mandati fiat credita q apertius reffelit Africano exemplo.
depositae pecuniae. Nec huic simile ee n nguas
obstat gerendus e verus ee id venigne receptus fuisse
cum qs iussit debitores suus pecunias alteri solvere
idqz porrigendus n ee ad eus cassus quo pecunia
que ex ca mandati debebatur vt credita petita fue
rat inter absentes absentia namqz facit ut huins in casus
aliqd interesse distinta vt id q mimo benigne receptus
fuit ad alius n porrigatur q sane secus erit si ventio
inter presentes fiat nec si tunc pecunia que ex ca man-
dati debeatur ex mutua petatur vo eades facit ut in
uno et altero cassu ius ides observetur vt in qt Vlp
in d. l. sing. b. q in duabus psonis recipit hoc etz et
in una persona recipiendus e explicat eleganti Ussa.
Vbi s.a.

n.o 10 Neqz pterea obstat p Africanus. n
in absentia sed in eo q q nuda pact. deuitus ex ca man-
dati in cas mutui verti n posset sue difinitionis ration
suadet querendus e q illa vo hact locus que ventio
inter absentes celebrata fuit n autz vis si inter presentes
celebretur cui absentias fictiones impediat in cuius defectus
rei etz inter ventus deficit q ad mutui p fectes necessario de-
siderati secus atqz si presentes sint tunc n fictioni
locus e respectu cuius et rei interventz adest ut s. diximg

in l. singulari

diximus sed adhuc dices si presentia in l. sing. id efficit ut nummi fierint mandantis atque ita ut mutui dari possent singulare non esset in spe huius legis ut mutuum contraheretur quando gestum demum tunc factum fuisse videatur quod oio contrarium docet Ulpianus d. singularia quedam esse et quamvis nummos meos non acceperis etc. 46

Sed respondendum est verum esse n.° 11
quod seniam id efficere virtute in fictionis quam lex ipsa introduxit pro mutuum in quo singularitas quedam verificatur cum vere pecunia tradita non fuisset mandati sed pro inde haberetur ac si eidem data et ab eo in alium translata esset l. & &

Superioribus tamen obstat adhuc textus n.° 12
difficilis in l. si expressio 6 in 2 parte C. si certum petatur ibi id quod ex causa emptionis debebatur non potuit nudo pacto in mutuum converti et tamen ibi non fuerat conventio inter absentes celebrata huiusmodi distinctio inter presentiam et absentiam deffendi nullo modo potest cui difficultati omissis variis solutionibus de qua Gilquenius in d. l. si expresio n.° 12 cum seqq. respondendum est in d. l. si expresio 2 parte mutuum non fuisse quia id actum non erat ut mutuum celebraretur sed fuerat tantum scriptum ut mutuum fuisset itaque falso conventio itaque de qua super usuris illius quantitatis ita ut deberentur quasi ut mutuo quod numquam celebratum fuerat unde cum obligatio oriri nec mutuum fieri possit quamvis nummi sint dantis et fiant accipientis nisi hoc animo dati et accipiantur ut mutuum contrahatur l. s.&

ad textum

l. 5 § 2 ff de oblig. et actioni merito et presentes et contra fuissent n' potuit mutuum celebrari quod in tr'pitatio colligitur ex vbis eiusdem l. et tantum mutuam pecuniam datam oscriptum e'. et et. simulatis p' m' feltis sanitis quam intr'ptatur post Donell. defendunt nouiss. Gifsan. in d. l. si expressio ff.

nº 13 Neque huic resolutioni obstat vba et siuº citra vinculum stipulationis quas vbis pbari videtur ea ratione mutuum et n' obstat quod n' stipulatur sed nuda conventione fuerat inter presentes actum. n' inquam obstat quod respondendum e' vba illa n' tam app.ª respectu contractus mutui quam respectu prestationis vsurarum quippe deberi n' poterant citra vinculum stipulationis l. 3 C de vsuris merito imperatores et docent q' citra vinculum stipulationis conventum e' vt fenus eius pecunie presteti huiusmodi conventio et placitum nihil de presedenti mutauit obligatione ita intr'ptatur et explicat Gifsaniº et cui adde Donelliº et et Faber lib 5 coniecturarum cap 10

nº 14 Superioribº iam accedit q' illa v. si jusero debitori meo vt tibi pecuniam det et debitor n' dederit sed pmiserit antu eam redere tenearis mihi an vº act. mihi cedendo contra debitorem meum libereris inquam q' credere cedendo mihi actionem delliberari cuiº ro e' nam n' hoc casu aliqua actº mihi competeret est maxime ex equitate de qua in l. si me et titium ff si certum cum actº mutui n' competat siquidem pecunia numerata n' fuit sed tm pmissa sed equitate consentaneum e' ut is q' mandato meo actionem haec eam cedendo liberetur l. g. debitor

in l. singulari

in l. q debet ff de peculio . Probat preterea quod equitas ipsa postulat ubi id quod ex meo ad te pervenit mihi reddas sed ad te tantum pervenit actio contra debitorem meum et equum erit ut eam mihi cedas et cedendo libereris ita post Castren. n° 19 Alex. n° 29 Jasson 31 Zacius 9 et Alciatus in l. sine et hanc resolvit Fachineus lib. 2 cap. 73 . Neque superiori resolutioni obstat tex. in l. quamvis § mulier dotis ff ad velleianum ubi solutio non ... delegavit quod illa verba non ita generaliter sed tantum procedunt eo casu quo creditor solutionis loco contentus est delegatione tunc non creditori solutum intelligitur quoties aliquo modo ei satisfactum est l. si rem § omnis l. solutum § solutio denique et aliis aliqua argumenta refert Faquin. quas ipse satisfacit ubi s.

Ex quibus iam et illud fluit debitorem ex delegatione facta sui debitoris liberari neque amplius conveniri posse tamen si debitor delegatus solvendo non fuit cum vero et quod delegare nihil aliud est quam alium debitorem vice sua subrogare et creditori dare l. delegare ... et novatio sed qui sic alium debitorem vice sua constituit solvisse videtur l. quamvis § mulier ad velleian. l. quod debitorem de fideiuss. quam sententiam post plures refert et sequitur ... dicit Faquin. d. cap. 73 . Neque obstat huic sententie fundamentis Romani et Cursij Junioris ... contrarias sententias deffendunt nempe novationem hodie nonnisi induci non proprie nisi id expresse actum sit l. s. C. de novationibus non inquam obstat quod respondendum est

ad deus

delegat[io] facta nuo[?] nouat[io]ne[m] induci cum si nouatio nam[que] n[on] fierit duo in solidum debitores remanerent sci[licet] q[ui] delegauit et q[ui] delegatus fuit sed hoc repugnantias et iniquitates [con]tinet ut [con]siderat eleganti[ssime] Faquin. 5° q[uam]do alterius e delegat[io] deuitoris facta deuitores primus liberari licet deuitor delegatus soluendus n[on] sit q[uam]s. finiti hec lex singularis ad laudes et glorias dei

hoc ano 1626

D. Luis Gudiel

49

SEQVITVR

Difficilis frequensque pactorum De Hæreditate viuentis tractatus quæ cum eo de cuius succeßione agitur alijsve personis tam de succedendo quam de non succendo fiunt vtili pariter ac breui enarratione duplici capite contentus de pacto affirmatiuo succedi.

Succeßionis futuræ pactum Vt recte post alios distinguit Bolognetus in l. fin. 7. vbi Donellus n. 1. et 3. cod. de pactis vel sit cum eo de cuius bonis agit Vt bona sua ad nos pertineant, se mortuo idque ipse futurum promittat vel cum extraneo ita vt si alterius hæreditas ad eum pervenerit eam nobis restituat vel comunicet quare Vt quæ propria sunt et peculiaria vtriusque parti apertius quam alij proponamus separatim de vna et altera specie ordineque agendum nobis est. et ad priorem accedendo Iuris axioma certum est conventiones huiusmodi contra bonos mores et nullius momenti esse

N.º 1.º

L. pactis

quod dotali. 15. L. Licet. 19. in pri. cod. de pactis. L. cum donationis 34. in fine. cod. de transactionibus. L. hereditas. 5. cod. de pactis conventis. L. 2. eo. 4. cod. de inutilibus L. stipulatio 61. ff. de verborum L. cum duobus. 52. alias. L. si fratres. 53. §. idem respondit. 1. ff. pro socio. L. 33. tit. 11. part. 5. Cuius rei doctores plures rationes assignant quas cumulant Gomezius. in L. 22. tauri. n. 17. Menchaca de succes. creat. lib. 2. § 18. n. 191. et sequentibus Gilquemus in d. L. pactum quod dotale. n. 2. sed quae nobis verior videtur duplex est una quam colligo ex d. L. hereditas ubi scriptum est hereditatem testamento dari. Proximius explicatio animadvertendum est facultatem disponendi de rebus post mortem non tam ex coacta et stricta ratione iuris quam ex indulgentia et benignitate hominibus concessam ut post Accursium in L. illa institutio verbo pendere de heredibus instituendis. defferendum Abbas. Decius. Castrensis et alii quibus adherent Benedictus in cap. Reinuntius verbo testamentum. 1. n. 5. de testamentis. Menchaca ubi supra lib. 1. § 2. n. 1. et in d. § 18. n. 204. et sequentibus. Menesius in L. cum quis. n. 13. cod. de iuris et facti ignorantia Andreas. fauor. coniecturas 14 cap. ult. et 1. de erroribus decade. 14. errore. 1. quoniam testando confert quisque effectum sue voluntatis rerum suarum alienationem in id tempus quo non erit amplius dominus. quod ex ratione iuris non fit nisi inutiliter L. Stichus 39. de manumissis testamento L. quod sponde

fo

4. cod. de donationib9 ante nup. Rursus legem in testandi facultate concedenda usurpasse verbum legandi quod ad causam contractuum nullo modo pertinet. l. verbis legis. 120. de verbor. signif. et ex contrario verba contraxerunt gesserunt. non pertinent ad testandi ius qui pregue verba sunt contrahentium. l. verba 20. ff. illo tt.o coniuncto Tyraquelo post. ll. connubiales. gta. 5. n.o 93. Bacca de non meliorandi filiab9. cap. 20. an.o 7. et maxime n.o 12. Donelo n.o 2. in l.a cod. de pactis. sequens q.o e hereditatem n. nisi testam.to dari posse ut inquit tex9 in d. l. hereditas pacto autem vel contractu inutiliter dari vel adimi ut late proseguiti Menchaca. d.o n.o 104. et seguentib9 et And. fauer. d.o errore 1.o altera e quam ex d.a l. pactum quod dotali. d. et idem respondit cum alijs scribentes frequentius deducunt nempe n. valere pactum de quo agimus et contra bonos mores intelligi quia express tendit contra prerrogativam supreme voluntatis que ambulatoria e usque ad vite supremum exitum. l. cum hic statu 32. §. ait oratio. ff. de donationib9 inter. l. 4. de adimendis legatis. c. cum marte. 6. vi. ceterum sicut superius de celebrat.o missarum ac certe tollit testandi facultatem quam liberam esse volumt. l. 1. cod. de sacro sanctis ecclesie. l. si quis in prio. 22. ff. de legatis. 3.o notant Bar. et alij aliter in d. l. stipulatio. et in d. l. pactum quod dotali. et in d. l. fin.

cod.

cod. de pactis. Gometius in d. l. 22. tauri. n.° 17. v.s tertia ratio è vera. Covarr. in repetit.e capituli quamuis pactis initio 3.ª p.tis n.° 2. Gutierrez de iuramento confirmatorio. 1. p. c. 59. n.° 1. Menchaca. suss.ª n.° 191. Matienzo. in l. 6. gta. 4. n.° 1. tt.° 6. lib. 5. recopilationis.

N.° 2.° Sed valde controvertitur an haec conventio succedendi quae fit cum eo de cuius bonis agitur iure iurando firma maneat et sane ex asserentibus sunt Bald. in cap.° 1. §. moribus si de feudo fuerit controversia inter D.num et Agnatum, Decius Phortunius et alij quos laudant et sequuntur Covb. praed.° n.° 2. et Gutierrez d.° cap. 59. n.° 7. ea nimirum rat.e quod iuramentum huiusmodi non redundet in alterius praeiuditium nec in salutis aeternae dispendium ac proinde seruari debeat. cap.° cum contingat 28. in fin. de iure iurando. c. licet mulieres eodem tt.° in 6. d. cap. quamuis pactis cum alijs. Verum ex negantibus sunt gta verbo praegrabari in l. si quando. 35. §. 1. cod. de inoffitioso testam.to Bartolus, Alexander. Jasson et alij ex antiquis. in d. l. stipulatio et in d. l. pactum quod dotale et in l. si quis pro eo 51. ff. de fidei iussoribus quorum opinionem veriorem longe esse et breuiori calculo admissam secure testantur Tyraquelus de iure primo genior. q. 6. n.° 18. Rodericus Suares in l. quoniam in prioribus in declarat.e legis regni. q. 9. n.° 15. cod. de inoffitioso testam.° Menchaca d.° §. 18. n.° 207. et sequent.

Cusatis

Cuſatius in l. 1. et sequentibus cod. de collationibus pag. in magnis 662. Antonius fab. de errore. 1. in pro. l. quia ut sup. explicuimus impossibile e quod continetur sub hoc pacto &c. l. hereditas. de l. siquis in prio vo nemo enim cuius nulla obligatio e nec civilis nec naturalis l. impossibilius 185. ff. de regis iuris interveniente etiam iuramento quoniam ut lex intergratur contrahentes hac in re non, nam contrahendi animus habent quam nugandi l. non solus 30. de actio. et obiec. palamque e ex iuramento sine consensu graestito iurantem non ligari. de cap. quamvis pactus b. nec dolo prestito cum alijs 2o, quia id genus pactionis contra lm. aperte e et contra bonos mores. de l. pactus qui dotale. d. l. stipulatio. Proindeque non debet iuramento posse confirmari l. siquis inquilinus 112. §. ult. ff. de legatis 1. de l. siquis pro eo l. non dubium 5. cod. de legibus. regula non e obligatorium de regulis iuris in 6.

Quibus argumentis certo certius est sane communem sententiam iure civili inspecto veriorem et citra controversiam esse in locis principaliter di sensum interpretatum versari an iure pontificeo cui semper standum est in foro etiam civili in materia peccati. cap. fin. cum b notatis extra de prescriptionibus vere actum pe procedat vel potius praeferri debeat contraria. qua in re eque pro certo habeo communioris sententiae authores recte existimare iure etiam canonico pactum cuius sit sermo N. 3o

iure iurando non confirmari. namtexg ind. cap. quanvis pactu de pacto non succedendi loquitur in quo diversa rão militat vt suo loco dicemg nec ea iuramenti vis ē vt tollat facultatē revocandi consensum in actibg qui sunt sui natura revocabiles et si obliget sub pena periuri iurantem vt per tex. in cap. sicut. 22. de sponsalibg docet gta celebris verbo revocatus. in cap. fin. de procuratoribg in 6. recepta comuniter teste Jassone in l. si ita quis. §. ea lege. nº. 24. ff. de verbor. et alijs quos reffert Cobb. in d. cap. quanvis pactu. 2. p. §. 2. nº 3. et 4º.

Nº 4º Vnde dicitur iuramenti adiecte ñ fieri ne quis possit huiusmodi pactu vel consensum ineo prestitu penitudine ductus revocare nam obstat revocationg consensus valere et si promitens periuriu incurrat vt contra Bartolu et alios qui audacter affirmant sine metu etz periurij licere promitenti a volunte priori recedere verius longe tradit Alexander in dº. l. stipulatio. nº. 6. Alciatus in d. l. pactum qđ dotali nº. 18. et in d. c. cum contingit nº. 80. et cos quam reffert Menchaca. dº. §. 18. nº 195.

Nº 5 Id quod optimo exemplo testamenti iurati confirmati qđ quidquid alij contra velint certius est revocari per posterius vt docuit gta in c. vlt. voluntas. 18. q. 2. Bartolus in d. l. si quis. in prio nº. 49. Alexander in d. l. stipulatio. nº. 8. et communis cui subscriuit

Cobb.

Cobb. in Rᵉᵃ. de testamentis. 2ᵃ. p. nᵒ. 15. Menchaca. dᵒ. capᵒ. seu §. 18. nᵒ 202. et §. 29. nᵒ 20 et plures allegans Gutierres de Iuramᵗᵒ confirmatᵒ. 2. p. cap. 1. n. 2. et ristet periurum esse rebocantem prius testamentum cui iuramentum accessit ex veriori et tutiori doctrina quae contra aliquorem secure tuentur Cobb. Menchaca et Gutierres in locis praecitatis. et utrumque propriis rationibus Primum quia testamentum est actus sui natura rebocabilis et qui nulla cautela irrevocabilis fieri potest dᵃ. l. si quis in prio. l. 25. ttᵒ. 1. partᵃ. 6. ubi Greg. quandam Zenole cautelam improbat quam specialiter refferunt et merito damnant Cobba. ubi proxime nᵒ. 18. Gutierres. nᵒ. 9. et Zauallos practicarum comuni. qᵉ 310. nᵒ. 3. et 4. alterum quia Iuramentum quo quis promittet non revocare testamentum non est contra bonos mores canonicos et naturales quippe quod nihil turpe continet iure canonico sive naturali prohibitum sed non contra bonos mores civiles quibus adversatur ut quis sibi ipsi tollat testandi libertatem unde necesse est sub periurii poena iurantem obligare nam regula non est obligatoriis duntaxat loquitur de iuramento quod repugnat bonis moribus canonicis et naturalibus hoc est quod continet turpitudinem et peccatum prout explicat ibi additio Ioannis, Andreae, Alciatus. in dᵒ capᵗᵒ. cum contingat. nᵒ. 77. et seqᵗ. et tutius quam resolvit Cobb. in d. cap. quamvis pactum 2ᵃ. p. initio. nᵒ. 1ᵒ. quidquid ipse deffendere

conneter discrimen nullũ esse inter bonos mores ci=
viles, canonicos et naturales quamq; sequitur
Gutierres vbi sup.º 1. p. c. 59. nº. 6.

Nº. 63 His accedit donationẽ omniũ bono-
rum presentiũ quam futurorũ irritã censeri fa=
teor in contrariũ inclinare Angelũ in d. l. stipu=
latio. nº. 4. et in d. l. fin. nº. 5. vbi Salicetũ
nº. 7. Romanũ nº. 79. Aleiatũ nº. 72. cod.º de pactis
Corrasium miscelanearũ. 6. c. 17. Menchaca. d.º
§. 18. nº. 292. et fundamenti que sygillatim
diluunt faguineũ controuers. 6. c. 87. Gilguemũ
in d. l. fin. a nº. 44. adhec qũ tuemur opinio so=
lida rat.º illa nititur quã iam sup. perpendimũ
nempe quod aufferat liberam testandi facul-
tatem contra id quod habetur. in d. l. pactum
quod dotali. et in d. l. stipulatio. meritoq.º vtro-
biq; ab antiquioribus frequenter probati quos
sequuntur Clarũ tom. sententiarũ. §. donatio. q.º
19. nº. 1. Cobb. d. 2. p. R.º. de testamenti. nº. 4. Mo-
lina de primogenijs lib. 2. c. 10. nº. 10. faguineũ
et Gilguemũ vbi sup.º Matienco in l. 8. gl. 1. nº. 1.
tt.º 10. lib. 5. Gutierres de iuram.º affirmat.º 1. p. c. 11.
nº. 2. Caballos practicarũ q. 140. nº. 1. testante
iure ibi inspecto quod extat in l. omnes. 17. §. 1.
ff. quae in fra. creditorũ. l. siquis argentũ 35. §. sed
et si quis cod. de donationibus et cui concinit re=
gia lex. 1. tt.º 4. part.ª 5. donationẽ bonorũ pre=
sentiũ dumtaxat firmatiũ obtinere post gl. cui

nemo

nemo n subscivit ind. L. fin. verbo commodaverit &
si ecoscto quod universa bona contineat increditorum
fraudem factam presumatur. vt testantur D.D. §. 1. DD.
gl. verbo in fraudem & reliqui ordinarij ib. &
in §. item siquis in fraudem inst.a de actionibus Me-
nochius d. 226. a n. 111. lib. 3. Greg. Lopez verbo toda
in L. 7. per text. ib. tit. 15. part. 5. Matienco in L. 2.
gl. 1. n.o 5. tit. 19. lib. 5. legis 79. tauri quod hodie
est lex 8. tit. 10. lib. 5. noua compilationis constitu=
tione cautum e. Vt ne presentium quidem in bonorum
donatoris donatio facta valeat cuius aliam rationem
esse quam quae colligit ex d.a L. pactum quod dotale clare
deducens ex Matienco refferente Gometium. & alios
d. gl. 1. n.o 3. licet Cobb. eandem esse credat variarum. c. 12. n.o 4. vs tertio Sane ipsam sententiam.=

Sunt praeterea diverse scribentium opiniones circa vigorem iuramenti donationi om= N.o 7.o
nium bonorum presentium futurorum adiecti nam
plures quorum receptior opinio e pro certo putant
hanc donationem nec iuram.ti adiecti confirmari
cum bonos mores quibus testandi libertas innititur
prorsus evertat. d. L. si quis inquilinos. §. vlt.
d. reg. non est obligatorium. ita Bartolus in d.a
L. stipulatio. n.o 5. quem illic DD. comuniter sequun=
tur Bolognetus in L. fin. n.o 141. Cod. de pactis
Matienço d. gl.a 1. n.o 2. & alios refferens Gu=
tierres adhensus opinionem hanc comunem servandam
in iudicando & consulendo. d.o c. 11. n.o 11.

sed.

N.º 8º sed ñ dubitant contrariã se subscribere vt longe veriori Alexander. Panormitanꝰ, Detiꝰ, Crabera, plures q alij quos tuentur Cobb. d.º 2.ª p.e reg. de testamtis. n.º 5. Menchaca. d.º §. 18. n.º 167. fagui-neus ꝯtrouersiarꝝ 6. cap. 80. ducti præsertim ca-ratiõe quod ñ sit ꝯtrariꝰ bonis moribꝰ ita vt turpi-tudinꝫ in se contineat vt pactũ afferri sibi quen quꝫ liberam testandi facultatem vtcumque admo-nuimus n.º 5. Et late discutit Pater Suarez lib. 2.º de iuramto. cap. 22. conveniens q sit valde neque iurijs additur pardatur donationꝫ hanc iuratam servari. arg. tex. in d. cap. cum contingat d.º cap. quamuis pactũ. l. 1. cod. si aduersus venditionem omniũ bonoꝝ tam præsentiũ quꝫ futuroꝝ ecleriæ f alij pro loco vel causa factꝫ valere cum tñ ꝯstet esse validꝫ si fides dandaest sententiæ Bdi cuiꝰ author ẽ idem Bartolꝰ. in d. l. finali n.º 13. Et sequaces multi ex antiquis quibus adhærent Cobb. d.º n.º 5. ad fin. et seqtis. Matienço d.ª glta. 1. n.º 9. Gutierres. d.º cap. 11. n.º 7. arg. tex in l. iubemꝰ. nulli. §. 1. cod. de sacrosanctis eclesijs atq idem putantes atenta l. regia apud nos obtineret vt in præsentiũ tm̃ bonoꝝ do-natiõe quare saltem locũ habiturꝫ potenorem sententiꝫ contra cõmunꝫ quoties considerata causa et modo donationis appareat donationꝫ ñ habere intrinsecꝫ malitiꝫ contra prudentiꝫ et rationꝫ naturalꝫ vt iuramentũ obliget contra leges

Ciuiles

N.º 9º

Civiles donantem et pro concordia utriusque sententia tenendum existimat P. suares d. lib. 1. c. 23. in fine =

Minoris contentio est contra praesentiu[m] tri bonorum donationes quae improbata hodie est ex constitut.e d. l. tauri ne utrum robur accipiat ex iuram.to illi adiecto nam etsi Palatius Rubeorum id aperte neget de fundamentis quae cumulat Gometius ibi n.º 4. a reliquis tri longe frequentius admittitur praesertim ab eodem Gometio. d. n.º 4. vº. sed his non obstantibus. Cobb. ubi sup.a n.º 6. Matienco. d.º n.º 9. Gutierres. d.º cap. 11. n.º 13. nam etsi verba legis in praesentiam dirigantur ut patet ex illis cum favorem privatis principaliter respiciat saltem quo ad legis executionem nec nisi secundario et minus principaliter publicum commodum artius idest non obligare in foro interno sub reatu culpae mortalis seu venialis nec facere quominus eius transgressor ad observantiam donationis iuratae teneatur ex ijs quae stra Bartolus in d. l. si quis pro eo et communis legistarum cum Abbate et alijs quorum opinio e quae cbv est ut creditur late tradunt Gometius. in d. l. 69. tauri n.º 4. Cobb. in d. cap. quamvis pactum. 2. p. § 2. n.º 7. quae sibi adhuc non displicere et simultis conneretur tueri distinctionem Bartoli testatur P. suares. d. lib. 2. c. 20. an.º 10. quae doctrina recte limittatur quo casu iurans donationem factam contra legem iuraverit prius talem legem servaturum nec donaturum bona omnia sua nam tunc donatio iuram.to

non confirmatur quippe qui non lex tm sed etiam
prius iura mo resistit ex ista doctrina verbo compe=
llendos. in cap. licet mulieres de iure iurando. lib.
6. quez inter praetes magni faciunt probant quo co=
muniter teste Cobb. in d. cap. quanvis pactum
2. p. § 2. nº 4. Gutierres de iuram.to 1. p. c. 1. nº 79.
et cap. 11. nº 13. Matienco. in l. 3. glo. 13. nº 1. tit. 10.
lib. 5. Sanches de matrimonio lib. 6. disp.e 13. nº 2º
pluribus quo quos citat Suares dō lib. 2. cap. 30. nº 1. arg.
textus in cap.o intellecto 31. de iure iur. variasque ra=
tiones quas colligit idem author d. c. 30. nº 2. =

Nº 10 Sed licet hec ita se se habeant
quod attinet ad speciem pacti cuius fit mentioni. d.a l.
pactum quo dotali ignorare h debes decisionem eius abro=
gatam tm imperatoris Leonis nouella quam reffenunt
Cujatius. in d. l. 1. cod. de collationibus pag. in magnis
663. et Anton. fauer de erroribus decad. 14. errore
1º qua quo factum e ut rata deinceps haberet
conventio etiam n adhibito iuraiurando qua
pater dote data filie aut pro filia instrumento
dotali caveat ut etiam sibi sit ex equa por-
tione heres cum fratribus utque contineat
equalitatem inter fratres et naturali rationi
legibus quo que de intestati successione facta
sunt omnino videati consentanea fieri quo
maxime ad successionem conseruandam quod
valde fauorabile creditur. arg. textus in § vlt.º
inst.a de legitima ag. success. l. vlt.a cod. de eman

cipationibus

cigationib9 liberor. et eor. que post Bartolu et antiquiores in d. l. fin. cod. de pactis tractant Gometiu in l. 22. tauri. nº 19. et Menchaca dº. §. 18. nº. 287. tum etiam noua decissione predicte legis 22. tauri nec hodie e lex 6. tt.º 6. lib. 5. noue recopilationis qua non modo pactu inter parentes et liberos factu de non meliorando aliquem ex his quod tacite continet obligationem equaliter eas instituendo sed et pactu de meliorando unum ex caussa matrimonii vel aliter onerossa initiu dum tn fiat eius scriptura publica nonne validu esse constituitur cuius examen late subeunt tauriste hoc l. Matienco. in d. l. 6. recopilationis. Menchaca dº §. 18. ex nº. 271. Gutierres de iuram.to 1. p. c. 59. a nº. 8. Abendaniu de exequendis mandatis. c. 14. a nº. 10. Baeca de non meliorandis dotis ratione filiab9. cap.º 7.º =

Superest nunc de altera specie pacti quod inter duas plures ve fit super hareditate tertii viventis nonnihil tractare quod non minus improbum censetur et contra bonos mores ut expressum est in l. fin. cod. de pactis l. donati 29. alias l. quidq §. donationes. ff. de donationibus ob turpitudinem que in eo versatur quod quis sit de hereditate viventis solicitus l. 2. §. interdum. ff. de vulgari et ob periculu mortis alterius captande cuius certum e probe botu ut animadvertit justinianus in d. l. fin. §. sed N.º 11

nubij omnes huiusmodi pactiones odiossa esse vidento
et plene tristissimi et periculossi eventus. l. 13. in
fin. b. no aya razon de se trabajar de muerte de aquellos
cuios son los bienes por codicia de los aver. tt.º 5. part.º
5. quarat.º receptum apud omnes adeo e huiusmodi
pactus nullius momenti esse vt nec accedente iura
mento confirmari existiment ita nunciupatim
tradunt Bartolus, Baldus, Salicetus et reliqui anti-
quiores Cagnolus, Bolognetus, Gilguemus, Donellus et
alij in d.ª l. fin. Benedictus in cap. Raynuntius, vbi
duas habens filias. ex n.º 235. de testamentis. Gomesius
in d. l. 22. tauri n.º 30. et 31. Roderius Suares in l.
quoniam in prioribus. limitt.º 5. ad legem regni. n.º 1. et
sequentibus in d. cap. quamuis pactus initio 3.ª partis
n.º 5. et 8. vbi Ioannes Gutierres in princ. n.º 4. et
5. et verbo impubet lex ciuilis n.º 2. Menchaca
d.º 5. 18. n.º 191. et 197. cum alijs. Molina de pri=
mogenijs lib. 2. cap. 3. n.º 3. et 4. Antonius faber
de erroribus decad. 12. errore 4. cumque alijs quos
refert Castillo 3.º controuersiarum. c. 9. n.º 5. preterquam
is de cuius hereditate agitur consentiat et in ea vo=
lunte vsque ad extremum vite spatium perseueret
vt pro excepte superiori regule subiungit im=
perator in d.ª l. fin. vs. nisi forte nam obstat
hoc cassu odium istius pactionis et periculum
cessare maxime cum si is de cuius successione
fit pactum incipiat sibi quid metuere apparescen-
tibus post acommodatum semel consensum liceat

omnino hoc ei vitare testando se illis iam amplius non
consentire quod utique observandum est et si pactum
abinitio proponatur inter liberos factum de hereditate
patris certo modo dividenda accedente ipsius patris
consensu idque ulterius liberi iureiurando con=
firmaverint nam patre revocante consensum pro=
cul dubio etiam est omnino evanescere tale pactum
iuratum ut quidquid in contrarium comminis
cantur Cobb. loco praecitato. n.º 2. et Gutierrez
d.º cap. 99. n.º 8. vere censuit cum Doctoribus quos lau=
dant et sequuntur Menchaca. d.º §. 18. n.º 199. et
sequenti. et Castillo. in d. cap. 9. n.º 6. in fin. tum
quod simul atque revocatus fuerit consensus praestitus
ab eo de cuius hereditate agitur perinde haberi ac si re
vera nunquam fuisset adhibitus ut apparet ex d.a
l. fin. et arg. text. in l. quibus diebus. §. quidam Titio
in fin. de conditionibus et de. sed non accedente eius con=
sensu abinitio iuramentum nihil prodesset ad id genus
pactionis firmandum ergo idem iuris erit revocato con=
sensu semel accommodato. tum etiam quia postquam
eum penituit cuius hereditas deducta est in pactum quod
coeperit forte male suspicari de pascicentibus haud
dubium est pacti vires deficere quod odiosum et pe=
riculosum sit servari quinimo et iuramentum quod vel
ex eo necesse est evanescere quod vergere incipiat in
alterius detrimentum hoc est cuius de cuius bonis agitur
arg. text. in d.º cap. cum contingat et in d.º cap. quan=
vis pactum accedit etiam quod et mire confirmat

hanc

hanc partem pascientes in hac specie quasi sub hac virtuali et subintellecta condite iuratte nempe si viuens consensum acommodans future successionis sue pacto in eadem volunte perseveravent siquidem astat convenire id naturæ primordiali actus quam semper iuramentum sectatur. l. fin. cod. de non nu. pecunia. explicat Cobb. in d. cap. quanuis. 1. p. 6. § 4. n.° 1. et sequentibus. Gutierres. d.° 1. p. de Iuram.to c. 37. ex n.° 3.

N.° 12 Sed opportet nonnulla percurrere que frequenter huic regule opponunti ac primo responsum Pauli. in l. 3. § de illo. ff. pro socio vbi habetur pro astanti pactus inter socios initum de communicanda hereditate iusta alterutri obveniente valere et tamen queritur quo sit iusta hereditas que possit deducta in pactum credatur. Verum questione hac omissa de qua consulendi erunt, Alciatus para dox. 4. c. 7. Cusatius ad eundem tex. lib. 32. ad edictum Pauli. Pinelus ex n.° 4. in l. 2. cod. de bonis maternis. Menchaca de successione creat.e in prefatione n.° 15. Matienço. in l. 1. gl. 1. n.° 6. et 7. et aliis. tt.° 4. lib. 5. facile difficultati priori ocurritur si dixeris Paulus in d.° § de illo de pacto indefinite facto super heredite obventura loqui nullius scilicet certi hominis dessignata hereditate cui non adversatur constitutio Justiniani. in d. l. fin. que certe ad eam pactionem pertinet in qua certi hominis dessignatur hereditas vt apparet ex illis verbis si ille fuisset

mortuus

mortuus. item ex illis quare enim quodam viuente
de rebus eius quidam paciscuntur vere explicat A
cursius. gl. pacisci. ind.a l. fin. quem sequitur Bartolus
6. opposit.e Jason. n.o 7. vers. quinto limita et communi
secundum Curtium Juniorem n.o 26. Cagnolus. n.o 34. et
42. Bolognetus. n.o 42. vers. sed tu et n.o 82. et Do=
nellus. n.o 4. Gilguenis n.o 31 ibi: =

Rursus parum nocebit Vlpianus N.o 13
in l. 2. §. illud. potest de heredit.e vel actione ven=
dita nam quod ait hereditatem impuberis cui substi=
tutus fuit etiam heres patri in venditione heredi=
tatis paternae venire si fuerit hoc actus inter contrahen=
tes et maxime si iam delata impuberis hereditate
venierit hereditas neutiquam includitur hereditate=
tem pupilli etiam viuentis recte vendi nam omissa
duplici Accursi solut.e scolio maxime et quam probant
ibi calculo DD. teste Bolognetus. ind. l. fin. n.o 90.
Menchaca d.o §. 28. n.o 241. et n.o 256. vere dicendum
est Vlpianus de heredit.e pupilli iam delata loqui
non de non delata dictionem maxime taxationis
vim habere vt interpretatur Cujatius in l. quidam
80. §. donationes. de donationibus 69. 10. responsorum. Pa=
piniani vel implicare cassum hereditatis non dum
delatae quae vendi etiam a substituto potest dum tamen
impubes mortuus sit et adhuc propter pendentem
conditionem non sit delata vt explicant Castellio=
neus. fulgosius et alij quos vane reprehendit Bolog.
netus d.o n.o 90 et in laudatos sectatur Donellus ind.o l.

finali

finali. n.° 6. Deniq. ri obstat tex. in l. si quis ser-
vum 24. ff. de actionibus empti, Antiqui loquiti de caute
futurae successionis quae venditor in dicto empti
et ex praecedenti obligatus prestare emptori tene-
batur ut praeter Accursium b. varie vacilantes
et antiquiores. in d.a l. fin. recte considerant
reliqua iura persequentes quae certe minus di-
fficultatis habent Cujatius et Donellus in locis
prae notatis. =

Laus Deo Opt.° ac Maximo.

In animam malevolam non introibit
sapientia

D. Ferdo Carrillo

58

EPITHOME

successionum quo filijs illegitimis defferuntur ex testamento aut abintestato.

De illegitimorum successione acturi premittere debemus qui dicantur illegitimi quod apparebit si qui sunt legitimi exponamus legitimi appellatio latissima est ea omnia comprehendens quae legibus inducta res probata sunt late Escardius verbo legitima cum sequentibus Vnde quia adoptivi liberari sola lege infamiliam transeunt propriissime appellanti legitimi Brisonis verbo legitimi. Rojas desuccess. cap. 9. nº. 10. contra tamen illegitimi dicuntur liberi qui ex iussas nuptijs procreati sunt. quia iuxta legum praecepta suscipiuntur. l. filium dehis qui sunt sui l. Lucius. 45. devulgari. l. 1. ttº. 13. partª. 4. quietz iusti liberi dicuntur in Rª. cod. denatibus liberis. iustum enim stat pro legitimo prio de patria ptestate iuncta l. 4. de ritu nuptiarum. l. si Vxor vj. plane

de

de adulterijs inctis quae tradunt Cujatius lib. 3. observationum cap. 5. Oldmanus Ubo iusta Uxor. Robardus lib. 4. variar. cap. 16. =

Ergo quicumque extra legitimum matrimonium liberi procreantur illegitimi habentur et sunt. Sed quoniam variae sunt illegitimarum coniectionum species, varia sunt etiam illegitimorum filiorum genera. proinde qui dicuntur naturales ita dicti quia sola natura constant non lege non ideo quia coniectio haec naturali iure conveniat ut putat Bartolus in l. 3. de concubinis. Conanus lib. 2. commentariorum. c. 16. n.o 3. et insinuat lex l. tit.o 15. part.a 4. id enim erroneum est et proximum haeresi ut notant Covarr. in 4.o 1. p. cap. 4. n.o 8. Soto de iustitia lib. 5. q.e 3 art.o 3. colum. 2. in fin. olim naturales dicebantur suscepti ex concubinatu (qui permissus fuit apud Romanos certis conditionibus observatis de quibus in titulis ffijs. et cod. de concubinis. l. 2. tit.o 14. part.a 4. Paleotus de notis et spuris. c. 11. et 12. Petrus Greg. lib. 10. sintagmatum. c. 1. et alij passim) l.a cod. de naturalibus liberis. aut.o quibus modis naturales efficiuntur sui §. si quis autem de fimectis aut.o detiente et semise. §. consideremus. c. fin. 32. q.e 4. d.a l. 1. §.te ubi Greg. hodie tamen sublato concubinatu vel novioribus christianorum principum rescriptis ut putat Petrus Greg. d.o cap. 1. n.o 13. l pontificijs canonibus. c. nemo cum alijs. 32. q.e 4. Trident. sess.e 24. de reformat.e matrimonij. cap.e 8. filius

naturalis

naty & qui ex ijs parentibus nascitur inter quos temp.e

conceptionis vel natiuitatis matrimonium contrahi po=
terat quod licet nullo iure caveatur ex ipsa consue=
tudine tamen ubique receptum est et apud nos decisum
in l. 11. tauri ubi interpretes Matienço in l. 9. tt.o 8.
lib. 5. compilationis. gl. 1. et ibi Acebedo n.o 1. Sar=
miento lib. 1. selectar. c. 7. —

A naturalibus expurij distinguntur
qui dicebantur olim qui ex scortis et meretricibus procrea-
ntur vulgo quasiti et veluti sine patre filij. l.
si spurius vnde cognati. l. vulgo de statu homi=
num. l. 1. tt.o 15. part.a 4. l. 11. tt.o 16. part.a 3.
Cujatius ad Ram. cod. de naturalibus liberis. Alcia=
tus lib. 4. parergon. c. 5. Cobb. in 4. 2. p. c. 8. § 5.
n.o 10 Sed cum hodie ex meretricibus suscepti liberi
naturales sint ut diximus spurij dicentur qui
ex ijs parentibus nascuntur inter quos matri=
monium consistere non poterat. cap. tanta qui
filij sint legitimi. cap. ad abolendam de filijs
presbyterorum. Matienço in l. 6. d.o tt.o 8. gl. 3. n.o 1.o
Cobb. d.o n.o 1. et 2. Rojas. d.o cap.o 9. in finalibus
verbis quo sensu latissime patet expurij nomen
et omnes illegitimos exceptis naturalibus compre=
hendit ut adulterinos qui nati ex viro aut femi=
na coniugatis arg.to legis inter. 101. de verbor. sig-
nif.o qui etiam nothi appellantur in l. 1. tt.o 15.
part.a 4. incestos qui ex consanguineor. vel affinium
coniunctione nascuntur. l. 38. § 1. de adulterijs. l.

fin.

sin. clericu nuptiar filios clericor quos incestos dicit Accursius in l. 2. verbo filij cod. de episcopis alij adulterinos. cum gl. in cap. penult. qui filij sint legitimi Cobb. d.º § 5. n.º 15. Salcedo ad in prax. cap. 79. v.º sunt quidam alij spurios cum Paleoto. sup.ª cap. 16. n.º 14. quibus assentior sacrilegos qui ex impurissimo regularium aut monialis nascunt. consortio. cap. impudicas. cap. virginibus 27. q.ª 1. quod crimen qui admittit quatuor sceleribus implicatur sacrilegio, adulterio, incestu, stupro Diaz. sup.ª c. 85. Vbi Salcedo clarius §. fornicatio. n.º 17. Menochius de arbytrarijs. casu 389. n.º 23. =

De successione illegitimor. ab intestato

Caput primum

N.º 1. Prima Conclusio filius naturalis defficientibus liberis legitimis et e vxore succedit patri ab intestato in duabus untijs in quibus mater habet virilem (correcto iure codicis quo nihil ei dabat. l. humanitas cod. de naturalibus liberis) d.º §. si quis aut. defunctus. d.º §. consideremus aut.ª licet cod. de natalibus liberis. l. 8. t.º 13 part.ª 6. Cobb. d.º cap. 8. § 4. n.º 9. Matienco in l. 9. t.º 8. lib. 5. gl. 1. n.º 1. Gometius in l. 9 Tauri. n.º 4. Rojas sup. c. 13. an.º 1.º =

Circa conclusionem plura notanda sunt primo quod de vxore traditur in dictis iuribus

correctum esse

60

correctum esse et merito in l. 9. d.º tt.º 13. 2.º praeter has duas vntias deberi naturalibus alimenta d.º §. si quis autem. d.º §. consideremus et vbi ss Bart.º l. 9. Rosas sup.ª n.º 2. et 8.º = 3.º legitimis filiis stantibus sola alimenta naturalibus deberi. d. l. 8. part.ª in fin. = 4.º non solum per filios legitimos excludi a duabus vntiis naturales sed etiam per adoptiuos. d.ª aut.ª licet. §. soboles ciuiles quia adoptiui parificantur in successione legitimis. l. cum in adoptiuis. cod. de adoptionibus. Cobb. d.º n.º 9. Matienço d.ª gl. 1. n.º 2. qui idem docent de legitimatis rescripto Principis. idemque puto de ascendentibus. arg.º legis 6.ª tauri cum Palacio Rubio in l. 10. tauri. n.º 49. Gometius d.º n.º 4. in fin. contra Rosas sup.ª an.º 11. = 5.º quod de filiis naturalibus dictum est extendi debere ad nepotes legitimos ex naturali vel naturales ex legitimo vel naturales ex naturali arg.º legis fin. in fi. cod.º de naturalibus liberis. Greg. in d. l. 8. gl. 2. Doctissimus Lusitanus Pinellus. in l. 3. n.º 20. cod. de bonis maternis. Cobb. sup.ª n.º 12. Matienço num.º 8. Gometius num.º 7.º =

N.º 3.º

3.ª conclusio natus filius succedit Matri ab intestato iure veteri simul cum legibus et eis non obstantibus praeffertur ascendentibus consanguineis et cognatis. l. 2. 4. et 6. vnde cognati et si mater sit illustris. l. 5.ª cod. ad orfitianum. S. C. l. 11. d.º tt.º 13. ex l. tri 9. tauri quae est lex. 7. tt.º 8. lib. 5. compilationis si legitimi extant naturales nihil praeter alimenta consequuntur potant vni

ind.ª l.

indicta l. 9. tauri et indicta l. 7. Cobb. supra n.º 15. Rojas. c. 19.º

N.º 4.º 3.º conclusio e spurius Patri non succedit dicta l. 4. autha excomplexu. cod. deincestis nuptijs. l. 10. dicto titulo 13. matri vero succedit iure veteri. l. 1. §. sed et vulgo. l. 2. ad Tertulianum. S. C. nisi mater sit illustris. dicta l. 5. cod. ad orficianum. S. C. et iure regio exceptis tribus casibus. primus e si legitimi extant. secundus si sit conceptus filius ex damnato coitu. tertius si sit filius clerici monialis aut monachi. dicta l. 9. tauri.

N.º 5.º Circa hanc conclusionem nota. 1.º quod dicitur de matri illustri. in dicta l. 5.a correctum esse iure nostro vt advertit Rojas. supra c. 26. n.º 28. Gutierres. lib. 2.º practicarum q. 108. =

N.º 6. 2.º parentes in bonis filij spurij aut naturalis idem iuris habere quod filijs datur in eorum bonis. dicta l. 8. parte in fine. quia ius successionis testamentarie et abintestato reciprocum e inter ascendentes et descendentes. l. 6. tauri. argumento legis penultima versiculo cumenium cod. de legitimis heredibus. Gometius. in d. l. 9. n.º 45. et cum multis Rojas in dicto c. 20. n.º 135. et c. 30. n.º 26. Matienco in l. 6. titulo 8. lib. 5. gl. 4. n.º 11. =

3.º nota quibus casibus filius non succedit nec succedere consanguineis eius. dicta l. vulgo. dicta l. 2. et 4. ff. vnde cognati. Cobb. dicto §. 5. in fine. Gometius. supra n.º 47. prohibitum vero matris succedere quia ex damnato coitu procreatus e non prohiberi succedere consanguineis matris ex magis communi sententia quam defendit Gutierres. dicto lib. 2. practicarum

q. 108. Ratio est quia ex parte Patris successio defertur iure agnationis quae n. e cum illegitimis. ex parte vero matris succeditur cognationis iure quod habent illegitimi etiam ex damnato coitu quod ad filios clericorum ostendit Gutierres sup. nº 4. qualiter autem succedant fratres illegitimi inter se disponitur. in d. l. 7. et 4. et in l. fin. tt.º 13. part.ª 6. doctissimus Lusitanus Gama decis. 3.

D. ex dº Camill

61

4.º nota quod licet punibilis coitus ille dicatur et sit qui per legem sic punitus ut ex Bart.º in l. fin. nº 4. de iis quibus ut indignis traddunt Cobb. d.º § 5. nº 16. Placaner de delictis. lib. 1.º cap. 41. nº 34. (cuius octo species refert Pharinaceus in praxi 4. p. q. 137. 12. Gomes in l. 80 tauri. 20. Clarus d.º §. fornicatio. nº 5.) ex d. tx. l. 9. tauri is dicitur in proposito coitus damnatus per quem mater incurrit penam mortis naturalis talis e coitus cum nupta quidquid enim iure veteri cautum esse de quo Tiraquellus in l. 13. connubialium. Menochius de arbitrariis. casu 419. Cujatius lib. 6. observationum. c. 11. Pharinatius 5.º q. 141. Lipsius ad tacitum lib. 4. analium pag.ª in portius. 199. hodie pena mortis imponitur. l. 1. tt.º 7. lib. 4. fori. l. 1. cum sequentibus. tt.º 20. lib. 8. compilatio. l. 80. tauri ubi Gomes late an.º 46. Bela de delictis. cap.º 1. Gutierres. 5.º q.º 105. item coitus cum parentibus aut liberis fratre aut sorore. l. 11. tt.º 18. part.ª 6. quia ibi imponi p.t pena mortis. Gregorius in d. l. 11. et in l. 8. tt.º 18. part.ª 7. Clarus §. incestus

nº 2.º

n.º 2. Pharinatius s.ª q.e 145. n.º 62. si vero cum alijs consanguineis committatur incestus n[on] dicetur coitus damnatus vt puto cum Gometio in d.ª l. 9. n.º 14. quidquid dicant Rojas. cap. 26. n.º 37. Tellus et Abendano in d. l. 9. Matienco in d.ª l. 7. gl. 11. n.º 1. et b. Acebedo n.º 44. nullibi enim huic incestui reperitur imposita pena mortis Gometius in d.ª l. 80. n.º 15. Clarus s.ª Ibi Baiardus Pharinatius n.º 21. item coitus domine cum servo Tellus in d.ª l. 9. n.º 7. Ibi Abendano gl. 7. n.º 12. Matienco d.ª gl. 11. n.º 7. quia p[ro] hoc crimen mulier incurrit pena mortis. l. vnica cod. de mulieribus que p[ro]prijs l. 5. tt.º 18. part.e 7. Gometius in d. l. 80 n.º 23. Pharinatius d. q.e 141. n.º 57. et q.e 149. n.º 18. item Iudei vel sarraceni cum meretrice l. 9. tt.º 24. l. fin. tt.º 25. parte 7. item famuli cum consanguinea famula vel concubina domini domi habitantibus. l. 6. tt.º 20. lib 8. compilationis prosequenti Matienco, Tellus, Abendano, Acebedo, Rojas vbi proxime.

N.º 7 Aliud dicendum e[st] si filius adulterinus sit ex coniugato et soluta. Gometius d.º n.º 14. vbi additio plures reffert vl. si nascatur ex raptu facto p[er] mulierem quidquid putet Cerbantes in d. l. 9. n.º 47. licet enim viro rapienti femina imponatur pena capitis. l. vnica cod. de raptu virginum n[on] t[ame]n hoc reperitur impositum mulieri rapienti virum. Pharinatius. s.ª q. 145. a n.º 88.

Sanchez

Sanchez. de matrim.º lib. 7. disp.º 12. an.º 24. 62

§.º notat quod licet mulier ha- N.º 8.
bens cum clerico aut monacho proffesso aut
Virgo sacra quae se carnaliter cognosci patitur
non incurrant penã mortis. cap. si qua 28. cap. si quis
30. 27. q.1. cap. tn filij eis non succedunt in tanti crimi-
nis punitionẽ vt contra Gregoriũ et non nullos effi-
caciter deducunt. ex d. l. 9. tauri iuncta l. 6. tt.º 80. lib
5. compilationis. Gometius. in d. l. 9. n.º 15. Tellus 34.
Avendaño. gl. 10. n.º 1. Matienço. d. l. 7. gl. fin. n.º 1.
Gutierres. l.º q.º 102. et tiimi comuni conforme dicunt per
dictã autenticã ex complexu. cod. de incestis nuptijs
Cobb. d. § 5. n.º 17. Espino gl. 16. n.º 91. Menchaca
de succesionis creat.e § 20. n.º 497. =

Deillo queri solet an quod de clericis N.º 9.º
diximus ad eos etiã pertineat qui sunt in minoribus
et beneficium habent et pro affirmante sent.ª facit
1.º qd hi clericorũ appellatione veniunt. cap. 1. et 2.º de
clericis coniungatis. tridentinus sess.º 22. de reforma-
tione. c. 4. Garcia de beneffitijs 2.º tomo. 7. p. cap.e 9
n.º 9 - 2.º quod cum hi rebus sic stantibus et retten-
to beneficio coniugari n possint. d. cap. 1. et 2.º Gar-
cia. sup.ª p.to 11. c. 8. non dicent filiorũ natura les
nec sequenti matrimonio legitimabuntur. Bartolus
l. 3. de concubinis. n.º 25. Sarmiento 1.º selectarũ
cap. 5. n.º 7. Peregrinus de fidei commissis. art.º 29.
n.º 49. et sic in nostra q.º docent Palacios Rubius
in d. l. 9. tauri. n.º 39. Cifuentes n.º 6. et alij =

Sed

sed facillime vel gravissime falluntr i. quia filij clericorum repelluntr in nro casu propter imparitatem coitus ex quo procreantur. hec autem imparitas non est nimia in clericis tonsuratis: vide in Sal specie secunda subiecta materia clericorum appellatione non continenti. 2.º Clerici in minoribus licet beneficium amittant ducendo vxorem matrimonium tn eorum valet proinde eorum filij naturales sunt & vt tales matri succedunt & sequenti matrimonio legitimabuntur vt dª Barts lex docent pene omnes Dbb. d. cap. 8. §. 2. nº. 5. Matienço d. gl. fin. nº. 2. Garcia de nobilitate gl. 20. nº. 33. Phaguirus 8. controuersiarum cap. 52. Gutierres dº. lib. 2. practicarum qª. 104. tandem circa id quod dicitur in d. l. 9. tauri b. freiles. vide Acebedum in l. 7. ttº. 8. nº. 51. lib. 5. compilationis. Gutierres supª. qª. 111.

De successione illegitimorum ex testamento & contra testamentū.

Caput. 7.m

Nº. 1. 1. Conct.º = Pater naturalem filium vt extraneum instituere potuit iure pandectarum. vt ex l. fin. de iure deliberandi. l. Lucius 45. de vulgari cum alijs notant Paleotus de notis. c. 35. & 36. Alciatus 4º. parergon. c. 5. Rojas de successionibus cap. 11. anº. i. tunc codicis & autenti=

arum

ticorum varie cum illis altum è ut constat ex l. 1. cum sequentibus cod.º de naturalibus lib. autentico quibus modis naturales efficiantur sui §. ne igitur l. 8. tit.º 13. part.ª 6. iure tamen noviori si legitimi non extant licet parentibus omnia bona sua naturalibus relinquere l. 10. tauri infine si vero legitimi supersint solum quintum dari eis pot. l. 9. tauri ubi nostri et in l. 7. et 8.ª tit.º 8. lib. 5. compilationis. Covarr. in 4.º 2.ª p.e c. 8. §. 4. an.º 11. et quid in nobilissimo portugaliae regno servetur. Molina de iust.ª tom. 1.º tractu. 2. disp.º 167. cum sequentibus. =

2.ª Concl.º Pater filio spurio nihil relinquere pot. aut.ª ex complexu cod. de incestis nuptijs. l. 10. d.º tit.º 13. praeter quintum d.ª l. 9. et 10. tauri idem in matre si legitimos habeat alioqui succedunt ei spurij ex testam.to in solidum nisi vel ex damnato coitu vel ex clerico moniali vel monacho suscepti sint. d.ª l. 9.ª N.º 2.º

Amplia 1.º ut licet spurius ex damnato coitu non sit nihil tamen ei relinqui pot ut probatur in d. l. 10. p.te et contra Gometium in d.ª l. 9. n.º 14. bene notant plures quos reffert additio b. Covarr. s.ª n.º 3. Rojas. s.ª c. 20. an.º 1. Matienzo in l. 6. tit.º 3. lib. 5. compilationis. gl. 3. n.º 3. et gl. 5.ª num.º 1.º = N.º 3.º

Amplia 2.º ut spurio Pater nullo tit.º lucrativo in ult.ª volunt.e vel inter vivos N.º 4.º

dare

dare possit nec oneroso ut in filijs clericorum probatur in d. l. 6. compilationis et in alijs spurijs dicendum est si ex processe non obstat denumeratione pretij et bona fide adhibita in statu. argumento tex. in l. qui testamento de probationibus in l. cum quis 35. §. titia de legatis 3.° Matienco in d. l. 6. gl. 7. Rojas d.° cap. 20. n.° 59. Gometius sup. n.° 85. nec ex substitutione vulgari vel fidei commissaria. l. si postulante. 67. §. ult.° ad Trebelianum. S. Consul. quia per utramque testatori succeditur directe vel oblique. l. fin. cod. de institutionibus. l. 10. Sardi. §. cum filio de vulgari. Cobb. d.° §. 5. n.° 4. Matienco d.° l. 6. gl. 3. n.° 5. Rojas. d.° cap. 20. n.° 48. et 52. nec per modum primogenij. Molina lib. 2. de primogenijs. cap. 11. n.° 27.

N.° 5.° Amplia 8.° ut filij clericorum non possint quidquam a consanguineis parentis accipere. d. l. 6. compilat. quod ad alios trasi non debent. ex Matienco. h. gl. 4. n.° 8. et 9. et alijs cum Gutierres lib. 2. practicarum. q.° 103. et lib. 3. q.° 56. num.° 38.

N.° 6.° Amplia 9.° ut quintum de quo diximus n.° 2. relinqui possit spurijs etiam ex damnato coitu susceptis quia subirrogatur loco alimentorum. d. l. 10. tauri quae quibuscumque filijs debentur cap. cum haberet de eo qui duxit. ita Cobb. d.° cap. 8. §. 6. n.° 6. Molina d.° lib. 2.° cap. 15.

N.° 44

44. Gutierres d.º lib. 2. q.ª 16. Matienço in d.ª l. 7. gl. 4. n.º finali.

Amplia 5.º vt quintum relinqui possit Spurio etiamsi aliqui ex legitimis ning quinto consequantur. Matienço d.ª gl. 4. n.º 5. et in l. 9. eodem tt.º 8. gl. 1. n.º 6. quidquid putent Tellus in d. l. 9. n.º 27. quem sequuntur Abondano d. gl. 4. n.º 5. et in l. sequenti gl. 2.ª n.º 2. Molina d.º cap. 15. n.º 51. arg.to legis hac edictali. cod. de secundis nuptijs legis Comunium §. fin. cod. de naturalibus lib. quibus non assentior quia quintum pot relinqui extraneo quanticumque filij extent (vt omnes preter Tellus supponunt) ergo et dari illegitimis pot ex ratione d. legis 10. tauri. An autem clericus concubinæ suæ donare possit aut testam.to relinquere Gama in decissionibus lusitanis decis.e 58. et 223. et 225. et 236. N.º 7.º

Ex ijs constant quam difficile sit Spurio aliquid a patre relinqui sunt tamen in id nonnullæ cautiones inductæ. Prima est vt Pater amicum instituat cui spurium comendet licebit enim amico spurium instituere. arg.to legis qui Titij de ijs quibus vt indignis. Sed caute hoc casu agendum e, nam si heres gravetur bona restituere fide non prestita poterit ea in vtroque foro rettinere. si vero restituat in fraudem vel de restituendo fidem acommodet N.º 8.º

Et si de

de donationibus applicantur bona fisco per sententiam. l. 3. de probationibus. l. cum quidam § in tacito de usuris l. heres qui deiji quibus vt l. 1. de iure fisci omni vero fraude cessante tutum hoc erit in vtroque foro prosequuntur Cobb. d.º § 6. an.º 7. Gometius. ind.ª l. 9. n.º 18. et 21. Rojas d.º cap.º 20. n.º 53. et n.º 139. Matienco ind. l. 6. gl.ª 8. n.º 4. Menchaca. 3.º contro=versiarum. cap.º 102. an.º 22. Padilla in R.ª cod. de fideicommiss. n.º 12. Doctissimus Pichardus in prio de fideicommiss. hered. n.º fin. Spino. d.ª glª. 16. an.º 46. P.r Molina d.º tractu. 2.º dis.pe 169.

N.º 9.º 2.º poterit Pater substituere filio legitimo spurium pupillariter qui ex hac substitutione consequetur bona pupilli non Patris. l. si is qui de vulgari. Gometius. l.ª n.º 20. Cobb. n.º 4.º Matienco ind. l. 6. gla. 3. n.º 5. Gutierres. 3. practica=rum q.e 56.

N.º 10 3.º si filius spurius filium habeat vel legitimum vel spurium id poterit ab avo institui l. fin. cod. de naturalibus liberis et Doctores notant excipientes solum nepotem ex incestu ortum Rojas late. d.º cap.º 20. n.º 21. Gutierres. cons.º 3.º n.º 19. Zeballos in communibus q.e 762. an.º 37. Gometius. l.ª n.º 17. qui notant hoc casu n acquiri Patri vsum fructus sequenti Matienco. d.ª l. 6. gl.ª 8. n.º 25. Pinellus in l. 3. cod. de bonis maternis n.º 21.

= 4.º Pot institui spurius subconditione si legitimetur a Principe quia incapaci relinqui pot cum poterit capere l. intempus 62. de haeredibus institu. notant Greg. in l. 19. tt.º 3. parte 6. gl. magna. Gometius in d. l. 9. n.º 18. Emanuel Costa in §. Quid si tm. 2. p. n.º 172. Matienco d.ª gl. 8. n.º 19. Cobb. d.º §. 5. n.º 12. qui post alios notat posse hunc filium pendente legitimatione petere bonorum possessionem secundum tabulas non vt bonorum dominium consequatur sed vt ea quasi curator administret et teneat arg.to l. si quis 23. de haeredib. instit. legis 2.ª §. subditae. l. hi quibus. de secundum tabulas. sed hoc vltimum merito cum Immola reijciunt Gometius, Gregorius, Matienco. sup.ª quia fraus maxima legi fieret quae prohibet omnimodo emolumentum Paterne haereditatis ad spurium pervenire. = Nº. 11

5.º Licet Patri filiae vel filij spuriorum maritum vel vxorem instituere vt contra Ostiensem et cardinalem quos sequitur Rojas. d.º cap.e 20. n.º 38. tenent nri communiter arg.º l. fin. de ijs quae vt indignis. et textus in cap. 1. de testamentis. Gometius sup.ª n.º 17. Matienco d.ª gl. 8. n.º fin. Parladorius 1.º quotidianarum cap. 16. relati à Zenedo collectanea ad decretales 45. n.º 1.º addit Parladorius quo pacto sibi consulere possit Pater si forte gener aut nurus sine liberis moriantur. Nº. 12

N.º 13. // superius dicta procedunt cum testator expresse
et nominatim spurios ad sua successionem
vocat. Ubi autem verba in obscuro sunt, ma-
ior est difficultas, et è celebris distinctio Bar-
toli in l. fin. cod. de verbor. sig. et in l. pro=
nunciatio §. familiae eodem t.º inter verba
naturalia et civilia, ut quoties testator na=
turalibus verbis utitur illegitimi censeantur
vocati, secus si civilibus utatur; naturalia verba
sunt haec consanguineus, proximus, propinquus,
et similia; civilia vero haec stirps, domus, fa=
milia, agnatio, consanguinitas, genus et si=
milia, sequuntur innumeri quos reffert Nico=
laus garcia de beneffitijs .2. tom. 7. p. cap. 15. ex
n.º 86. = sed quamvis hic frequentissime reci=
piatur periculosum è, 1.º quia filij nomen na=
turalissimum est. l. tutellas in fine ubi Bar=
tolus de capitis diminut.e et tamen dispositio con=
cepta de filijs non comprehendit naturales
l. filium de his qui sunt sui. l. fin. de iure
deliberandi. l. generaliter §. cum autem
cod. de instit. tut. l. ex facto §. 1.º ad Tre=
belianum S. Consul. iuxta veram interpreta=
tationem pluries quos sequitur Costa sup.
q.ª p.e n.º 12. Molina 3.º de primo genijs. c. 8.
n.º 43. Mena 1.º variar. q.e 16. n.º 19. et si re=
spiceretur communis de qua Mantica de coniecturis.
lib. 11. tt.º 9. Menochius lib. 4. praesumpt.e 78.

Baquinero

PSaguineus lib. 4. controversiar. cap. 52. qui salitem sane nrae sententiae in spurijs admittunt

p dictae autenticae ex complexu. Mantica s. n.

23. Menochius n.° 68. Peregrinus de fideicommissis. art.° 32. n.° 81. et n.° 83. 2.° agnationis nomen naturale e quo de legitima agnatorum tutela et tamen illegitimi de cognate non sunt, Molina qui plures reffert. sup. lib. 1.° c. 4. n.° 45. =

Sed nihilominus distinctio Bartoli reijcienda e in praxi et secundum eam nuper in ardua lite consului repellendos clerici filios a capella ad quam vocabantur proximiores de genere et ex consanguinitate N.° 14.

Vnde infertur primo quod cum in maioratus institutores praecipue intendant conseruationem agnationis et familiae filij naturales in eis non succedent quia de familia non sunt. Greg. in l. 2. tt.° 15. part. 2. verbo sino ellum. 2°. Mierres de maioratibus. 2. p. q. 2. Molina d.° n.° 45. et d.° cap. 3. n.° 45. Mena d. q. 16. Rojas di.° cap. 20. n.° 40. 87. et sequentibus Nicolaus garcia d.° cap. 15. n.° 50. qui n.° 51. idem constituit in iure patronatus quia e honorificum et in regno probat d. l. 2. p. 6. fijo o fija que viniese de munger legitima. et in 2.° tom. in cap. 1. §. naturales si de feudo defuncti. et in l. Sytensi maxima ecclesiastica lusitana Gama decis. 2. et 6. Mena N.° 15

2.° infertur an illegitimi gaudeantur N.° 16.

nobilite parentum que questio apud nos cele=
bris e propter dessidentes leges patriorum. nam
lex 2. tt.o 13. et lex 3. tt.o 15. parte 4. non in
buunt filijs illegitimis nobilitatem parentum
contra tn disponitur in l. 1. tt.o 11. part. 7. Hec
iura varie conciliant nri vt post Gregorium
b. tradidunt Rojas s.o c. 15. an.o 21. Asebedo
in l. 10. tt.o 3. lib. 5. compilatio. an.o 50. Cobb.
d. cap. 8. §. 4. n.o 4. et alij. mihi videri iure
comuni nullos ex illegitimis gaudere nobilite
parentum quia hec e qualitas ciuilis et que
a patre accipit l. filiis cum sequenti de senato=
ribus l. cum legitime de statu hom. Consuetu=
dine tn vbique receptum e vt naturales nobilite
paterna fruantur et eorum insignibus vti possint
et vbi specialis rnò contraria non suadit di=
cantur de familia et domo parentis quam
consuetudinem fortasse respexit. d. lex prima §. te
spurij vero tn abest vt nobiles esse possint vt
nec principis legitimati rescripto nobilitatem
consequantur nisi de ea in legitimatione cavea=
tur expresse l. 20. tt.o 11. lib. 2. compilat.
l. 12. tt.o 2. lib. 6. que iura et legem 12.
tauri de legitimatis loquentia pessime ad naturales
traxit Rojas s.o n.o 14. ita Greg. Cobb., Ase=
bedo in l. 10. tt.o 3. lib. 5. compilat. an.o 50.
Cobb. d. cap. 8. §. 4. n.o 4. Rojas s.o Gometius,
in d. l. 9. n.o 54. vs. 3. Otalora de nobilite

67

2. § 3. partis principalis. c. 3. n.º 3. Joannes garcia in eodem tractu. gl. 20. n.º 26. Matienço. in l. 7. tt.º 8. lib. 5. gl. 2. n.º 9. Molina d.º tractu. 2.º disp.ne 170. Spino. d. gl. 16. n.º 23. Zeballos in comunibus q.e 2. n.º 47. et q.e 203. n.º 6. Nicolaus garcia d.º c. 15. n.º 49. Mena d.ª q.e 16. n.º 9. et 87. puritatem tri sanguinis spurii ex damnato etiam coitu procreati a patre accipiuntur quia è qualitas naturalis. l. iura sanguinis de regulis iuris. =

3.º infertur illegitimos n̄ admitti ad retrahendum rem ex linea paterna quia retractus ideo inductus est ne res exeat de familia ut bene notant Spino supra n.º 29. Morla in emporio tt.º 9. q.e 12. qui alios refferunt licet contrarium in naturalibus consuetudine receptum sit ex dictis n.º praecedenti quo debet reduci contraria senta quam deffendunt Gometius in l. 70. tauri. n.º 3. Matienço. d.ª gl. 2. n.º 3. Gutierres. 2.º practicarum. q.e 155. in summa quoties iuris vel hominis dispossitio magis ad naturalem ~~pro~~ proprietatem et ius sanguinis reffertur quam ad civilem significationem omnes illegitimi comprehenduntur. l. parentes de in ius vocando. l. ult.ª de confirmando tutore quod in varijs casibus observant Gometius d. l. 9. ar.º 52. Matienço, Gutierres, Espino, Molina ubi proxime Rojas. c. 20. et 21. Cobb. d.º c. 8. §. 6. n.º 2.º

N.º 17

Egregium tri dubium è anquibus

N.º 18

cassibus

cassibus illegitimi repelluntur per verba civilia eorum et eis nepotes censeantur exclusi et cum casus nunquam occurrisset plerique consuluerunt pro nepote moti primo ex eo quod prohibitio in spurijs concepta non extenditur ad nepotes ut diximus n.º 10. 2.º quia ad capellam à clerico institutam licet filius admitti non possit nepos tamen potest. Nabarrus cons.º 4. de iure patronatus. Gutierres d. § 8. Zaballos in communibus q.º 762. n.º 37. Gonçales in reg.ª 8. cancellariae gl.ª 5. an.º 109. =

N.º 29 Sed ego contrarium consului et obtinui ex reg.ª in maioratibus vulgarissima qua traditur aliquo excluso censeri eis exclusos omnes descendentes ex eo Molina 3. de primo genijs. c. 5. n.º 41. et cum multis Castillo 3.º controversiarum. c. 5. an.º 6. at in nostro casu excluduntur filij quia de agnatione non sunt, quae ratio etiam militat in liberis eorum quia eis censebuntur exclusi et expresse eandem sententiam tenent Baldus d.ª l. fin. cod. de verborum signif. n.º 4. falgosius d.º art.º 32. n.º 83. sed contra Nicolaus gr.ª d.º c. 15. n.º 46. qui n.º 49. id limittat in naturalibus propterea quae diximus n.º 26. et 17. nec obstant in contrarium adducta n.º primum quia respondetur prohibitionem instituendi filium spurium non extendi ad Nepotem quia cessat ratio quae ea est ut castigetur incontinentia parentum et eius memoria aboleatur. in nostro vero casu eadem ratio urget in filio et in nepote. = ad 2.m

respondetur

respondet Nabarrum et ibi allegatus intelligi debere cum verba naturalia sunt quo casu non solum filius spurij sed ipse etiam spurius admitti potest Geronimus autem gonçales qui idem in verbis cuiuslibet docuit deceptus est et sibi contradicit. =

tandem an filius presumatur naturalis vel spurius vel legitimus Mascardus conclusione 799. Menoch. lib. 6. presumptione 54. Cobb. d. cap. 8. § 3. Ju. garcia d. glosa 20. n.º 5. Matienço in l. 9. titulo 8. lib. 5. glosa 3. n. 6. Gutierrez. 2.º pract. quaestione 102. = Nº 20

3.ª conclusio contra testamentum matris illegitimi omni iure petunt alimenta l. siquis a liberis 10. § idem in liberis de liberis agnoscendis a patre vero naturales alimenta exigunt iure civili d. auth. licet cod. de naturalibus liberis d.ª auth.ª ex complexu, iure vero canonico omnes filij a patre alendi sunt, d.º c. cum abeo idem in castella servatur l. 8. titulo 13. partita 6. l. 10. tauri et in lusitania Molina d.º tractatu 2. disputatione 168. in principio quia cum alimenta iure naturali debeantur omnibus filijs eque prestanda sunt Molina ubi proxime. Cobb. d.º c. 8. § 6. Rojas. s. c. 21. Gometius in d. l. 9. tauri an.º 37. Matienço in l. 8. titulo 8. Lib. 5. compilat. glosa fin. = Nº 21

debet tamen in prestatione alimentorum hic ordo servari ut mater primo per triennium filium educet nisi graviter impedita sit l. penultima cod. de patria potestate l. 3. titulo 19. partita 4.ª Nº 22

deinde

deinde Pater et eo mortuo eius heredes d.a auth.a licet d. l. d. §. te licet enim alimenta respectu alendi n. transeant ad haeredes l. cum hi. §. modus autem de transactionibus transeunt tamen in heredes eius qui vel ex pietate vel ex contractu alimenta debuit. d.a l. si quis a liberis §. item rescriptum et docent omnes ex Matienco s.a n.o 19. Cobb. 14. et 15. Rosas 56. Molina vbi obseruas vno except. Menchaca de successionum creat. lib. 3. §. 24. n.o 315. qui semper nititur in communem. Si vero Pater egeat alere debet mater l. 1. de liberis agnoscendis et in eorum deffectu abij et proavij paterni et materni. l. penult.a eodem tit.o notant s. adducti. Gama decis. 11. n.o 6. in quo amplissime prouidit ordinatio Lusitana de qua Molina sup.a in fine.

N.o 23 Alimentorum autem quantitas cum iure canonico taxata non sit arbitrio boni viri praestari debet inspectis facultatibus Patris et conditione filij vt in alimentis regulare est l. sed et si quid. 19. §. sufficienter de vsufructu et in specie n.ra obseruant Matienco d.a gl. 1. n.o 10. Cobb. n.o 7. Rosas n.o 16. Espino d.a gl. 16. n.o 102. hodie tamen quintum habet filius nomine alimentorum quod sibi improprie acquirit et in haeredes transfertur d.a l. 10. tauri.

N.o 24 Vnde fit 1.o quod si hoc quintum ad alimenta non sufficiat augeri debet secundum Cobb. s.a n.o 8. quem plures sequuntur

quia

quia cum alimentorum loco subrrogetur et haec debeantur naturali iure . l. necare de liberis agnoscendis. Molina 2° de primo genijs. c. 1. n° 26. Spino s.a n° 99. non petunt tolli lege civili, sed in hoc art.° contrarium tenuit Tellus ind. l. 1. n° 3°. quem sequitur Rojas s.a n° 17. alij rem longa dispute componunt cum Molina d.° lib. 2. c. 15. n° 57. Matienzo s.a an° 6. Gutierrez d.° lib. 2. practicarum q.e 109. Ego primo astituo si quintum ad alim.ta Spurij non sufficiant detrahi debere quod pater haeres reliquit pro anima quia legatis etiam pijs alimenta Spurij praevalent quasi aes alienum Gometius ind.a l. 9. n° 41. P. Molina vs Antonius gomes =

2.° noto si Pater filios legitimos non relinquat deberi Spurio alimenta necessaria secundum suae personae conditionem etiam ultra quintum quia ita praestanda sunt ex iure naturae in quo ad haereo magis Cobba. quam Tello, Molinae et sequacibus et edem.te Gometij et Patris Molinae ubi proxime. = N° 25

3.° observo si Pater legitimos habeat et non sufficiat quintum ad necessariam Spurij sustentationem praestandum illi esse quod suae sustentationi sufficiat si tamen remaneant integre alimenta legitimis n alias moveor quia licet pater Spurium alere debeat iure naturae, si tamen inde aufferantur alimenta legitimis N° 26

Cumq

l cuius è spurij indigere quam illos è[illegible] iustiſſima legis Ciuilis interpretatio perquam minuuntur spurij alimenta nec alegitimis desint quibus maiori natione debentur. =

Nº 27 4º. aſſero extantibus filijs legitimis non deberi ultra quintum spurijs si inco habet neceſſaria vitæ sustentationis licet legitimi fruantur opulentiſſima hereditate in quo placet mihi magis Tellus quam Covarrubias quia inconcursu legitimorum iuste potuit lex reddu cere alimenta spurij ad neceſſitates vitæ.

Nº 28 2º. fit quod cum hoc quintum subrrogetur loco alimentorum non debetur spurio debiti sed vel nihil consequetur si omnino dives est vel eam tantum partem qua egeat quia alimenta non debentur habenti unde se alat d.ª l. si quis aliberis §. sed et si filius. et quia lex 10. tauri non generaliter permittit quintum spurio relinqui sed eo tm casu quo ei deberentur alimenta ut acute contra Covb. expendit Tellus h.º anº. 6. sane opinio Covb. admitti poſſet inmatre quæ quintum spurio ex damnato coitu relinquere pot ex l. 9. tauri hoc enim non tam relinquitur nomine alimentorum quam iure succeſſionis et sic divitibus dari pot ut notat Matienço d.º gl. 1. nº 18. cuius sententia quam probat Gutierres l.º q.ª 110. in fin. mihi summe placet. =

Vlt.ª[illegible]

N.º 29

Ultima Conct.º naturales et spurij quib9 cassib9 matri abintestato succedunt si ab ea prætereantur vel sine caussa exheredenti olim querela agere poterant. l. si instituta §. 1. de in officioso et nunc etiã possunt Covarr. d.º cap.º 8. §. 4.º n.º fin. qui contra testam.m patris hoc non admittit nisi in alimentis. Rojas. cap.º 14 n.º 7. Matienço in l. 7. tt.º 8. gl. 3. n.º 3. qui n.º 4.º asserit idem se habuisse ingraci in matre præterita a filio spurio. = Et sic fuit finitus hic tractatus á licenciato D. ferdinando Carrillo Chumacero anno millessimo sexcentessimo decimo quinto ad laudem et gloriã omnipotentis Dei Patris, et filij, et spiritus s.ti necnon Dei genitricis Virginis Mariæ absq. originis peccato conceptæ.

Laus Deo

Sebastianus Marin scripsit. Salmanticæ

Anno D.ni

1616

Sapientia ædifficavit sibi domum excidit columnas

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

AD TEXTUM

in l. frater a fratre ff. De condict. indebiti.

Difficilime Africani qui in hac l. frater a fratre facem aliquam pretuli preterito anno 612. Nunc eandem dum ex prescripto academie repetere cogor curabo enixe ut brevioribus illam commentarijs illustrans nihil ex ijs quae notatu digna tunc tradidi pretermittam alia vero noua observata addita vobis offeram nec inutilem laborem putabitis in eo responso de quo omnibus aetatibus inter doctissimos interpretes varie certatum est ut videre licet apud Cujatium tractu. 9. ad Africanum et sub Lescurij nomine Mercerium in peculiaribus ad hanc legem commentarijs Ottomanum in disp. huius legis post librum illustrium quaestionum et in appendice adversus nouas Lescurij interpretationes.

et lib. 11.

Et lib. 11. observationum cap. 18. Donellum lib. 14 Commentariorum c. 9. Robertum lib. 1. receptarum lectionum c. 30. Nicolaum belonum lib. 4. supputationum c. 9. Corondas lib. 1. verosimilium c. 9. Cobotium lib. 1. Variarum. c. 22. 23. 24. et 25. Anfabrum lib. 20. coniecturarum. c. fin. et alios infra refferendos.

N.º 1.º

Pro huiusmodi diluci diori explicatione premitto obligationis tres esse species, est enim Civilis nuda et naturalis et quae vtramque continet Civilis quae etiam mixta appellatur obligationem Civilem mixtam deffinit Iustinianus in principio institutionum de obligationibus iuncta expositione Aurei quam quoque deffendit Ottomanus, Balduinus et Pichardus cum alijs Baconius lib. 1. declarationum. c. 21. n.º 13. Duarenus in l. 1. in principio vers. Sine re ite ff. de pactis explicat Donellus lib. 12. Commentariorum. c. 1. Et haec proprie dicitur obligatio cum caetere per abussionem obligationes dicantur l. fidei iussor 16. §. fide iussor ff. de fide iussoribus. =

N.º 2.º

Cuius obligationis nudae naturam explicat ottomanus in §. 1. institutionum de obligationibus et Donellus 12. commentariorum c. 3. vt sit ea quae mero iure civili non naturali obstat nascatur quia haec obligatio ex his caussis quibus iure civili nascitur actio vtilis et efficax tumauts fiat obligatio Civilis nuda cum actio indenata per exceptionem removetur vt in stipulatione dolo, vi, metu extorta ex l. siquis cum aliter 36. de verborum.

in l.

in l. siquidē 9. cod. de contrahenda empt.^e et in
pacto de non petendo. §. praeterea inst.^a de exceptionibus solet etiam exemplum proponi in litterarum
obligat.^e de qua in l. generaliter et passim
cod. de non. nu. pe. et in pr.^o inst.^a de literarum
oblig. Vbi Pichardus et Donellus lib. 4. commentariorum. c. 12. cum sequentibus. Rebardus lib. 3.
Variarum. cap.^e 1.º =

N.º 3.º

Naturalem autem oblig. omissis quae scripsit Conanus. §. con. c. 1. n. 6. Baconius 1.º declarationum. c. 21. n.º 49. Mendoca lib.
3. de pactis. cap.^e 2. n.º 5. Gobeanus in l. 1. §. id quod natura debet de regulis iuris sic deffinio Vinculum aequitatis seu iuris gentium quo necessitate adstringuimur
alicuius rei salvendae vt tamen nulla sit. cognomine
actio iure Ciuil. aequitatis Vinculum appellavit Papinianus in l. stichum 95. §. naturalis. ff. de solutionibus quo verbo etiam vinculum iuris gentium appellasse
dicendus est quia id semper aequum et bonum est quod
est ab eo iure l. penultima ff. de iust.^a et iure necessitatem autem huius obligationis indicat Iuris cons.
in l. cum amplius §. is natura dum ait eum natura
debere quem iure gentium dare opportet cuius naturam
sicuti sumus is enim natura debet quia ex fide praestita tenetur iure autem naturali aequum est fidem
ad implere. l. 1. ff. de pactis. opportet autem eum dare
hoc est cogiti dare ex necessitate consequentia quam
vocant quia si vellit aequitati satisfacere debet

fidem

fidem seruare Vt Virum bonum decet. Deniq;
adjiciti indeffinite ita vt nulla eo nomine
sit actio iure Ciuili ex naturali obligatione
sola nec quoq; in iure ciuili datur actio.

N.° 4.° Nec contrarium exprimit Lex na=
turales ff. de ob. et action. quae turbavit Otomanus
lib. 3. obseruationum. c. 2. quia relictis quae tradit
Phortunius improbatus a Mendoca. lib. 1. dispu=
tationum. c. 4. n.° 12. et quae Baconius. lib. 1. de
clarationum. c. 21. n.° ... et cap. 23. n.° 3. tradidit
Verius puto. J. C.tum. b. duo signa nobis proposuisse
quibus sub esse naturalem obligationem cognosceremus
primum si iure Ciuili actio competat cum effectu
non enim competeret si aliqua exceptione per quam
naturalis obligatio defficit removeretur propter
equitatem exceptionis quae dictat eo casu debi=
torem non teneri secundum signum proponit in
Vi sequenti quia certi iuris est quod si conditio
indebiti locum non habet regulariter saltem
naturalis obligatio extitit quae sufficit ad
hoc vt repetitioni locus non sit. l. fideiussor.
16. §. fideiussor. ff. de fideiussoribus. l. natu=
raliter. 13. l. si pena 29. in principio ff. de condictione
indebiti.

N.° 5.° Pro vera legis explicatione
premitto quod licet filius familias ex omnibus
contractibus obligetur. l. filius fami. 39.
ff. de actionibus et obligat. l. tamen ex eo contrac=

tibus

tibus. 57. ff. de inofficiosis. l. si quis cum filio 45. ff. de peculio et ea obligatio ad effectum perduci posset ex ijs quae post Auersium in l. 3 §. sed utrum ff. de minoribus tradunt Costus h. n.º 15. Corrasius. 1. p.te n.º 32. et lib. 4. miscelaneorum. c. 3. n.º 4. Andreas gomes lib. 2. variarum c. 15. n.º 12. Cobb. lib. 2. variarum. c. 1. n.º 2. Gutierres de iuram.to confirmat.º 1. p. c. 15. n.º 6. Petrus faber. lib. 1. semestrium cap. 12. Ascanius clemens in tractatu de patria potest.e effectu 5. ex n.º 8. inter patrem tamen et filium aut duos fratres in eiusdem patris potest.e constitutos nulla potest Ciuilis et efficax oriri obligatio l. hos nulla 4. ff. de iudicijs ùnico (?) primo inst.ta de actionibus nascitur autem naturalis obligatio ut constat ex textu §. naturalis enim obligationis quae fuisset et in §. quaesitum infra eodem §. nam manere naturalis obligationis et §. nam hic quoque manere naturalis obligationis. =

Quare autem inter duos fratres in eiusdem patris potest.e constitutos Ciuilis obligatio consistere non possit ratio est quia cum omnia quae filius acquirit acquirat patri ut nec momentum apud filium consistant. l. placet. 78. ff. de acquirenda haered.e idem est fratri aut patri obligari atque ideo licet ex personis eorum non impediatur Ciuilis obligatio tamen ex persona patris impeditur ad quem legis ministerio transit obligatio, hoc autem inter patrem et filium non potest con= N.º 6

sistere

sistere ratione deducta ex summo illo patriæ potesta=
tis iure quod apud Romanos tanti fuit ut nulli
talem in liberos potestatem haberent qualem
ipsi §. 1. inst. de patria potest. de quo plura Bal-
duinus et Pratejus ad Leges Romuli c. 17. Petrus
Greg. lib. 11. c. 8. Cobb. lib. 3 variar. c. 14. n.° 4.
Pinellus in Rub.ca cod. de bonis maternis 2. p. ex
n.° 17. Justus Lipsius de legibus regijs. l. 12. Sfor=
cano de parricidij crimine lib. 2. c. 7. ex quo summo
iure inter alios effectus quos prosequuntur relati
et Ascanius Clemens in tractatu de patria potest. et Phor-
catulus in necio mancia dialog. 15. Ant. faber in iuris
prudentia tt.° 8. per totum illud effluxit ut Pater et
filius una et eadem persona esse existimentur
l. fin. cod. de impuberum. l. si patri filio. 10. ff. de
opt.° legata l. cum servus. cod. de agricolis et cen=
sitis lib. 11. §. ei vero inst.a de inutilibus stipulationibus
quæ congerunt Plaça de delictis. c. 22. n.° 1. Tira=
quellus in l. si unquam in princ. an.° 5. cod. de revo=
candis donationibus.

N.° 7.°

Ex qua personarum identitate
ressultat ut cum nemo sibi ipsi obligari possit. l.
2. ff. de stipulat. servor. l. ceranius. ff. de fide
iussoribus cum filio familias pater agere non possit
nec cum seipso agere videatur ad quod natura
rei impedimento est hoc est rei conditio quomodo
intelligendus est Jurisconsultus in l. nec cum filio 16. ff.
de furtis et cum ne intellectu quidem percipi

obligatio

74

possit nisi sint duæ personæ una quæ obligetur altera cui obligatio acquiratur patriavero potestas faciat ut pater et filius una esse persona censeantur fieri nullo modo potest ut salua patria potestate filius familias patri et pater filio familias obligetur facit text. allegatus in l. imperator. 50. ff. ad Trebelia. Senat. cons. § nam quia cautiones iuncta expositione Cuiatij lib. 11. q. um Papiniani et Anton. fab. d.° tt.° 8.

Ex qua rate procedit utrum filio emancipato agere pater possit et filius cum patre venia a pratore patita iuxta l. m 4. §. 1.° et l. parentes 6. ff. de in ius vocando quia licet naturaliter sit filius et eandem patri reuerentiam debeat cum tamen natura rei existentis in natura veritatem significet necessario fatendum est duas esse distinctas quo patris et filij personas nec ciuilis iuris fictio qua una et eadem persona existimantur locum habebit quia cum dicta fictio sit falsitas aut imago et comentum ut more Papiniani loquar in l. filio. 23. ff. de liberis et posthumis et hæc non inducatur iure ciuili nisi ex necessitate nulla necessitas est eius inducendæ cum filius est emancipatus quia ceteroquin pro filio non habetur. N.° 8.°

Hinc etiam apparet quare inter patrem et filium naturalis obligatio contrahatur quia cum obligatio natis æstimetur N.° 9

ex facto

exfacto ipso idest nontam exiure quam exfacto et rei veritate. l. nec servus 41. ff. de peculio et naturaliter pater et filius diversae personae sint fictio iuris civilis nonpotest impedire naturalem obligationem quae nihil commune habet cum fictionibus iuris sufficitque reperiri consensum in filio ex quo aequitate dictante naturalis obligatio sola permanet. =

N.o 10 Quod si quis obiiciat verba Imperatoris in l. fin. cod. de impuberum ibi cum et natura pater et filius eadem esse persona pene intelligantur ex quibus a fictione iuris civilis hanc identitatem personarum tribuendam esse colligitur, sed etiam natura responderi potest quod propter arctissimam illam patris et filii coniunctionem naturalem ita loquutus imperator adiectis tamen duabus vocibus meram improprietatem notantibus scilicet pene et intelligantur quae ambae sunt improprietatis expressivae l. si tibi homo. §. cum servus. ff. de legatis. 1.o l. 1. §. largius. ff. de successorio edicto et ita significatur nonnata idest. sed quasi videri. =

N.o 11 3.o praemittendum est peculium filii familias iure civili cum haereditate paterna permisceri per mortuo patre. l. centum 23. cod. de familiae ercis cunde. l. filiae licet ad. decollationibus et cum ut elleganter ait Papirius fronto relatus à Marciano in l. peculium. 10. ff. de peculio.

peculium

peculium domini sit simile quia nascitur, crescit, decrescit, et moritur sicut morte filij et emancipatione peculium esse desinit. l. 1. et ultima ff. quando actio de peculio ita et morte patris, ratio est quia peculium non dicitur nisi eorum qui in aliena potestate sunt l. pater familias 182. ff. de verborum significatione l. ultima in fine cod. de inofficioso. unde sequitur ut ea potestate peremta peculium perimatur neque quidquam facit quod peculium etiam patris familias dicitur in l. cogi. 16. in principio ff. ad Trebellianum quia pater familias hoc abusive extenuandae rei caussa patrimonium suum peculium appellavit ut et alij minus proprie peculium veteres usurparunt pro se posita in peculij subsidium pecunia in l. si chorus 79. § 1. ff. de legatis 3º. de quibus intellectu agunt Hornerus in d. l. pater familias Conanus lib. 1. miscellaneorum c. 18. Alciatus de verborum significatione lib. 2. nº 11. et lib. 4. nº 23. Pinelus in l. 1ª 2. p. nº 48. cod. de bonis maternis. Horcatulus dialogo 46. Rebardus lib. 5. variorum c. 17. definitionem peculij tradit Iurisconsult. in l. 5. ff. de peculio quotuplex vero sit praeter glossam hic et Bartol. nº 4. Castrensis in l. si curatorem habens verbo lesus nº 9. prosequitur Mendes de Castro in l. cum oportet. 1. p. nº 2. et Quesada lib. singul. quaestionum c. 7. ═

His iactis fundamentis proponit Africanus nobis duos fratres in eiusdem patris potestate constitutos quorum alter mutuum a fratre Nº 12

pecuniam

accepit et post mortem patris eandem fratri cre=
ditori soluit inqua facti proposite difficile e
quomodo mutuus contrahi potuerit nam cum filius
familias nihil proprius habeat sed omne acquirat
patri dominius quod frater n habuit transferre
n potuit. l. nemo plus 54. ff. deregulis iuris at
in mutuo dominus opportet esse dantem vt dominum
faciat accipientem. l. 2. §. appellata ff. sicertum pe=
tatur, q° ex parte dantis mutuum hic consistere
n potuit augeturque difficultas ex l. 3. vbi Julianus
Lib. 12. digestorum. alias e lex si filius 4. ff. ad
Macedonianum. Iuriscons. vbi filius familias.
quantumuis liberam habeat peculij administrationem
mutuus non contrahit ratione subiecta a Iuris. Con.
b. non enim perdere ei peculium pater concedit cum
peculij administrationem permitit quam etiam con=
firmat lex contra iuris §. si filius ff. depactis vbi
pactum de non petendo factum a filio familias
qui liberam habuit peculij administrationem
n valet quia non ei libera peculij administra=
tio data est vt donet, donare autem videtur qui
pasciscitur de non petendo si nullus habeat aliam
caussam ita pasciscendi preter liberalitatem. vnde
consequens e vt in nostra specie n possit mutuum con=
sistere. ═

N°. 13. Propter hanc difficultatem
Aursig. b. quem sequitur Castrensis n°. 4. res=
pondet quod licet ab initio mutuum n valuerit

postea

postea tn̄ consumatᵉ pecuniæ fuit reconciliatus vt in l. n̄ omnis numeratio §. si pupillus et in l. nam et si fur. et in l. si à furioso ff. si certum petatur. quæ tn̄ sententia, ideo n̄ admittitur quia præterquam quod diuinationis habet vitium verum n̄ ē consumptione mutuum reconciliari quod ab initio n̄ valuit consumptio enim potius ē modus admittendi dominij quam adquirendi vt patet in domino. vnde in loqui Dns n̄ ē non poterit operari contrarium effectum argᵒ legis legata inutiliter ff. de adimentis legatis neque iura superius adducta quidquam facere quia licet in eis consumpta pecunia detur conditio non tn̄ ē conditio specialis competens ex mutuo sed generalis quæ toties habet locum quoties res mea ē apud alium sine iusta causa vt in l. 1. in fin. ff. de condit.ᵉ sine causa explicat recte Antonius faber in rationalibus ad legem primam. §. conventionis verbo siue re ff. de pactis. =

Vnde cum alijs veniο= Nº. 14
rem puto sententiam Accursi tn̄. glᵃ. i.ª supponentis fratrem creditorem peculium profectitium habuisse ex quo potuit pecuniam tanquam propriam mutuo dare et eius dominium transferre. l. 2. §. vltimo. l. rogasti. 11. §. si fugitiuus ff. de rebus creditis. =

Neque obstat d.ᵃ lex 3. ff. ad Mace. Senat consul. verissimum enim ē filium familias et seruum peculiones nummos dando obligare accipientem iuxta textum in d. l. 2. §. vlt.ᵒ vn̄ nec

obest.

Vbi explicat Donelus patris enim et domini voluntatem mutuo facere intelliguntur. l. quod servus 35. in fi. ff. de solutionibus. sed et similiter verum est quod quantumvis filius liberam habeat peculij administrationem non tamen est ipsi permissum ut perdat. l. filius familias 7. ff. de donationibus. quemadmodum ut nec res peculiares pignori obliget. l. 1. §. 1. ff. quae res pignori nisi peculij administratio id exigat quomodo intelligenda est l. si convenerit. 28. §. fin. ff. de pignoratitia actione iunctis quae scribit Hotmanus ephitomatis in pandectas. lib. 15. tit. 1. et Cuiatius ad legem 6. cod. quod cum eo. Unde cum in casu ubi proposito agereti de filio familias alij filio familias credenti quem obstabat exceptio macedoniani tutum ideo Iuris consul. cessare S. Cm. quia pecunia mutua non fuit scilicet quia hoc in casu non videtur filius familias voluntatem patris habere. propterea quod opposita exceptione a filio familias recipiente pecuniam filius familias mutuans perderet peculium quod pater minime permississet quantumvis ei liberam concedat administrationem.

N.° 15. Quod si urgeas ex hoc sequi exceptionem macedoniani filio familias tamen competiturum et ita locum habere regulam dictae legis 3.ae respondebo sic locum habere non

potuisse

17

potuiſſe quia saltem naturaliter debitum fuerit id
quod frater debitor pater familias factus solvit ex
reg.ª tex.s in l. qui exceptiones 40. in fine in ſpa hortt.
et legis sed si pater. §. fin. ff. ad Maced. S.C. an tero
quis solverit idem procedit quia cum sola natura=
lis obligatio eſſet non potuit actiones producere atque
ita exceptio non fuit neceſſaria quae est actionis exclu=
ſio. l. 2. ff. de exceptionibus. =

Sed ex parte acipientis N.º 16
fratris videri mutuum consistere non poſſe quia cum
nemo merito apud eum consistat pecunia locum ha=
bebit regula legis qui sic. ff. de solutionibus ubi mo=
mentaneae acquisitionis altio non habeti. Cui tamen obiec=
tioni responderi regulam illius legis procedere ubi
dominium revertitur ad dantem non autem si ad alium
transeat. Praeterea non procedit ubi ressultat aliqua
utilitas ex momentanea acquisitione ut docet Corra=
sius h. n.º 18. resultat autem sic in personam fratris acci=
pientis ut ea pecunia remaneat in peculio licet do=
minius patri acquiratur. — —

Sed et illud etiam circa facti spe= N.º 17
ciem advertendum est duplici ratione propositam ab Afri=
cano quod primum in fratre qui post mortem patris solvit pri=
ma quia vivente patre rarius eſſet caſus quo filius
poſſet recte solvere cum ex pecunia patris id facere
non poſſet d.º l. sed si pater §. si ab alio in fine
Unde vivente patre magis dubitaretur de validitate
solutionis quam de repetitione secunda quam aſſignat

Donel. lib. 14. c. 19. quia cum viuente patre filius sit in eius potestate licet ex facto creditio daretur hoc tn patri acquireretur eamq suo iure exercere quia filius familias suo nomine nullam actionem habet. l. filius familias. ff. de actionibus et oblig. At mortuo patre cum uterque filius sui iuris factus sit si frater debitor solvat fratri quod ei debuit illi et et qui repetere possit et a quo etiam possit repeti.-

N.° 18 Sed et frustra more quaestio est an nostrae Legis decissio locum habeat vel antea ditam vel post aditam hereditatem nam fratres hi de quibus Africanus in patris erant potestate et sui haeredes. §. sui instituta de haeredum qual. in suis autem haeredibus aditio non est necessaria quia statim haeredes existunt. l. in suis. ff. de liberis et posth. l. in suis ff. de suis. et le. et consequenter in eis haereditas iacens non datur gl. in l. cum hereditas 9. verbo successionis. Cod. de posit.-

N.° 19 Propositta igitur facti specie quaerit Africanus an frater qui post mortem patris solvit alteri fratri repetere possit, respondet vero ita ut refferre existimet quam partem haereditatis expectimus an eam ex qua is qui solvit heres extitit patri an eam ex qua extitit frater idemque creditor, ait quo utique pro ea parte pro qua is qui solvit heres extitit repetiturum cuius decissionis ratio ea est quia cum obligatio naturalis fuerit per fratrem creditorem patri acqui=

sitor

ssita et filius debitor pro dimidia heres extitent
pro ea parte heréditor et debitor esse cepit unde
cum hoc minime fieri possit confussa é obligatio
l. uranius. ff. de fideiussoribus. l. sticum 95. § aditio
ff. de solutionibus. l. debitori cod. de pactis et pro ea
ff. in debitum solvens potuit repetere. =

Quod autem naturalis obliga= N.o 20
tio fuerit statim patri adquisita patet ex sequen=
tibus. 1.o ex generali reg.a legis placet. ff. de acqui=
renda heredit.e lesis 1.o ff. si aparente quis. in
quibus secundum Azonis sententiam quam sequitur Cuia=
tius sive res, sive ius, sive hereditas, sive obligatio
qualiscumque per filium adquiratur. Confestim
et in atomo patri acquiritur quod non solum in ijs procedit
quae civiliter adquiruntur ut voluit Otomanus sed
etiam in ijs quae naturaliter sic enim possessio quae
naturaliter acquiritur. l. ea quae 53. ff. de acquiren.
rerum domi. per hos quos in potestate habemus nobis
acquiritur 10. §. 1.o et 2. ff. de acquirend. rerum dom.o alio=
quin in herédite per filium patri acquissita in qua
fuit aliquid quod defuncto naturaliter debe=
retur dicendum esset solas hereditarias obligatio=
nes civiles patri acquiri quod é absurdum cum
hereditas tota patri acquiratur nec aliquid vel
momento apud filium subsistat ex ea d.a l.
placet. accidit his quod si obligatio naturalis
patri non acquireretur sequeretur inde quod is qui
cum filio familias contraxisset duobus teneretur

patri

patri civiliter filio naturaliter vnde illud absurdi
esset vt filius paciscendo vel debitum accipiendo
detraheret patris obligationi contra l. filius cod.
de pactis quia si debitor subisset cum n. posset
reppetere legem naturaliter ff. hoc tit. libe=
raretur. l. si n. sortem 26. §. si decem ff. hoc tit.
quod postremum si n. e admittendum g. nec primus
denique id expressum e in l. sed et si damnum
9. §. peculium vbi quemadmodum dominus de=
ducit primum ex peculio quod sibi debetur sic
ex usque serui quod his qui sunt in eius potestate
quia id domino debetur cum autem id quod
debetur seruo naturaliter debeatur constat obli=
gationes naturalem acquiri domino quia aliter
ei non deberetur. vnde idem in filio obtinet
ex reg. textus in §. 1°. instit. per quas personas
et in pr. instit. quod cum eo et nominatim
tradit Theophilus in §. cum autem instituta quod
cum eo. =

N.° 21 Sed contrarium adstruere conati Romanus in locis a me relatis 1° quia in obligationibus
naturalibus nedum et simplex factum quod
affectione aborreat expectamus. l. nec seruus. 41.
ff. de peculio consequens g. e eas naturaliter
considerari neque iuris fictionibus permitti. l. si
qd. 64. hoc tit. 2. quia si obligatio naturalis
patri acquireretur numquam pater filio na=
turaliter abstringi posset quia quod filius

meus

meus ab alio stipulando mihi acquirit id si a me
stipuletur nihil agit l. liber homo 118. in princ. ff.
de verbor. oblig. l. servo 31. alias sed et si quis
25. §. idem Julianus de usufructu sed pater a filio
mutuas pecunias acceperit ex ea causa filio natura
liter obligatur et si emancipatio solverit repe=
tere non poterit. §. quaesitum infra hac lege quod obli-
gatio naturalis non acquiritur patri 3. quia si
obligatio filij creditoris patri acquireretur eadem
ratione obligatio filij debitoris ad illum pertineret
argumento legis secundum naturam ff. de reg. iuris nam
quo pacto pater ex credito filij creditor efficitur
eodem modo ex debito debitor l. filius 21. ff. de
damno infecto l. mandati 46. de negotijs gestis
sed hoc nec naturalis nec civilis ratio patitur. l. heres
21. §. quod si stipulator de fideiusso. quo consequens
est ut utraque obligatio in personis liberorum consistat.
Sed ijs non obstantibus reiecta Aure N° 22
sij interpretatione hic aqua multis fundamentis discedit
Bartolus hic n. 17. Paulus n. 21. Jasson n. 30. Corra=
sius. 2. p. n. 36. et alia Corioti de apicibus iuris axi=
omate 30. quam reffert Mercorius hic n. 23. verius
est naturalem obligationem patri acquisitam ex
fundamentis supra adductis neque contraria Hotoma=
ni turbare nos debent etenim quoad primum inter
esse puto an tractetur de obligatione naturali ipsius
servi et filij familias an vero de acquisitione
huius obligationis primo enim casu ius naturale

ē et factum ipsius servi vel filij spectamus hoc ē
contractus et negotiis gestum consensumque ipsius se=
cundo vero iuris civilis dispositione per quod de
persona in personam transfertur hoc natis obligatio
exemplo dominiorum quae cum iure naturali adqui=
rantur §. singulorum inst. de rerum divissione
nemo negavit eam parentibus acquiri quia
hoc n̄ ē ius naturale immutare nec corrumpere
sed modificari et interpretari explicat Mesarius
ubi supra ⟨et⟩ Vorratius. 2. p. n.° 28. =

N.° 23 Pro secundi argumenti solutione osti=
tuo quod dicimus naturales obligationes patri acquiri
sic intelligendum esse si alius filio debeat quam
pater nam licet iura nra parentibus acquisitio=
nis commoda deferant, hoc tn̄ non procedit quoties obli=
gatio hoc modo nulla futura ē vel a patre id actum
ē ne adquireretur unde cum contrahendo pater cum
filio id agat ne acquiratur ne id quod agit irritum
ostituatur contra mentem et voluntatem contra=
hentium legisque dispositione. l. siquando ff. de
legatis. i.° l. 1. ff. ad municipales dicendum erit pa=
tri hoc cassu n̄ acquiri obligationes explicant Ba=
conius lib. 1. c. 9. n.° 4. et lib. 4. c. 57. n.° 1. Donellus
d.° lib. 19. c. 19. =

Nec obstat quod in l. si quis
pro eo §. 1. ff. de fide iussor. fideiussor datus a patre
filio n̄ obligetur quia hoc n̄ ex eo provenit quod
obligatio naturalis orta n̄ sit sed quod obligatio

fideiussoris

70

fidei ussoris naturalis et ciuilis per filium acquiritur patri neqs vero natura neqs ius patitur vt quis procu=
rem eidem sit obligatus. quod vero attinet ad re=
gulā Iuliā de qua in d. l. sed et si quid 25. Respon=
deo cum Bassone S. n.º 30. Alciato in d. l. liber homo
n.º 9. Corrassio in d. l. si quis procu. §. 1. n.º 3. in na=
turali obligatione locum n̄ habere sed respectu ciui=
lis dumtaxat esse intelligendam. ~

Ad 3. arg.ti solutionē sciendū ē inter= N.º 24
pretes comuniter quos reffert Gilguenis h. n.º 14. doc=
trinam amplecti g.t. n̄ra h. existimantis patrem
ex persona filij debitoris non obligari n̄ro magis
recepta est quod pater ex vna et eadem caussa
non possit intelligi debitor et creditor quodqs filiꝰ
meliorem conditionē patris facere potest non de=
teriorem. l. melior ff. de reg. iuris nec obstat quod
Creditores filij patris creditores appellentur respon=
dendum enim est patrem extraneo contemplatione
peculij ciuiliter obligari et ex ea caussa debito=
rem esse vt tradit Gilguenius vbi sup.º =

Longius examen requirit secunda N.º 25
pars rationis an̄ bis propositȩ propterquā pro
ea p.te pro qua frater debitor heres extitit possit
reppetere quod videlicet iure confusionis sublata
fuerit obligatio procuius rei exacta cognitione
sciendum ē quod quoties creditor succedit debitori
et econtra confunditur obligatio. l. stichū. 95.
§. aditio ff. de solutionib.9. l. debitori. cod. de

partis

l. Muciane. 7. in fin. ff. de conditionibus et demonst.
l. heres. 22. §. quod si stipulator. l. debitori. 51
l. Vranius. ff. de fideiussoribus. l. 1. §. si debitor. ff.
ad l. fal. =

Huius principij multiplex ratio ab interpretibus assignatur ut constat ex Menesio. in l. 3. cod. de fideicommissis n.° 13. Montero in l. debitori cod. de pactis n.° 2. Balbsa in l. quae dotis ff. soluto matrimonio. Ego vero duplicem huius rei rationem colligo ex Papiniano. in l. debitori ff. de fideiussoribus. prior colligitur ex illis verbis ratione confusionis, nam cum heres personam defuncti repraesentet l. cum a matre cod. de rei vindicatione in eius personam ius debiti et crediti concurrit et ita confunditur obligatio quia in eum casum recidit a quo incipere non potuit nam cum obligatio ita constitui non possit ut idem sit et debitor et creditor cum alium esse oporteat qui debeat alium cui debeatur et in hoc casu quae prius iura et nomina in diversis personis distincta erant in una persona ita permisceantur ut idem sit creditor et debitor necesse est ut hac ratione tollatur obligatio ad eum casum recidens a quo non potuit incipere, ut quemadmodum incipere non potest obligatio ita nec remaneat ut ait Iuris consul. in d. l. Vranius vers. ut quemadmodum explicat Donellus lib. 16. commentariorum. cap. 4.

2.ª ratio deducitur ex d. l. debitori in illis verbis aut quod est verius solutionis potestate

quibus

N.° 26

quib9 consonant Verba Pauli in d. l. uranius. ib. ve=
luti solutionis iure sublata obligat.e ex quib9 stat
aditionis vim solutionis habere Vnde quemadmodz
solut.e tollitur obligatio. l. solut.e 123. ff. de solutio=
nib9 ita et adit.e quoties creditor debitori succedit
facit elegans Iuris Con. ratio in l. si ei cui 41. §. fin.
vs quemadmodz ff. de aditionib9 vbi quoties de=
bitor creditori succedit ait Iuris Con. radem quandoqz
inter haeredem et haereditatem poni vt auctior
et locupletior videatis haereditas ad haeredem per=
venisse quasi soluta pecunia quae debebatur hae=
reditati et e contrario cum creditor debitori succe=
dit minus intelligitis in haeredit.e percipere tanqm
si ipsa haereditas haeredi soluisset pro qua ratione
faciunt Iuris Con. verba in l. quae dotis 34. ff. so=
luto matrim. ib. nam adeundo haereditatem debi=
tricis videtur secum pensasse quae licet aliqui
intelligentur in eum sensum vt significent haeredez
non temere adijsse haereditatem sed animo prius
deliberasse magis certer et melius accipiuntur
in eum in quem illa accepit Otomanus lib. 10. obser=
vationis cap. 4. et Cuiatius tracti. 7. ad Afri=
canum in d. l. quae dotis Vt videlicet ex vtraqz
p.te inducatur compensatio, quia compensatio loco
solutionis est l. debitor cod. qui potiores.

Effectum huius duplicis rationis N.o 27
diuersum considerare licet in d. l. uranius nam si
Vnus tm sit debitor eiqz creditor succedat tunc

aditio

aditio habet vim solutionis et non solum fideiussor sed et mandator liberatur ac si solum pecunia fuisset. l. heres a debitore 21. §. quod si stipulatio ff. de fide iussoribus l. qui dominus 34. §. quidam filius ff. de solutionibus si vero sint duo rei debendi et debitoris tiri heres extiterit creditor uni eorum satis tunc quidem non solutionis potestatem sed iure confusionis debitor et fideiussores et mandatores ab obligatione eximun=tur iuxta textum in l. enumerationibus. 43 ff. de so=lutionibus quo reus autem et fideiussores eius et mandatores adhuc in obligatione manent. =

N°28 Ex hac causa procedit ut Pinis Con. in l. stichum 95. §. aditio ff. de solutionibus aditionem nonnumquam confundere obligationem scribat nonnunquam pro soluto cedere regula=riter quod receptum est successionem vim solutio=nis habere nisi in casu quo damnum irrogaret succedenti vel alias successio circa debitum nihil operaretur. ~

N°29 Similiter ex eadem ratione Pauli Castrensis in d. §. aditio quem sequitur Balbosa in l. quae dotis. n°. 8. ff. soluto matrimonio existi=mat quod ideo in d°. §. si debitum sit inefficax aditio cedit pro solutione videlicet ut adeunti consulatur si vellit se a creditoribus vel alijs legatarijs deffendere quia cum debitum illud naturale non posset petere si autem soluat rettinere possit ad hunc effectum aditio pro soluto cedit. =

adversus

Adversus quam interpretationem illud maxime obstare videtur quod cum pupillus ibi locupletior factus sit ut constat ex litera actio utilis adversus eum competebat secundum rescriptum Divi Pij l. 3. in principio ff. commodati. l. 3. § pupillus ff. de negotijs gestis. l. pupillus §. 1°. ff. de authoritate tutorum. Unde si actio adversus eum datur dicendum è non tantum naturaliter sed etiam civiliter eum obligari et inde frustra quaeritur an possit repetere cum stultum sit dubitare an ei creditori competat exceptio cui in eadem caussa datur actionem. = 32

Unde pro huius difficilis nodi solutione quidquid alij contrarium sentiant Corrassius lib. 2. miscellanearum. c. 22. et celeberrimus Brocotius, in centuria 1a antinomiarum assertione 32. verius puto iura quae habent pupillum naturaliter obligari de eo qui proximus sit pubertati esse intelligenda cum mirum non sit eum obligari naturaliter qui capax sit et doli et iniuriae faciendi l. pupillus. 112. de reg. iuris. l. impuberem 23. ff. de furtis cum adductis à Corrassio lib. 6. miscellanearum c. 23. et quae vero dicunt eum naturaliter non obligari de eo pupillo accipiantur qui vel infans sit vel non multum ab infante deficit. quam distinctionem post Aurgium in l. 1. ff. de novationibus verbo promiserit sequunti Bartolus in l. Marcellus ff. de fide N.° 30

iussoribus

receptam testantur Alexander et Jason in l. interdum ho: tt. Petrus costalius in l. quod pupillus 41. So: tt.o cum multis Coll. in cap. quamvis pactum 2. p. §. 4. n.o 10. Gotofredus in notis ad l. pupillus de obligationibus et Donellus in d. l. si pupillus. =

N.o 31

His positis loquens Papinianus in d. §. aditio ħ. terminos habiles de pupillo qui naturaliter obligari potest aliquando aditionem ait confundere obligationem nonnunquam vice solutionis cedere exemplis subdens in eo qui pupillo sine tutoris authoritate crediderat et heres ei extitit ait autem non enim quanto locupletior factus est consequeretur et in solidum creditum suum rettinet quorum verborum sic mihi ni coniectura fallor sensus esse videtur quod si quaeratur de creditore qui pupillo crediderat et ei heres extitit an rettinere possit id in quo duntaxat locupletior factus fuerit an vero totum dicendum sit totum creditum ex hereditate rettenturum non vero solum id in quo locupletior factus fuit, nam cum obligatio natus fuerit in ipso pupillo quoad totum hoc sufficit ad hoc ut quasi soluta pecunia ab ipso pupillo propterea quod ad commodum heredis et ne damnum sentiat aditio habet vim solutionis posse ipse rettinere, id autem voluisse Iuris Consultum in illis verbis non enim quanto

locupletior

83

locupletior factus e quod cum pupillus locupletior factus ex rescripto Divi Pij utili possit actione conveniri stultum sit dubitare an cui damus actionem retentionem non concedamus a casu minus dubitabili ad magis dubitabilem transeat Papinianus non enim solum inquit creditor adversus pupillum agens si non soluisset id in quo locupletior factus e utili actione consequeretur quod argumento evidens est si non soluat in id etiam ipsi competere retentionem sed in reliquum in quo non fuit factus locupletior idem erit admittendus quia satis est quoad hoc naturaliter fuisse obligatum. =

Nec adversus supperiorem regulam urgere videtur l. quæ dotis 34. ff. soluto matrimonio ubi in damnum heredis aditio habet vim solutionis non aliter cum convenire posset per stipulatores l. mevia. ff. soluto matr.o §o. in fino. omissis enim alijs interpretationibus quas reffert Balbossa in d. l. quæ dotis an.o 9. veriorem puto quam et ipse sequitur Alciatij sententiam §t. i. respondentis eam legem intelligendam esse quando ostat illos tertios fuisse adhibitos per mulierem ut stipularentur dotis restitutionem animo illis donandi unde minime tenebantur dotem recuperatam mulieri aut eius heredibus restituere. §. perficiuntur. inst.a de donationibus. l. 2. ff. de iure dotium nec ullum damnum irrogari heredi quod aditio habeat vim solutionis quia sine soluta fuisset dos N.o 32

siue nonsoluta tenebatur eis dotem restituere so=
lutam vt Creditoribus suis non solutam vt credi=
toribus mulieris tamquam creditoribus hereditarijs

N.° 33. Ex eodem arg.° illud procedit vt cum
solutionis vicem subeat aditio non solum cessare inte=
lligatur semel confusa obligatio quandiu necessitas
vrget eius confusionis inducendae vt existimavit
Balduinus in §. 1.° inst.a quibus modis tollitur obligatio
sed vt omnino intereat et extinguatur iuxta ex=
pressa verba Juris Con. in l. si id quod. 21. ff.
quia confusione perinde extinguatur obligatio
ac solutione ff. de liberatione legata =

Ex quibus constat in l. 2. §. cum
quis ff. de hered.e vel actione vendita aequitate
suadente fieri vt licet actio Juris subtilitate
fuerit extincta per confusionem omnia tamen perinde
estimentur ac si debitum non fuisset extinctum et
ideo venditori actio acommodetur non quae fuit extinc=
ta nec obstet reg.a textus in l. inter stipulantem
§. sacram ff. de verbor. oblig. et in l. qui res. § aream
ff. de solutionibus sed noua actio resultans ex con=
tractu emptionis et venditionis vt constat ex
§. denique. §. siue. et §. fin. eiusdem legis emptor
enim hereditatis venditorem seruare debet in
dannum ne quid incommodi ex aditione patiatur
l. 2. cod. de heredit.e vel act.e vend. d.a l. 2. §. non
solum pro qua explicate fuit elegans et ita
accipienda lex si ei cuius ff. communia prediorum

quia id agitur ut quasi tu haeres extitisse videaris
perspy enim est ut perinde habeat emptor res haere=
ditariae ac haberet si haeres esset et proinde eo iure
quo fuerant apud defunctum. Unde quemadmodum
praedium quod fuit defuncti ad emptorem haere=
ditatis pertinet ita necesse e ut tale illud habeat
quale fuit apud defunctum quod quia fieri aliter
non potest quam si restituatur servitus quae per adi=
tionem fuit extincta sequitur necessario ut res=
titui debeat servitus in pristinum statum nova
scilicet servitus quae antea debebatur constituta
ut explicat Antonius faber lib. 20. coniecturarum
cap. 12.

Ex qua ratione illud consequenter dedu= N.º 34
citur ut cum per absurdum sit meliori iure penes
legatarium esse praedium quod ei datum e
quam fuerit apud defunctum l. aliud 160.
§. absurdum ff. de reg. iuris si testator instituat
heredem eum cuius praedio testatoris praedium servitu=
tem debebat et hoc praedium serviens leget Sem=
pronio nocitura sit legatario legatum petenti
doli exceptio si non patiatur eam servitutem
iterum imponi quae mero iure per aditionem
confussa fuit. l. papinianus alias incipit in omnibus
18. ff. de servitutibus ideo autem doli exceptio
necessaria e heredi quia ipso iure verum est
et legatum deberi legatario et deberi sine
servitute quia fuit confussa per aditionem

Equitas autem exceptionis inde provenit quia Le=
gatarius captat lucrum ex damno alieno contra na=
turalem equitatem occassione iuris civilis l. 1. ff.
de doli except. petit. enim fundum sibi traddi liberus
qui fuerat servus penes testatorem neque est quod imputa=
tet heredi cui potius habere gratiam debet quia
si non adiret legatum intercidisset neque potest quis
alteri factum obijcere ex quo lucrum ipse sentiat
l. si extraneus 33. l. cum in fundo 78. §. quod
mulier ff. de iure dotium. =

N.º 35 Sed statim occurret aliquis ex
eodem Papiniano in d.ª l. in omnibus quod non vide=
antur omnes servitutes per aditiones confusi cum
illa adiectio que aditionibus confusse sunt habeat
vim restringendi et limittandi l. ea tñ adiectio 36.
ff. de legatis 3. Propter quam difficultatem multi
sunt in ea explicanda DD ut licet colligere ex
ijs que scribit Morla ad tt.um de rebus creedditis
q. 3. n.º 18. Verior tñ sent.ª est separanda esse legata
vindicationis a legatis per damnationis relictis
quorum et si multe essent differentie illa fuit qua
et per vendicationis relicta recta via transirent
in legatarium quasi nunquam heredis facta que
vero per damnationem haredis factum et traditionis
dessiderabant ut ex Ulpiano in fragmentis tt.º
24. Cayo lib. 2. institutionis c. 6. Paulo lib. 3.º
sententiarum tt.º 6. Armenopolo lib. 5. promptuarij
tt.º 10. observant Alciatus lib. 3. parergon c. 1.º

Balduinus

Balduinus et Ubesenbequius in §. sed olim instit. delegatis Duarenus lib. 2. disputationum cap. 9. Robertus lib. 2. sententiarum c. 23. Antonius faber lib. 6. coniecturarum cap. 1. et lib. 2. cap. 12. et ita d. lex in omnibus intelligenda est in legato damnationis quod cum prius factum fuerit heredis quam legatarii non potuit fieri ut non confunderet perditionem.

2 Iuxta superiora intelligenda est l. si hæreditatem 20. ff. de hæredit. et actione vendita ut quod ob actio exempto detur de noua actione sit accipiendum exeo quod hereditas pluris venisse credatur quia in ea nomen continebatur debitoris cui creditor post venditionem heres extitit ut explicat Cuiatius tract. 7. ad Africanum in d. l. si hæreditatem. N.º 36.

Quod uero euicta hæreditate per inofficiosi querelam ab eo qui hæres scriptus est integra debiti petitio ei contra illum qui superauit competat in l. si maritus cod. de inofficioso expeditam habet rationem à Iuris Consul. expressam in l. eum qui §. fin. ff. de inofficioso quod videlicet perinde omnia obseruari opporteat ac si hæreditas adita non fuisset ob quam rationem Papinianus in l. dominus fructuario ff. de usu fructu, scripsit mansisse usus fructus ius integrum et post facto apparuisse hoc est rei exitum demonstrasse per latam querelam usum fructum non fuisse confusione vel quod idem est consolidatione peremptum diuersa sane causa est bonorum possessionis contra N.º 37

contratabulas perquam si expugnetur testamentum necessaria e restitutio perquam ius confusione extinctum inpristinam caussam reponatur ut in l. a liberto ff. de bonis libertorum ubi petita bonorum possessione contratabulas liberti ususfructum in caussam pristinam restituendum asserit Iuris Con. ratio huius rei ea est quia per bonorum possessionem contratabulas expugnato iudicio testatoris scriptus heres adhuc heres manet ut non immerito in l. filium 20. ff. de bonorum possess. contratabulas appelletur venale beneficium scripti heredis in adeundo vel repudiando cum eius aditione libertates confirmentur. l. viriles §. si adierit ff. de legatis praestandis et exheredatione in d. l. filium 20. cum alijs adductis à Costa in § et quid si tm 3. p. arº. 120 unde cum iure Civili testamentum valeat et heres adhuc maneat necessarium fuit auxilium praetoris ut ususfructus confusione extinctus in pristinam caussam restitueretur in d. l. a liberto cum qua non pugnat l. si tibi 17. ff. quibus modis ususfruct. quia ibi consolatio spontanea fuit et a iudicio defuncti proveniens ut in d. l. a liberto sibi imputare debet ususfructuarius qui sciens proprietatem alij subconditione legatam illam ab herede comparavit praesumitur enim ius ususfructus legati amittere voluisse iuxta ea quae scribit fulgosius in d. l. si tibi. Tiraquellus de retractu lignagier. §. 1º. gl. 7. arº 69. = ~~~~~~~.

illud

Illud quidem notandum est cum Papiniano in l. heredem ff. de ijs quibus ut in causis. quod si heres sciens mortem defuncti reliquit inultam tunc confessa actio non restituitur ut dolus eius puniatur quomodo intelligenda est lex eius qui 29. §. ult. ff. de iure fisci et l. eum qui §. bonis ff. de ijs quibus ut in. si vero negligentiam deffensionem omissit nimirum quia non inquisivit ingenuus mortis defuncti quia dolus abest equum erit actionem confessam restitui et redintegrari. l. propter bene. 21. §. rectis ff. ad Silanium Senat. Con. ubi notat Cuiatius lib. 6. responsorum Papiniani. — N.º 38.

16

Sed et usque adeo verum est aditionem vim solutionis habere ut si de iussori qui heres extitit creditori actio mandati competat in l. si ei cui. 11. ff. mandati quod tamen difficile ex eo est quia in eadem specie denegatur in l. Sere a debitore. 21. §. fin. ff. de fide iussoribus vere tamen dicendum est in d. l. si ei cui ideo actionem mandati dari quia ante statori idemque creditor omisso debitore principali fidei iussor non convenerat et condemnaverat ut advertit Accursius ibi quo casu propter peculiarem rationem vim solutionis habet aditio et fidei iussor succedendo se ac reum principalem ex pristina caussa liberat quia si tamen persona fide iussoris eximeretur ab obligatione damno esset creditor ei hereditati ut parta ex iudicati caussa persequutio ad initium alterius petitionis reddigeretur ut alias dixit Ulpianus in l. minor. — N.º 39

4°. ff. de minoribus. Et ideo cum vim solutionis habeat
aditio actio mandati ei datur. =
Cur autem hæc eadem mandati actio
denegetur in d. l. heres a debitore. §. fin. rationem
ibi proponit Juris Con. quia cum reus principalis in
obligatione maneat non pot. intelligi ipse fideiussor
a se pecuniam exegisse quod erat necessarium ad hoc
ut competeret actio mandati nam quoties creditor
heredem instituit fideiussorem debitoris fideiu=
ssor quidem ab obligatione eximitur reus principa=
lis manet obligatus quia reus non est accessio fide=
iussoriæ obligationis sed fideiussoria accedit prin=
cipali minus autem principale non perimit magis
principale l. quod Pomponius. ff. de iure codicillorum.
Et ita probat in specie d. l. heres a debitore in §. qd
si stipulator ubi tn illud summe difficile est quod ea
ratiocinatione id confirmet Juris Con. argumentum rei
quod et possessio rei debitoris tradita sit creditori
et quæ dicendo est fideiussorem manere obligatum
etenim cum verba illa et quæ dicendo est implicent
cassum superiori conformem Et in primo fide=
iussor liberetur et quæ dicendum esset fideiusso=
rem in 2°. Et in primo non debuit liberari. propter
quam caussam. Ant. faber lib. 1. coniecturarum. c. 17.
contra vulgatam lectionem scribendum putat et quæ
dicendum est fideiussorem non manere obligatum. =
Sed retenta vulgata
lectione in d. §. quod si stipulator ita argumentum

illud

a Juris Con. propositum fuisse existimo si fit non numquam Ut solus fideiussor obligatus maneat debitor solus liberetur quod magis dificile videbatur non est mirum vel absurdum si eveniat quoque non numquam Ut solus debitor obligatus maneat et reus liberetur evenit autem ut fideiussor maneat obligatus et reus liberetur si promissor sine herede decesserit et ob id creditores ex edicto bona eius possederint et distraxerint debitor enim tunc liberatur et fideiussor obligatus manet. Ut in l. Stichum 95. § 1. ad fin. ff. de solutionibus quod exemplum tradidit Cujatius in d.a l. heres a debitore §. ult.o tractu 7. ad Africanum et lib. 28. quaestionum Papiniani in d. l. Stichum. =

Ex eadem reg.a quod aditio habeat vim solutionis illud deducitur Ut non solus civilis sed etiam naturalis obligatio perimatur sicut enim solutio omnem perimit obligationem ita et aditio debet perimere. sic Africanus in d. l. heres §. quod si stipullator affirmat et resoluit Padilla in l. 3. cod. de fidei comissis. n.o 16. et Gilquenius h. n.o 19. = N.o 40.

Neque obstat lex i.a §. si debitor ff. ad legem fal. ubi debitor creditori sucedens in imponenda legis fal. imputat.o suum debitum in quadrante computat, sicut e converso si creditor debitori succedat id quod sibi debetur deducit cum reliquo ære alieno. l. in imponenda

cod. ad legem fal. respondendum enim est quod
in legis falc. dic. ratione mortis temporis inspicitur
l. in ratione 30. l. in quantitate ff. ad legem fal.
§ quantitas instit. eodem. l. 9. tit. 5. part. 6. unde
cum eo tempore nondum debitum neque creditum fue-
rit confusione extinctum mirum non est si heres
in quadrante imputet et retineat. =

Neque contra hanc solutionem urget Iulia-
ni 1.o in l. si creditor ff. ad leg. fal. ubi tempus
aditae haereditatis inspiciendum esse incompetabi-
lit nam et ut implacabilis videatur pugna
huius legis cum lege eo tempore § si creditor ff.
de peculio et Marcellus hanc rem dubiam faciat
in l. cum quo ff. ad leg. fal. et inter hos compul-
tor diversa fuisse placita videatur omissis dua-
bus solutionibus Accursii in d. l. eo tempore § si
creditor ultimam puto veriorem quam sequitur
Cuiacius lib. 7. quaestionum Papiniani in d. l. si
eo tempore ubi si diminutum sit peculium tempus
mortis inspiciemus ut in d. § si creditor quod
si post mortem creditoris aucte sint debitoris
facultates qui eo tempore solvendo non erat expec-
tetur tempus quo adita est haereditas quia facultatibus
debitoris postea augens videatur
et post facta haereditas creditoris ubi nec ab
initio fuisse fructum condictio credit. seu
debiti exhibit post mortem ut in d. l. cum quo.
56. ff. ad leg. fal. et de hac quantitate auto

elligendi

elligenda è l. si creditor 83. imputatur enim in quadrantem quod adita hereditatis tempore fuisset quia eo tempore pater debitor adhibuit et quia habuit videtur iam agro hereditas eatenus plenior fuisse de quo videndus è Donellus lib. 8. commentariorum c. 26. et adenda ab eo tradita eodem libro 25. cap. 25. paulo post principium et Acusatio dd. lib. 9. questionum Papiniani et lib. 12. digestorum Iuliani. = ~ ~.

Superiora procedunt non solum in aditione voluntaria sed etiam coacta cum heres desiderante fidei commissario cogitur restituere ut tenuerunt Castrensis et Comanus in d. l. debitor sub pignore ff. ad trebelianum Senat. Con. et Antonius fab. Lib. 7. coniecturarum c. 16. contra relatos à Morla ad titulum de rebus creditis q. 18. n.° 16. et merito nam licet heres compulsus nullum Lucrum sentiat cum tamen per aditionem effectus sit dominus rerum hereditariarum l. cum heredes ff. de acquirenda possessione necesse in iri rationem de qua in d.a l. si ei cui §. fin. ff. de evictionibus. ne alioqui idem sit debitor et creditor quod neque per momentum fieri potest. ~ ~ ~. N.° 41

Quod vero attinet ad dictam legem debitor sub pignore verba illa remanet propter pignus naturalis obligatio satis ostendunt non ideo naturalem obligationem confessam fuisse quia heres coactus adijt, sed quia pignus interesserat ea è enim natura pignoris ut non aliter liberetur quam si soluta pecunia sit integre vel N.° 42

aliter

aliter plene debito satis factum l. si res. §. omnis. ff. de pig. act. l. grege. 13. §. etiam l. si fundus 19. §. in vendit. ff. de pignoribus l. exceptante §. latius Sorgius ff. de except. rei iud. l. 21. tit. 13. part. 5. At in d. l. debitor sub pignore dici non potest pignori satis factum esse cum heres compulsus adire et restituere nihil retineat quo pertinent illa verba verum est non esse solutam pecuniam. Unde cum tanquam accessorium subsistere sine principali non possit l. cum principalis de reg. iur. id ipsum sustinendum naturalem obligationem durare necesse est.

No. 43 Neque contrarium probat l. 2. cod. de luitione pig. et l. cum quis §. ult. de solutionibus quibus contendit faber ubi super semel constitutus pignoris obligationis durare quousque sit debito plene satis factum quamvis obligatio principalis quae actio adhaesit non duret sed perempta sit, nam ad dictam l. 2. omissa Cuiacii interpretatione lib. 5. observationum cap. 32. quam optima ratione repellit Donellus lib. 16. c. fin. ad fin. et eiusdem emendatione reiecta veriorem puto sententiam fabri lib. 7. coniecturarum c. 18. qui exemplum eius legis proponit si ob male dictatam autenticam aut quia litem deseruerit creditor causa ceciderit. saepe enim bonae causae mala est instantia. Ex quo fit ut pereat lis actori vel propter litem male institutam vel propter defectum probationum quibus casibus non idcirco liberatur pignus

quia

quia personalis actio submota sit ut in l. qui occi=
dit 30. §. 1. ff. ad l. aqu. ubi explicat Cuiatius
lib. 22. Pauli ad edictum l. si superatus 3. in
pro et in §. 1. ubi Cuiatius lib. 20. quaestionum
Papiniani l. seruum quem 27. ff. de pignoribus
cum alijs et ego explicui in l. 2. et 3. ff. de
pactis.

Ad dictam vero legem cum quis §. N.° 44.
ult.° respondeo omissis ijs quae tradunt Cuiatius lib. 5.
obseruationum c. 32. et tractu 7. ad Africanum in d. l.
heres a debitore Mudeus de pignoribus c. quibus mo=
dis pignus. n.° 66. secundo fideiussorem ibi liberari
quoniam sublata fuit prima obligatio fideiussoria
quae respectu secundae velut principalis est l. si plures
27. §. si fideiussor ff. de fideiussoribus sublatam autem
fuisse primam ex eo constat quia debitor principalis fide
iussori succedit ut infra dicemus remanet autem pignus
quoniam pignoris obligatio plenior est atque utilior
creditori cum melius sit pignori incumbere quam
in personam agere l. plus cautionis ff. de regulis
iuris. Unde non absorbetur a prima fideiussoria
obligatio cum plenior accessoria, arg.to textus in l.
Stichum 95. §. quod vulgo. ff. de solutionibus ha=
bet hoc praeterea pignus perpetuas illas conditiones
toties repetitas et ita cum pignus traditum sit b.
creditori ut constat ex illis verbis pignus in suam obli=
gationem dedit idest tradidit poterit retineri ab
ipso creditore ut sentit Accursius b. unicis quae scribit

Cuſatius in d°. cod. etz ob chirogia pe. ~~~.

N° 45

Sed neqz magis ind. l. debitor ꝑbati
confessam fuisse naturalem obligationẽ, nam illa
verba aditione hæreditatis refferenda sunt ad obli=
gationem Ciuilem quæ proprie obligatio ẽ in illis
autem videamus ne et pignus in dictatationem
vocat Paulus an sublata sit naturalis obligatio
et ꝯsequenter pignus liberatum maneat conclu=
dit tñ ciuilem tolli et naturalem manere ꝓpter
pignus quia Ciuilis vt quæ aiure Ciuili descendit
facilius confunditur naturalis facilius conseruatur
quia naturaliter diuersa ẽ persona hæredis et testa=
toris remanet autem pignus b. non respectu eius
rei cuius dominium hæres per aditionem adeptus ẽ
sed respectu Iuris reuocandi et repetendi quod
fidei commissario competeret si obligatio pignoris
fuisset sublata iuxta tex. in d. l. ex sextante §.
Latinus Largus vt explicant Curtius in l. apud Iulia=
num ff. de legatis 1°. Tyrachel. de retractu. lib. 2°.
§. 2. gl. 1. ar°. 42. cum sequentibus. ~~~~

N° 46

Illud in hac causa aduertendum
ẽ hæredi aut fidei commissario ne debiti iacturam
patiantur æquitate dictante subueniri nam si
debitor creditori succedat et hæreditatem ex Tre=
beliano restituat licet pristina actio per aditionẽ
sublata per Trebelianũ redintegrari ñ possit. l. de=
ducta 58. ff. ad Trebelianum S. Con. actio tñ
ex testamento aduersus hæredem quasi minus

restituerit

restituerit acommodatur. l. ita tn. 27. §. si ex Trebeliano. ff. eodem uncty quo ad eius intestationes scribit Antonius faber lib. 18. coniecturaz. c. 19. et ex diuerso cum cre= ditor debitori succedit et heres e equitate sugerente pro creditore habetur et in soly rettentiones sed ets fidei commissi tanquam indebiti repetitiones. habet. l. postulante. ff. ad Trebelianu 44. Senatus Con. pro quo e elegans texs in l. matrem 80. v. Icla= udius ff. eodem.

Neq obstat in d. l. debitor heredem rettinere n posse si pignus n intercessisset inv. s. nec fidei commissum quoniam eo casu lo= quitur quo heres post restitutiones rettinere deside= rabat quod ei denegatur. arg. textus in d. l. postu= lante et dumtaxat fidei commissi petitio datur in d. l. matrem aliud enim pro alio pignori loco n rettineri ne alias inter creditorem et debitorem resul= tet inequality qua de caussa regulariter inibetur intentio in l. si non inducta cod. in quibus caussis.

De actione reali Vtrum confundatur. N.° 47

Verior sent.a e successione non perimi Vt deffendit Ale= xander in l. debitori n.° 2. cod. de pactis. Alciatus n.° 3. Gilguenius n.° 16. Raguneus lib. 5. controuer= siary. c. 33. Antonius faber lib. 18. coniecturaz. c. 19. Inventario autem facto actiones confundi magis pro= bant post Aunsium in l. fin. §. in comput.e cod. de iure deliberandi verbo confundantur relati a Gil= guenio in d. l. debitori. n.° 15. et quod h. dicitur

indicto

ind. §. incomput. non confundanti intelligendum ē actiones non confundi quoad effectum ut explicat Morla ubi sup.ª n.º 22. = Altera species confessio-
N.º 48
nis ē quoties fideiussor reo principali heres extitit vel econtra tunc enim reus principalis obligatus manet fideiussor liberatur. l. si duo 93. inf. l. Sti-chum 95. §. quod vulgo ff. de solutionibus l. gene-ralites 5. ff. de fideiussoribus obtinuit enim contra proculeianos in d. l. si duo in fine sabinianus 5. qui generaliter statuerunt utroque casu obligationes confundi fideiussoriam principalem v.º manere ita Julianus qui ex Sabinianis fuit scripsit in l. cum reus 14. ff. de fideiussoribus et Africanus Juliani discipulus in l. heres a debitore §. quod si hic servus ff. de fideiuss. et in l. cum quis §. ult.º ff. de solutionibus ratio autem huius confessionis ea ē quod nemo ab initio debitor esse potest et pro-se apud eundem fideiussori existere, unde necesse ē ut perimatur fideiussoria obligatio cum pro valeat maior quae ē principalis. ~~~
N.º 49
Illud tn in hac causa advertendum est quod Papinianus nos admonet in d. l. Stichum §. quod vulgo hoc totius verum esse quoties rei promittendi plenior ē obligatio quae tn casus difficilis ē investigatu cum ob hoc ipsum quod principalis ē obligatio potior et dignior censeri debeat quam fideiussoria quae non nisi accessoria ē. d. l. generalites 5. d.ª l. si duo in qua veram lectionem asserit Cujatius

lib 11.

lib. 11. obseruationum. c. 34. Anto. fab. lib. 3. coniecturar. c. 4. et Donel. lib. 16. c. 4. vere tn̄ opponi pōt quando videlicet reus naturaliter dumtaxat ē obligatus vt si fideiussor interveniat pro pupillo sine tutoris aut simile obligato tunc enim fideiussoria manet cum plenior sit ob id quod ex prima actio n̄ competit ex sequenti vero videlicet fideiussoria actio et petitio debetur. sensus autem Iuris consul. in vo nam si reus hic ē vt non solum fideiussoria obligatio perimatur si debitor cui fideiussor extitit nullus proprius habet defensiones qua se deffendere potuit sed etiam si propriam ex sua persona deffensiones habebat ad primum casum refferuntur illa verba nam si reus dumtaxat fuit obligatus hoc ē ita obligatus vt nihil nisi obligatus esse nec vnus proprius haberet deffensionem. ad 2 uero pertinet verba que sequuntur b. econtrario in quibus proponitur exemplum minoris cui bona fide vt in l. si quis cum sciret d. ff. pro emptore creditur pecuniam credidit accepto fideiussore stat enim hunc adolescentem si perdiderit pecuniam restitui posse in l. patri 27. §. pecuniam l. non omnia. ff. de minoribus quo tamen casu causa iuris honorarij hoc est restitutio in integrum que ē a pretore non rettinebit fideiussoriam obligationem i dest n̄ officiet vt fideiussoria obligatio non perimatur rations subdit in vo hoc causa in illis verbis que principalis fuit que non recte emendat faber. d. c. 4. sensus enim ē.

est non retineri fideiussoris obligatione quae prin=
cipalis fuit scilicet obligationis quia principali
cohaeret. Et cui accessit fideiussoria sine contem=
platione Iuris praetorij. Unde concludit auxilium
restitutionis fideiussori dari ut significet non
solum liberari fideiussorem ex cuius confugionis
sed quia succedens minori tanquam heres habet
ex illius persona deffensionem ~~~

Quo ad vero attinet ad personam
fideiussoris illud operatur exceptio proposita
a Papiniano in d. l. quod vulgo ut si fide=
iussor propriam ex sua persona habeat defensio=
nem et heres existat debitori principali eam
amittat, quia cum principalis obligatio absor=
beat accessoriam non fideiussorio nomine convenit
sed suo nomine tanquam heres succedens in locum
principalis debitoris. Cuius rei elegans exemplum
suppeditat Papinianus in d. l. Stichum in § aditio
in fin. in muliere quae quidem pro debitore fide
iussit quam constat summo iure obligari auxilio tri
senatus consulti Veliani munitam esse hoc enim si de=
bitori principali heres existat amittit auxilium sena=
tus consulti et omnimodo tenetur, quia ut eleganter
ait Iuris Con. inconditum est subvenire sexui mulieris
quae suo nomine periclitetur quae verba eleganter
explicat Petrus Faber in l. ineo 110. ff. de regulis iu=
ris. sensus autem hic est aequum non esse ut mulier iu=
betur exceptione sed efficaciter obligetur quia non

tamen

tam ex vetere fideiussionis caussa quae sublata è quam ex haereditaria principali convenitur etiam non alieno nomine tenetur propter intercessionem sed suo propter successionem et aditam haereditatem.

Quid iuris esset in africani quaestione pro ea parte qua frater debitor extitit, explicuimus; restat ut cum eodem quid pro altera parte pro qua frater creditor haeres extitit futurum sit explicemus. N° 50 respondet quod pro ea parte fratrem qui soluit repetiturum si non minus ex peculio ad fratrem pervenisset rationem vero huius responsi eam tradit quod naturalis obligatio quae stitisset in persona patris hoc ipso sublata videatur quod peculii partem frater sit assequutus nam cum obligatio qua tenetur filius familias onus sit peculii eius ad quem cumque devenerit peculium ad eum obligationis onus pertinet. Unde sequitur fratrem creditorem qui peculii fater in partem assequutus est simul etiam obligationis onus ad eam summam esse susceptiturum quare consequens est ut fratri creditori ex sua persona debeatur et ipse ex persona patris propter peculium debere incipiat quod quia fieri non potest obligatio naturalis quae prius fuerat confusione tollitur.

Sed quoniam pro confesso habito obligationem filii familias onus esse peculii recte infertur naturalem obligationem sublatam fuisse id probat Africanus sequentibus argumentis. primum è.

ē invō adeo quia si pater Mevio fratri debitori pe=
culium prælegasset posset frater creditor ex eo præ-
legato debitum pro ea parte deducere pro qua ipse fra=
tri hæres extitit vnde sequitur vt peculij onus semp
ipsum peculium sequatur. 2m argum ē quod si frater
debitor n a fratre sed ab extraneo pecuniam accepisset
eamq mortuo patre creditori soluisset iudicio fa=
miliæ ercisc. posset ex peculio deducere quas tiō=
num creditor actione de peculio ac coheredibus consequi
potuisset. Deniqß in eadem specie nuper proposita si
antequam extraneo solueret frater debitor iudicio
fa. ercisc. inter fratres ageretur non compelleret
fratres debitor peculium diuidere nisi fratres cautio=
nem prestitissent de eo indemni seruando pro rata
obuenienti peculij. quibus argumtis quæ latius ex=
plicat Donelg lib. 19. comment. c. 19. concludit Afri=
canus onus peculij peculium ipsum sequi quod etiam
probari in l. depositi. §. fin. in l. & ancillar. 27.
§. si seruus in l. si ex duobus. 32. in l. si quis seruum
39. ff. de peculio. & prosequenti relati ā Gilguerio
h. n°. 28. & ē pro hac senta texg elegans in l. 1. §. per
stratrium ff. de dote prælegata vbi seruus manumissus
cui peculium legatum ē tenetur de peculio n hæres &
etiam probare videtur lex et cum hæres. ff. de peculio.

Sed contrarium probat expresse lex
f°. §. item hæres. ff. quando de peculio actio l. quod
in hærede 9. §. si seruo ff. de tributoria actione. l.
si seruo. 18. ff. de peculio legato in quibus actio datur

adversus haeredem etiam si servo peculium legatum sit et ideo in hac difficultate plura congesserunt DD. ut colligitur ex Ioane bapt.ª fr. n. 74. et aliter explicat Iulius pacius cent.ª 4. antinomia 66. ego uo Cuiatij sent.ª dicto tractatu 9. ad Africanum ad hanc l.m accedo quam sequitur Donelus in l. 2. cod. an servus ex suo facto ut in d.º §. per contrarium. Vlpianus Iuliani sententiam refferat quam tñ non sequatur sed veriorem putet contrariam quae reffertur in d.º § item haeres quae fuit Sicilij Iuris con. qui proculeianus fuit ut videlicet haeres teneatur de peculio quae probat Vlpiano et Martiano in d.ª l. si servo quod si quis id non admittat ne dissentire Iuris prudentes credamus et recepta in scolis sent.ª poterit responderi differre an peculium sit legatum per damnationem anuo per vindicationem .i. casu cum haeres efficiatur dominus conveniri poterit quia antequam tradderet peculium legatorio potuit debita soluere aut sibi prospicere petita caut.e de indemnit.e alioquin sibi imputet si vero per vindicationem legatum sit peculium legatarius poterit conveniri quia ipso iure transit in legatorium quae tñ interpretatio ex eo mihi suspecta redditur quia in d.ª l. atqum haeres loquitur Iuris consultus in legato damnationis ut constat ex illis verbis iussus e dare et tñ ad legatarium transit onus peculij nec ignoro ea verba n̄ videtur penes haeredem esse peculium cum effectu posse intelligi quia et in d.º §. per contrarium etiam videtur loqui Iulianus

in legato damnationis ibi quia peculium penes se desijt habere nam licet interpretationem admittunt durius tamen hec verba ita accipiuntur. unde magis accedo Cuiatio et Donelo advertens cum Gilquenio tamen. non magni effectus esse hanc contradictionem cum inomnem eventum etiam legatarius teneatur iure deductionis vel cautionis interpositae ut explicat Cuiatius, et hec sunt quae ad tractatum huius legis pertinent in quo nihil omissum quod ad eius acuratam disputationem et veram interpretationem conducat in breuis redacta compendium quam cum quatuor ab hinc annis eandem legem explicui ita tamen ut nihil ex ijs quae tunc dicta sunt dessint alia vero obseruatione digna adijciantur quae utinam utilitati vestrae deseruiant. finita fuit hec lex 9. Aprilis anno Dni 1615. eamque explicuit doctissimus Licenciatus D. Ioannis de Riego Collegij maioris Ouiedij Collega. ~~.~~~~~.

Laus Deo honor et gloria

Sapientia huius mundi stultitia est apud Deum. escriptum est enim comprehendam sapientes in astutia eorum. Paulus 1. Corinth. 3.

D. Melchor de Valencia

95

MANV

ductio Ad Iuris

prudentiam siue uniuersi Iuris

notitiam breui docendi methodo et conorua disput. partium uniuersum Iuris corpus dependens &c.

Ex P. Icazdiuzado

ctiss.º et eruditiss.º Melchore de Valencia hoc ano 1616

Eos qui scientias, aliquas, asequi student si a vera recta que, dicendi via deuiauerint infructuose operam et la-
uorem perdere certum est contraria namque uia, currentibus ipsa velocitas maioris interuali causa fit et cum Iuris studiosis plerumque euenire non sine misserat. viderem quod eos que diuersis varijs que Iuris questionibus implicitos prior Iure ignaros etenim studiorum absoluto quinquennio in patrias reuerti dolerent vram (auditores eruditissimi et nobilissimi) utilitatem precculis habens mihi laboriosum vobis utilius opus agredi decreui uniuersam que Ius non una alteram

alteraſ ve q.[ue] suo ordine et vera methodo tractandum suscipere generalesq[ue] notitias veli tempore tradere desideravi adeo agiti animis dextraq[ue] manu discenda depperdite ne vei prefecty studij omn voluntas nobis magnisq[ue] ex cidat ausus ∞ ∞ ∞

Sed cum in digestis et Codice confusa metodus et incerta plerumq[ue] sit titulorum consinatio ut docet Muretus in prefatione Commentarij de origine Juris Rusonij lib de solutionibus in prio Mateasiq de via et rae Juris lib 1 cap 27 Ocmanus in prefatione lib 1 observationum Duarenus ad instit pandectarum cap 2 Donelg lib 1 comentarij cap 1° et 6 Osualdus q alios refert in institutionibus vero elegans et alta titulorum collocatio et materiarum series habeatur in methodo hac Juris institutionem ordinem sequi nihil qd in his et universo Juris corpore ad actis cognitionem pertineat pretermitemq[ue] ∞ ∞

Ad titulum de iustitia

et Jure instit. et ff. Cui consonat titulus 1 p[ri]mo 3

n° 1°

Exordium institutionum libris qui universi Juris summa continent prestaturus Justinianus finem Juris, artem, artisq[ue] cognitionem defini nam cum rationalem partem animę qd Justum et in Justum sit edocere sic q[ue] edocte ut afectus obendiat ptare atq[ue] ita tm singulos homines bonos eficere quam communem reipublicę salutem et societatem hominum tueri, legislator legum latione. J.C. interpretatione, magistratus executione nitantur

De Just^a et Jure 96

L 1 ff St. L 2 § post originem ff de orig Juris: finem Juris Just^am dicimus que constans et perpetua sibe continua arg^te legis id vestimentum ff de peculio Voluntas e Jus unicuiq tribuendi Plat lib 1 de republica eximonide et ex illis Consulti in l. Just^a 20. St^o. l. bona fides 31 § 1 ff depositi l. 1 tt^o 1 part 3 Vba autz illa constans et pp^etua Volu. Sanitum. sibe Virtutem significat in sapiente sio abextrisis difinitam. cum autz cuiq qd suum et qd equm e tribui n possit nisi qd equm bonum ue sit notum fuerit hoc ptat Jus qd e boni et equi ars d l 1 St^o. et eius cognit^o Jurisprudentia silicet que dibinar humanarq rer notitia Juste et in Justi stientia difinitum l. Just^a 20 St sibe sapientia que circa Justi et in Justi cognit^em bersatur.

N° 2° — tria precepta Juris explicat

Huius artis pcepta summa tria et loquamur l. Just^a 20 ff St. tribq turpitudinum generibq opposita, honeste viuere, qd. libidini et timori; alterum n lede, qd ire sunt unicuiq tribuere qd abaritie oponitr. primum propiam turpitudinem coercet 2^m et 3^m etz damnum vindicat alienum.

N° 3° — das potit^es Stoicis aut sunt publicum et priuat

Partes huius Studij Stoisij possit^es dicunt due sunt publicum et priuatum, publicum Jus e qd ad statum rei publice spectat prialitr: status reipublice consistit in locorum publicor constructe in hominum procreat^e et conserbat^e ideoq Jus ad illos locos pertinens publicum e l. 2 et toto tt^o ff ne qd in loco publico et itinere fiat toto tt^o ff de loco publico fruendo. omaq admatrim^m et dotes spectantia pmia ora^ et pene huius rei ca statuta publica sunt

de Iu^a et Iu^e

L. 2 ff de Iu^e dotium L. 1 ff soluto matrim^o L. interdt 18. ff de bonis autori Iud^is poss^is L. hoc modo legato 64 in fin ff de edict. et demonst. licet privati aliquid habeant admixtum ad conservationem hominum pertinet dei cultus. disciplina militaris delictorum punitio magistratus iurisdictio ideoque hec omnia ad Ius publicum pertinent L. 1^a § huius studii ff st. L. locatio § quod illicite ff de publicanis et vectigalibus et L. bona fides in princ. ff depositi toto tit. ff de re milita. tit. de publicis iudiciis et sequentibus. privatum autem Ius est quod privatorum singulorum utilitatem respicit ex preceptis naturalibus gentium et civilibus colectum seu consinatum est ~ ~ ~

Ad tit^um inst^a de

Iu^e natu. genti. et civili et ff de Iu^a et Iu^e de orig. Iuris de legibus et S C. et longa de constitutionibus principum

cap 2°

N° 1°

ars Iuris prudentiæ in quo consistit explicatur

Constat igitur ars, ex naturali, gentium, et civili Iure naturale Ius est quod naturalis ratio et divina lex scripta pectoribus nostris Iustum esse docet eiusque praeceptorum quadam instinctu animalia quoque participant. Ius gentium est quod naturalis ratio libera et necessitatibus humanis adstricta solis hominibus servandum proposuit. civile est quod civilis constituit utilitas: primus homini tanquam animali, sed rationali; 2us ut homini; 3us vero civi tribuitur, ex quo

ex primo matrim^us, liberta, et ...

 97

pulat.^o, procreatio, et educatio liberorum decendunt
ff l. 1 § pen. l. 3 l. 4 ff de Iu.^{tia} et Iu.^{re} § 1 inst.^a de Iu.^{re} na.;
ex 2.º erga deum religio pietas in parentes et patria, ca-
ritas erga homines l. 2 et 3. eodem tt.^o emanauit: postea
necessitatibus humanis flagitantibus discrete sunt gentes,
regna cognita, bella introducta, sed virtutes recepte, edifitia
collocata, agri termini positi; dominia per occupat.^{em} distincta,
l. ex hoc Iu.^e ff de Iu. et Iu. § singulorum infra de rerum diu.
contractibus introductis per traditiones rursus communicata,
d. l. ex h. Iu.^e l. Iuris gentium 7 in prin.^o ff de pactis l. tra-
ditionibus C. eodem § per traditionibus infra de rerum diu. —
leges estatute, delictorum pene sancite l. prius 47 ff de
verborum sig. l. locatio § quod ilicite ff de publica. et beltig.
l. ita vulneratus 51 ff ad l. aquil. l. si cerro 70 § ult.^o
ff de fid. Iussoribus. ad. 3 et hec omnia hominis quibusdam
et detractis pro utilitate cuiusque regionis recepta l. Ius
ciuile 6. ff de Iu.^{tia} et Iu. et alia de nobo introducta
vt stipulat.^o, aceptilatio, emphiteusis, § de constituta
inst.^a de actionibus l. ea que ciuiliter 53 ff. de adqui. rerum domin,
l. penult.^a ff de solut. l. actus legitimi 77 ff de reg. Iuris
l. 1 C. de Iu.^e emphiteutico licet aseptilat.^o propter eius apud
omnes gentes ossum Iuris gentium appelletur in l. an inutilis
§ ult.^o ff de aceptilationibus deniquam et formule omnium verborum
et actiones introducte sunt l. 2 § deinde 6 ff. de orig. Iuris.

Iuris per^{tes} sunt exceriptum et n.º 2.º
in scriptum: scriptum Ius constat ex legibus et in republica
libera latis et à Regibus constitutis. illarum allie proprie appellantur
leges alie plebiscita, alie senatus consultus, alie pretorum
et edilium edicta, § constat autem cum sequentibus inst.^o de
Iu.^e naturali: hanc illarum alie generales que omnes tenent

alie p̄sonales ɔstitut.e que p̄sonam n̄ egrediunt.r apelabant.r § sed qd Principi m̄st.e de Iu.e natu. l. 1.a de ɔstitutionib.9 principum:.

nº 3 Lex apopulo rogante consule: plebiscitum aplebe rogante tribuno: senatus ɔsultum asenatorib.9 ferebat.r: ɔstitut.o aprincipe ipso inquem o.is potestas populi translata e.' d § sed & qd. d. l. 1.a. legis difinitio tradit.r in l. 2.a de legib.9:.

nº 4 Non scriptum Iure consuetudo. lex silicet tacito consensu populi lata lege de qbus cum sequentib.9 ff de legib.9 cuius potestas eadem q.e legis itaq.3 & legem tollit d l. de qq in fin n̄ maior. itaq.3 legem exequat.r n̄ vincit l 2 C. que sit longa. con. ɔ l.

nº 5 Iuris civilis pgressus talis e.' primo populus Romanus arbitrio principis regebat.r postea à Romulo & alijs Regib.9 late sunt leges que cum eiectis regib.9 à Decio Bruto, fuisset abrogate incerto Iu.e populo per aliqd tmp.9 ussus e.' donec decenviris ea ca creati duodecim tabularum ff p posuerunt. quas interp̄tatio prudentium ut post narra sequta e.' & ex illis legib.9 act.e certe constitute sunt quelis act.es sunt apelate post aut.3 discordante plebe plebiscita qualis plebis cencet. l 1. ff ad l.3 aquiliam constituta deinde aut.o populo propter dificultates faciunde eis senatus consultum introducta senatorib.9 tribunis v.o uice plebis aprobantib.9 & ex ci Iure p̄tores edicta proponebant & ediles de quib.9 cauris denique cum moles Reip discordijs ciuilib.9 fera munia augeti dominatum requiricet constitutiones principis exordium perunt inter p̄tatio aut.3 prudentum sive Iuris prudentia predictos viros ff pagata ab Atcio Capitone & Antistio

sanccione in duas saviniano[rum] et proculiano[rum] iusta diuissae
Totum autem I.C.[us] consistit aut in ad
quirendo quo obligationes contractus [etc.] et caetri adquirendi
ius aut in conseruando quo act[iones] et intradicta ut in minuendo
quo donationes et delicta respiciunt l. ultima ff de legib[us]

AD TT.os

inst[itutiones] de iu[re] personar[um]

de poenis, de libertinis, qui ex caussis manumittere non licet, de l. fusia can[inia], de is qui s[unt] sui et ff de sta. homi[num], de is qui sui, de manumissionib[us], de manumissi[s] vind[icta], de manumis[sis] [testamen]to, de fideicom. libertatib[us] de adempt[ione] libertatis, de statu liberis qui sine manumiss[ione], qui et a qq manumissi, de iu[re] aureor[um] anulor[um], de natalib[us] restituendis, de liberali qq a libertate proclamare non licet. si in poenus ce dati de statu defunctor[um], de collat[ione] de defenda, de iu[re] patronat[us], de obsequiis parentib[us] prestandis, de operis libertor[um], de bonis libertor[um] etc.

Pertinet aut[em] jus [etiam] ad p[er]sonas — cap 3 n.º 1.º
fadres [etiam] ad adalt[e]s § 1 in st[itu]t[io] de iu[re] nat. l. 1 ff de statu homin. id prius depersonis quar[um] causa ius constitutum e[st] dicto § fin in fin l. 2 ff de st. homi, unde digniori p[ar]te l. Iulianus 44 in p[rinci]p[i]o ff de edilitio edicto l. in pecudum 28 ff de usuris § in pecudum in st[itu]t[io] de

mlt.ª derez diu. dicendum e p quaz odict. Iur varie immutati.

N° 2°) Sunt igitur oes homines aut liberi aut servi mlt.ª inprin de iur. pers, l. 3 ff de statu homin, libertas e facultas eius qd cuiqz facere licet, et vivendi ut d prin mltz l. libertas 4 ff de statu hom. l. ltt.° 22 p.ta 4, servitus e necessitas faciendi qd alius velit d l. 4 § 1 l. ltt.° 21 p.ta 4. illa ex iur. naturali dicendit prin mlt. de iur. personaz et delinquentinis l. 4 ff de iust. et iur. e autz potestatumqz potestatum naturalium iuris gentium et civilium capax e hec iuris gentium introducto d. prin mlt. d l. 4. in penam patrie potestatis v° late altum tantum moralium habilis e l. natalitr 13. l. si qd 64 ff odict. in deniti l. nec servus 42 ff de pecunio l. 1 ff de iur. deliverando l. q. heredi 44 de condi. et demonst l. servi 14 ff de ob. et act l. stipulatio ista 38 § ij. a ff de verboz oblig l. 3 in fin ff de capite minutis l. q. ttt.° 26 § mulieri ff de ttt.is l. servus C. de iudicijs l. 3 C. de tabularijs l. 10 l. qd atinet ff de reg iuris. servumqz p nullo haend d l. inff de iur. deliverandi l. qd atinet ff de reg iur. vitas, corpus, libertatem, et existimat.es eius, domino subijcit l. 1.ª de his q s. sui prin mlt. eodem l. 2 ff ad l. aquiliam l. unica C. de emendat.e servoz § patitr v.o servis mlt. dem iurij et quocumqz p servos adquiritr domini tribuit § item vobis infra p q. pas, person, l. placet 79 ff de adq. hered. l. si a pluribz 107 § 1 de legatis 1.

N° 3. Servi autz aut nascuntr aut fiunt nascuntr ex ancilijs nris l. partuz C. de rei vind. fiunt aut iure gentium captivitate § item ex mlt.ª deriz divi aut iure civili cum liber homo maior vigintiannis qui liberum ee cicuat deqz q eum servuz existimauat

uenundari sepatitur ad preci partem lucrandam l. si minis- 49
terius C. de liberali ca. l. penultima ff. qq. ad lib. proclamare
non licet l. 1.a ff. & C. eodem tit.o item iure civili servus
fit qui ingratitudine l. 1, 2 & 3 C. de libertis & eorum lib.
& senia § pene inst. qq. m. iur. l. 3 ff. de his qui pro servis...

Servorum licet una conditio sit N.o 4.o
quo ad statum l. & servorum 5.a ff. de statu hom. § fin.
inst. de ingenuis l. si qd 15 § 1 ff. de usufructu. dif-
ferunt tamen servi a statu liberis, nam illi sunt ab-
solute servi his implicitus e casus libertatis l. ultima
ff. si nocsali ca. agatur in diem sub conditione relictae l. prima
ff. de statu liberis: illi iure servorum p. omnia censentur, hij libe-
rorum in poenis l. statu liber 14 ff. de quaestionibus l. moris
§ ult.o ff. de poenis. nec obstat l. statu liberi 29 in prin. ff. de
statu liberis quae de eo iure qd tempore Quinti Muci Scevolae dicebat
& ante rescriptum divi Pij ad Salvium Iulianum de quo
in d. § ult.o intelenda e ut ex epigrafe colligitur vide Rebardus
lib. 2 variarum cap. 11 ?.

Liberorum duplex e status ingenuorum N.o 5.o
& libertinorum l. & servorum 5.a ff. de statu hom. § fin. inst.
de iure pers. ingenui sunt liberi nati, libertini liberi ex
iusta & vera servitute l. 2 C. de ingenu. man. § ult.o inst.
de ingenuis falti prin. inst. de ingenuis prin. inst. de libertinis
d. l. & servorum 5.a § ingenui cum l. sequenti ff. de statu hom.
nancuntur liberi qui aliquo aconseqt.o utrorumque ad nativitatis
tempore matrem liberam habuerunt d. l. 5 § ingenui l. Arescam
15 cum l. sequenti l. imperator 18 l. Servinius 22 ff. de stat.
hom. efficiuntur liberi in vitis dominis & volentibus, invitis
dominis libertates consequuntur servi pro primi loco l. si necem

ff de bonis libertorum l. gob. ff qui sine manum. adlib. toto tit.
C. qq ex cais servi. pro prem. libertates accipiant: l. prioris domini
causionem l. 1. 3. et 4 ff qui sine manu. toto tit. C. si mancipium
ita fuerit alienatum l. imperator ff qui sine man. tit. C. si man-
cipium ita veneat ne prostituatur l. cum vero § sub ventum
l. si cum servus § si qui servus ff de fidei comissariis libertatibus
l. ancillam C. eodem. l. 1. § quesi ff de suis et legitimis
l. ipsius domini erunt l. 4 ff de manumi. l. vix certis ff de
Iudiciis, et denique domini de libero l. 2 ff qui sine manu. ad
lib. l. unica § sed sienq C. de latina libertate tolenda
l. sed si hac, decima § 2 ff de in ius vocand. d. l. imperator
ff q sine manu. etc.

nº 6 Volontate dni servus liber efficitur
si ab eo q dominus vere sit l. 2. l. 3. l. 4. l. ult. C. de his
q anon dnis man. l. curator q et agg. manu. l. nula
eodem l. servus 13 ff. de manumissionibus et dominium in
solidum habeat l. 1. C. de commu. servi, man. l. 4 l. pignori
l. in fraudem § ult. ff q et agg. et irrevocabiliter di. legibus
l. post § 2 ff fam. ercis. l. generaliter § 1. l. 3 ff q et agg.
et sine concienzia admissi celeris l. q pene ff de manumi.
l. quesitum ff q et agg. Manum. fact. propon. quę a iure
gentium introducta l. manumitiones 4 ff de iu. iu. pris
mlt. de liuertis variis a iure civili mis celeurat scilicet tit.
§ multis mlt. de libertinis l. verbis legis ff de verborum sign.
tit. ff de manumissis tit. vindicta in d. § multis Vlpianus in
franmentis tit. ff de manumissis vindicta, sensu in santis
eclesiis l. 1. et 2 C. in santis eclesiis manu. aut inter amicos
aut per epistolam d. § multis l. unica § sancimus et
§ seng. C. de latin. lib. tolenda. in strumentis servitutis

100

nupti & servo traditis l. unica § sed & sicut & sequentibus apud alta servo filii apellat[?] nuncupato § ult. inst. de adopti. pileo servis. ut fieri sequenti imposito

n° 7

Non tamen semper a domini manumissi liberi fiunt minor enim viginti annis nisi ex causa olim manumittere non poterat § eadem l. inst. qui ex causis man. odie minor decem & septem § fin. eodem l. 1 ff de manum. l. si minor 11 & seqq. ff de manu. vind. item nec in fraudem creditorem consilio & eventu directe libertatis dapso valet § in fraudem inst. qui ex causis l. in fraudem 10 & seqq. l. semper cum duabus seqq. ff qui & aqq. l. fraudis 79 ff de reg. Iur. nisi ad sustinendum titulus mecum servo qui liber esse iussus & heres institutus sit § 1° inst. qui ex causis l. qui solvendo 42 l. si is qui solvendo 55 l. ei qui solvendo 88 l. quoties 9 § fin. ff de hered. inst. in fidei commissaria vero libertate eventus tantum spectatur l. ult. C. de fideicomissar. lib.

n° 8

Libertinorum olim triplex erat conditio civium romanorum, latinorum & dedititiorum § fin. inst. de libertinis Theophilus in § libertinorum eodem titulo Caius instit. lib. 1 cap. 1° Ulpianus in fracmentis titulo 1° & 3°. odie post Iustinianus una tantum civium Romanorum § fin. inst. de libertinis titulo C. de latina lib. tol. & titulo de dedititia lib. tolenda

n° 9

Ingenuum a libertinis differunt quod illorum libertas absoluta horum imminuta iure patronatus quod in obsequium titulo toto ff de obseq. paren. & patro. prestan. l. sicut ab heriis § utrum § solet & § alimenta ff de agno. cendi liberis l. nec quicquam § de plano ff de off. proconsul. l. sed si hac 10 § 1 & § patronum l. generaliter ff de in ius vocando

l. liuerto ff. de obseq. parent. l. ingratus ff. de iur. patron. operarum prestat. toto tit. de operis libertorum l. si n. so item § libertus ff. de adil. ed. in dimiti successionis necessitat. consistit in t. de inbert. libertorum tit. ff. de bonis libertorum et tit. si q. in fraud. patron.

Libertini autem tribus modis in semia ... dominum et patronum sine solut. ... l. ingenuum ff. de statu hom. l. 3 ff. de collat. dotis l. 1 ff. si libertus ingenuus esse dicatur l. 1 C. de ingenuis manumissis l. 1 l. ult. ff. de collat. ... 2° beneficio principis iure silicet aureorum anullorum et natalibus restitut. ... tit. ff. de iur. aureorum anullorum et de natalibus restit. ... a electione in clerum ... de sanctis episcopis § si servus: 1° modo iura patronii manent ... ult. ... et toto tit. ff. de iure aureorum anullorum l. 3 ff. de bonis libertorum 2° omnino amituntur l. 2 l. 3 l. ult. ff. de natalibus restitutionis l. 10 § patronum ff. de in ius voca.

AD INST.

de his q. s. sui et alieni

l. 1. tit. de patr. potest. tit. de nuptijs tit. de adoptionibus tit. q. m. ius patrie p. solvit. Cff. tit. de h. q. s. sui et alien iur. tit. de adoptionibus tit. de spon salibus tit. de ritu nuptiarum

cap. 4

Cum autem omnes homines aut sui iuris sint aut

alieno iur. subiecti & alieno iur. serbi tm & filij subij
tianti post dominitu potestatis tt.' suo ordine patria
potestas sequitur explicanda: quam nali roe & divina
firmatam raoe. sanguinis vinculum procreationis
& educationis veneficium paterne q caritatis afectus apud
oes gentes introducxerunt ut illij agg. acceperant vitaḿ
filij pstarent obsequiuḿ & reuerentiam. l. q in fin. l. parentes
6 ff de in ius vocando l. liuerto g l. nullum eo ff de obse
quijs parentibg l. 4 l. filia s. C de p. p. te & cum utile sit
iuuentuti regi habeant filij parentes domesticos magis
trabes Seneca lib 3 venefitijs cap 2 :

Sed romana respublica N.o 2.o
nimiuḿ copie ciuiuḿ studiosa l. 2 ff de iur. locaium
l. 1 ff soluto matri l. interest 28 ff de rebg aut. Iudicis poss.
l. hoc mo legato 64 in fin. ff de aditionibg & demonst. l. eum rao
§ si patres ff de donis dacnatorg ut homines magis admatrim.
inuitaret nimis imperiosam in filios vitem necisqaḿ potestaḿ
parentibg concedens l. in suis 11 ff de lib. & posth. l. ultima
C de p. tit. p. te pprium & ciuile ius p. te potestatis efficit pro
inst. de p. p. te iuncta l. ius ciuile 6 ff de iur. & iust. :

Patria itaqḿ potestas naturalis N.o 3.o
una e l. 2 ff de iur. & iur. l. pnunciatio 195 § familie ff de
v. borg signif. Aristoteles lib 8 Eticorg cap 10 altera ciuilis
§ 1 inst. de p. p. te l. 3 l. patre furioso 8. ff de hijs q. s. sui.
illa in sola pietate & reberentia cusbit hec in rebg etg
alijs vitem necisqaḿ & mediocris castigationis potestate
ut l. in suis d. l. ult. l. serui & filij ff de furtis l. 3 C de
p. tia p. te in itaqm adquisit l. placet ff de adq. heredi.
l. 1 ff si a parent. qs fuerit man. deniqḿ ad minorg

suorum heredum Ju[ris] l. in suis 11 l. intercetera 30 ff de liber et post hum ff in iusto rupto. l. scripto ff unde liberi l. 2 l. quo heredi § cum filie ff de vulgari et pup. § sui inst[itu]ta de her. qualit. 1° inst[itu]ta de exheredat. liberorum et depupil. substit. illa utriusque secus parentibus com[munis] e[st] l. 4 ff. de curat. furios. hec masculini propria § femine inst[itu]ta de adoptionibus § ceteri inst[itu]ta de her qual. l. illud § ad tit. ff de honorum pos[sessione] 2a tabb. l. nulla 13 ff de suis et leg. et c.

nº 4 Filij igitur familias a patribus familias differunt quia licet liberi sint parentibus tamen subjecti omnia illis adquirunt ut d. l. 1a si aparente quis fuer. manumiss. nec de illis disponendi jus habet l. quam in potestate 6 ff quibus tit. facere facere pos. l. cornelia ff de vulg. et pub. l. tamen § 1° ff de donationibus causa mortis etc.

nº 5° A servis autem distinguntur quia filij fam. integram personam habent et cives sunt l. 3 § 1° ff de cap. minutis. l. mancipium 4 ff. de ijs qui sui, servi vero personam nullius habent l. quod attinet 32 ff de reg. juris. d. l. 3 § 1 l. 1a ff de jur. deliberandi in potestate tantum. hij etiam in dominio sunt l. potestatis 215. ff de verborum sign. ab omni obligatione et contractus excepto mutuo et voto capaces sunt l. filius fam. ex omnibus 39 ff de oblig. et act. l. tam ex contractibus 57 ff de judicijs l. si quis cum filio fam. ff de peculio insti[tu]ta § pupilus ff de verborum oblig. l. 1 et toto tit. ff. de S. C. macedonianum l. 2 ff de pollicitationibus: hij tantum naturalis l. in personam 22 ff de reg. jur. l. naturaliter 13 ff de adit. in deuiti. illi cum patre quasi una persona l. fin. C. de impuberum § ij vero inst[itu]ta de inutilibus et dominij participes d. l. in suis ff de lib. et posth. hij in furtum rei familiaris conveniuntur l. 2 ff ad l. aquiliam etc.

nº 6 item filij fam. acquisitionis capaces sunt l. cogi 16. § si patre iunto § sed et si servo ff ad S. C. trebell.

Imperator 50. codem tt° l. ij g heres 13. § ult° ff de acquir hered. iuncta l. 1a § per servum ff de succesorio edicto l. placet in ibo quotiens ff de acq. hered.: servi vero incapaces l. etiam invitis 32. ff de acq. rer. dom. l. servum vetante 62 ff de verbor. oblig.: illi castrensis olim peculij o die adventitior. bonor. l. 1a et 2a lex nota l. castrense 10 l. de hereditate § 1° ff de castrensi peculio l. 3 toto tt° C. eodem l. 2 ff ad SC macedon. l. 1a § nec castrense ff de colat. bonor. l. cum oportet C. de bonis que lib. § 1° inst. per quas pers.: servi nullius rei domini sunt d. l. placet ff de acq. her. etc.

sed et filij fam. absente patre et non valente agere iudiles alteri suo nomine pot exercere. l. filius fam. 9. ff de oblig. et act. l. si libertus 12 ff de in ius vocando l. si longius 18. § si filius fam. ff de iudicijs l. sed si unius 17. § ait pretor 10. ff de iniurijs l. denique 13. § 1° l. inter dilectum 19. ff quod vi aut clam l. Iulius 19 ff depositi l. 8. § sed et filio fam. ff de procuratoribus l. cum filius fam. ff de rebus creditis: servi vero iuditium interesse non possunt l. servus 6. C. de iudicijs etc. — n° 7°

denique filij fam. quo ad ius publicum atinet non sequuntur iuris potestatis l. nam quod 14 ff ad SC trebelianum l. ille aqueo 13 § ult° eodem tt° l. filius fam. 9. ff his q. s. sui vel alieni iuris 77. cum l. sequenti ff de iudicijs munerum omnium honor. et dignitatum participant l. si filij fam. 3. C. nec filius pro patre. l. filios 5. C. de decurionibus lib. 10. servi autem ab omnibus muneribus et honoribus arcentur l. 3 ff de off° pretoris. l. non mutant 11 l. non id circo 38 C. de liberali ca. etc. — n° 8

Acquiritur autem hec patria potestas partim naturali ratione partim civili que naturali ratione prima — n° 9

p' matrimonium civili lege p' adoptionem nuptie autem sive matrimonium
e viri et mulieris coniunctio indiuiduam vite consuetu-
dinem continens proemio inst. de patria potest. l. 1 ff de ritu
nuptiarum contrahitur quamvis a civibus romanis puberibus consen-
tientibus et civili iure Romanorum patris erat consensus
necessarius proemio inst. de nuptiis l. 2 ff de ritu nuptiarum l. filius
25. eodem titulo. l. in coniunctione 20 C. de nuptijs. l. 3. § si emancipatus
ff de bonorum possessione contra tab.; iure autem canonico et catholice
ecclesie decretis non requiriti cap. sufficiat 27. q. 2 cap. 6
extra de raptoribus cap. 23 de sponsalibus. cap. qualis 30 q. 5
cum alijs concilio Tridentino sess. 24 de reformatione matrimonij
cap. 1 &c.

N° 10 Non autem omnes persone nuptias contrahere po-
ssunt prohibiti namque accidentes et descendentes usque in
infinitum, cosanguinei collaterales et afines usque in 4
gradum § 1 cum sequentibus inst. de nuptijs l. nuptie 53 l.
fin. ff de ritu nuptiarum l. neminem 17 C de nuptijs l. 4 titulo
part. 4 cap. non debet do consangui. et afinit. clem. 1 eodem
titulo idemque impedimentum honestas introducit publica cap.
ad audientiam cap. sponsam de sponsalibus item et cognatio
spiritualis cap. 1 et cap. super eo de cognat. spiritualis &c.

N° 11 licet autem hij tantum filij qui
ex iustis nuptis nati sunt in potestate habeantur proemio inst. de
patria potestate tamen etiam extra nuptias procreati ex muliere cum
qua poterat esse matrimonium § ult. inst. de nuptijs tribus
modis in potestate parentis constituunt 1 legitimatione que fit
per subsequens matrimonium d. § ult. l. divi l. cum quis C. de na-
turalibus liberis fit per rescriptum principis celebrati Novella
quibus modis naturalis eficiantur legitimi § si id igitur fit per cu-
rie oblationem l. 3 in proemio et vsu penult. C. de naturalibus

d. §

Balenzia

d§ sed igit d § ult° inst.^a de nuptiis &c.

103 n° 12

Civili Iure adoptio introducta e, qua illi q na liberi n sunt eficiuntr liberi L 1ª in pn̄o ff de adoptionib, e qz altus legitimus l. 2ª ff de off.° proconsulis naturam imitans § minorem inst.ª de adoptionib. l. adoptio 16 l. quesitum 34 ff. eodem l. filio quem pater ff. de lib. et post. l. nec apud. C. de. instituendis. et conmento quodam l. fidei ominium 76 ff. de additionib et clement. l 2 C de adoptionib l 2 C de adoptionib filium fam. et suum heredem efitiens. pn̄o inst.ª de adoptionib l 1 in pn̄o l. adroga 40 ff. eodem. l. 1. § suos ff. ~~de~~ suis et leg. &c.

n° 13

Est autz duplex adoptio l. in specie sic dicta l adrogatio illa filij fam. adoptantr hac patres fam. pn̄o inst.ª de adoptionib. l. 1ª et 2 ff eodem illa apud magistratum q legis alt.es habeat § 1 inst.ª de adoptionib l 2 l 4 l 5 l. emancipare 36 ff. eodem. l 3 ff. de off.° pro consulis l. 2ª l. ult.ª C de adoptionib: hec olim autoritate Populi l 2ª in fin C. de adoptionib Vlpianus in fragmentis tit.° 8 § 2 et 3 Gaius lib 2 inst.ut 3 tt° 3 § 4 et 5 postea rescripto principis celebratr d l 2 ff de adoptionib d l 2 C eodem in illa et adoptantis et aliquando eius filij item adoptati et parentis q eum in pot.e habet presentia et consensus requirr l consentiendo l saltin n ctra dicendo l. in adoptionib § sed et l. seqq l. et z infantem 42 ff. de adoptionib. l. ult.ª C. eodem in hac adrogatoris et adrogati d l 2 d l. in adoptionib § l. nesi abiens 24 ff. de adoptionib: illa adoptatum tantum hec adrogatum et filios eius fortunas quoqz suas

ni adrogatoris pot.[3] tranfert § illud inst.ª de adoptionibus l. si pater 15. ff. adrogato 40 l. penult.ª ff. eodem l. si eum qs 41 § 1 l. si dominium 47 ff. de furtis

nº 14 Denique illa causae cognit.[3] n. desiderat, haec cum familiam deciuitate minuat dificilius fit Ocium causae cognit. l. si pater 15. ff. in adrogationibus cum seqq. ff. de adoptionibus. causae autem cognit. alias qualitates in maiore adrogando alias in minore alias in impubere desiderat. in maiore: etas adrogatoris, liberi & praecedens debitum inspicitur d. § in adrogationibus l. nequ ei 17 § & primus § penult. ff. de adoptionibus l. legem § ult. C. de naturalibus liberis: in minore nec a tutoribus adrogetur d. l. nec ei in pupio l. n. nunquam 32 in fin ff. de adoptionibus in pupilli v. adrogat. conventio (more) & facultates adrogatoris atenduntur d. l. si pater fam 15 § in adrogationibus d. l. nec ei § 1 & § & 1.us & § cum autem inst.ª de adoptio l. 2 C. eodem est & tutoris autoritas necessaria l. qd 8 ff. de adopt. l. ult. C. de auth. prest. ptat qd causio de bonis impuberis decedentis restituendis illis q adrogatione n. facta ab ea admiterentur § cum in impuberes inst.ª de adoptionibus l. si quis ubi 19 ff. eodem

Et de ea admitentur

nº 15 Communia adoptionis & adrogationis haec sunt qd castrati § sed illud inst.ª de adoptione. adoptandus 18 annis nondum praecedentes l. adrogato § 1 ff. de adoptionibus § minorem inst.ª eodem, feminae nisi ex indulgentia principis l. adoptare § 1 ff. de adoptionibus l. 5 C. eodem § feminae inst.ª eodem & pater q adoptatum filium quem emancipavit et in adopt. [3] dedit iterum vult in potestatem

nº 16 adducere d. l. adoptare § 1 adoptare utique prohibentur.

Sicud dictum patria potestas

aut naturali voe aut civili lege constituitur ita Ovides extinguitur modis. naturalis voe p mortem natura lem ami= hi leius q in potest habet f illius q in potest, e in pro inst qq mois lus p tutie l mulier 22 Viri maridas ff ad SC Trebellianum l. vita eet 15. ff q dies legati cedat. civili ost p civilem minucinuq mortem § cum autz is. inst qq mi lp illius q in potest e emancipat et f adoptes extinguitur § pretera emancipat Osequenti inst eodem. 104

6) Mors naturalis a civili differt qd illa Unica e hec triplex: prima servitus pene § pene inst qq mis l. quodad statum 12 l q ult 29 ff de penis l 59 ff de odi C demost. l ex facto 17 § si qs rogatus 2 ff ad SC Trebellianum. l cum hic status 32 § si donator ff de donatio= nib l servitutem 209 ff de reg Iur. l 6. l 9. C de sentia passis Orest. 2 deportatio d § cum autz l. sunt qdam 17 ff de penis d. l. in ministam 6. d l si pati 9. C de senia passis et restitutis l. penult ult ff. de extraord cognitionibq l. 3 ff ad l Iuliam peculatus l 2 § 1 ff de penis leius q 8 § 1 ff. q test facere possunt l. 1 hij qq ff. de leg 3 l. 4 § si deportatus ff de bonis libertorum l in tripenas 6. ff de ind dictis Orelegatis l 1 C. de hered. inst. 3 captivitas l. lex Cornelia 12. ff de testis l 3 § fin ff de Vborum sig ~ ~ nº 17

Pena servitus ad deportat differt qd illa cum libertatem adimat absolute habetur p morte d l. qd ad statum 12. l. q. ult 29 ff. de penis. l. ex facto 17. § si qs rogatus ff. ad S. C. Trebellianum: hec contra qd l. in tristi 59 ff de odi C demonst: illa obligationes extinguit d l. intertium 59 d l servus 30 ff de oblig C alt: hec cesare facit l 2 ff de sentiaz passis: in illa conseris p restitutionem bonis alt nº 18

tantum Utiles l. tutor 4 C de seniam passis. in hac est di
velle competit l. 2 l. 3 C seniam passis l. 3 et 4 C eodem.
n° 19 captiuitas autem ad deportat. dis
tinguitur qd illa captiui ius per postliminium constitutum in sus
penso tenet cum reuersus videatur in ciuitate semper fuisse
l. illa ult. § 1 ff. hered. inst. l. cum heredes § 1 ff. de acq. poss. l. si
is q. p emptore ff. de usucap. l. in bello 12 § 1 l. bona 22
§ qd si filius l. penult. ff. de captiuis et post. hec spe restitutionis
non in suspenso tenet nec extinguit sed cessare facit l. 2 ff. de seniam
passis iuncta l. qui res 98 § aream ff. de solutionibus.
n° 20 A restitut. et postliminii ius differt
hoc semper q illa in perpetuum deuet hoc semper Manaliter bona
et patriam potestatem restitutis indulget quantum plenissime
fuerit et hoc expecialiter dicendum sit l. 2 l. in insulam 6 l. si patri
9 C de seniam passis l. ult. C eod. hoc ius omnia et sequentium pa
triam potest. reuersus et conseruat § si ab hostibus inst. qq
mis. l. in bello § 1 et l. bona 22 § qd si filius ff. de cap. et postlim.
n° 21° Preterea emancipatione quoque soluitur
patria potestas. emancipatio vero parentis et filii consensu § ult. inst. qq
mis. l. n. pt. l. liberum ff. de adoptionibus nouella. qq mis. efficiantur suus
§ generaliter. olim per imaginarias venditiones et manumissiones. hodie
p rescriptum principis si filius absit l. iubemus C. de emancip. liber.
et nuda apud competentem iudicem l. 2 l. 3 ff. de off. procons. utrius
contestat. celebratur § preterea inst. qq mis. l. ult. C de emancip.
liber. adopt. quoque patriam potest. parens natalis amittit
§ ult. inst. qq mis. de qua s. dictum e n° 11 et seqq.
n° 22 His igitur tantum modis patria potestas
extinguitur, relegatio namque cum ciuitatem relinquat l. relegati

sive ad tempus ff. de interdictis et releg., eaque sunt Iuris civilis et consequenter patriam potestatem non adimit d. § sive ad tempus l. eius q. 8. § sed relegati ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris l. 4 l. relegatus 8. ff. de interdictis et releg. § relegati inst. quibus modis ius patriae potestatis solvitur.

N.° 23

Differt autem deportatio a relegatione quod illa civitatem adimit haec non utique: illa semper in perpetuum: haec semper in tempus fuit l. relegatorum 7 § haec est differentia l. relegatus 18 ff. de interd. et releg.: illa bona adimit damnato haec non aliter quam si id spaliter expressum sit l. bonis 8 § bona ff. de bonis damnatorum. Item l. relegatus 14 § magna ff. de interdictis et releg. l. deportatorum 8. C. de poenis. et qui in perpetuum non ad tempus sit relegatus l. relegati 4 l. relegatorum 7 ad tempus ff. de interdictis et releg. denique illa a preside facta irrogata sine confirmatione principis non valet l. in poenas 6. ff. de interdictis et releg. l. 2 § constat ff. de poenis. l. 1 § deportatos ff. de leg. 3.° haec vires utique obtinet d. l. relegatorum 6 § 1.° etc.

N.° 24

Militia et dignitas (excepta) patricii atque honore filium olim a patria potestate non liberabat § filius fam. inst. quibus modis ius patriae potestatis solvitur l. si maritus 7 C. de patria potestate. nisi quatenus ad castrense peculium in quo pro patre familias habetur l. 2 ff. ad S.C. Macedonianum l. cum filius fam. 28 l. si filius 33 ff. de testamento militis l. ex nota 10 ff. de castrensi peculio l. peculium C. eodem tit. lib. 12 l. ult. in princ. ff. ad S.C. Tertullianum l. 6 § ult. ff. de iniusto rupto. hodie vero non solum episcopatus et consulatus dignitas novella 81 sed etiam quaelibet alia quae a curia liberet etiam patria filium eximit potestate novella 38 et novella 70 etc.

Ad titulos 13.os institutionum

de Tutelis. Qui testamento tutores dari possunt. de Legitima agnatorum tutel.

de cap. diminut.e de ligitima patron tutel. De lig. parentium tutel. De fiduciaria tutela. De atiliano tutore. De aut.e tutor. qq. mis tutel finiti. De curatoribus. de satisd. tutor. De excusat.e tutor. de suspectis tutoribus.

Ad librum 26. et 27 ff.

cap. 5.°

n° 1° Patriæ p.s materiam tutelæ excipit tractatus. quæ nulli locum habet qui iuris sunt pro m.t de tutelis: in liberos enim eo tempore patria potestate liberatos parentumque providentia destitutos quo propter infirmum animi iudicium se defendere nequeunt l. 1.a ff. de minoribus l. 1.a ff. de tutelis pro m.t eodem paterna tutoribus cura providentiaque iu. p.tra p.tis mandati l. iu. l. quod mandatum ff. de tut.e tutelæ l. impuberi 40 in fin. ff. de admin. et periculo tutor. sicut iurisdict.o iu. magistratus l. 1.a in pr. ff. de off.o eius. in eum finem ut eorum vitam mores facultatesque tueantur l. 1.a ff. de tutelis. l. cum plures 12 § penult.o ff. de adm. et peri. tutor. l. quod fundum § si tutor ff. pro emptore: est enim tutor vicarius quidam pater paternæque providentiæ et affectionis debet esse subcessor:

n° 2° Quod si parentes id facere omiserint patria cui etiam nascimur l. 1.a § et generaliter ff. de ventre inspiciendo et mittendo. et in cuius sumus potestate l. 2 ff. de iu. et iu. l. postliminium 19. § filius quoque ff. de captivis. l. honor 14. § plenei ff. de muneribus et honoribus. parentum curam supplens ex coniecturata p. affect.u sanguinis eorum mente agnatis proximis tutelam defert l. 1.a et seqq. ff. de leg. tutoribus l. in testato in fin.

eodem tt° pn° mlt° de leg. agn. tutel. his autem deficientibus idoneos, quos verisimile est patrem electurum, magistratus inquisitione pupillis tutores dat pn° mlt° et toto tt° de Atiliano Tutore. l. 1 et toto tt°. ff de tutoribus et curat. datis ab his etc. etc. 106

Haec igitur pupillorum tutela quam nihil aliud est quam vis et potestas in capite seu in caput liberum ad tuendum eum qui per aetatem se defendere nequit iure civili data ac permissa l. 1 ff. de tutelis pn° mlt° eodem. a patria potestate differt quia illa in patres familias est d. l. 1 d. pn° mlt° haec in filios fam. illa ius tuendi et commoda praestandi d. l. 1 l. fundum § si tutor ff de empt. haec etiam castigationis et adquisitionis tribuit l. in suis. 11. ff de lib. et post. l. placet ff de acq. hered. illa pupilli magis quam tutoris bono l. 2 § divus ff. qui petant tutor. l. cum l. qui negotiationem 58 ff de adm. tutorum. haec parentis magis bono quam filij introducta est. Vide s. cap. 4 n° 1° et 2° etc. etc. N° 3

Mandati autem tutela a patre a patria, a patre tt°, a patria per legem a magistratus auctoritatem idemque est aut ttaria, aut legitima, aut dativa, l. datibus ff. rem pup. sal. for. l. ult. C. de leg. tutoribus. testamentaria a legitima distinguitur quia illa a testatore proficiscitur l. 1 l. tutores 7. ff de ttt. tutela haec a lege. l. tutelas 7. ff de cap. minutis l. quo tutela 73. ff. de reg. iur. pn° mlt° de leg. agnatorum tutela. illa omnibus cum qq. ttt. factio dum tamen alia caussa civilis naturalis non impediat l. Iure. l. si qs tutor 22 ff de ttt. tutela l. ult. ff de tutelis l. 1 § mutuum eodem tt°. haec solis hijs qq. roe affectionis iure civili defertur hereditas. competit. d. l. quo tutela § 1° l. 1 in pn° P. l. s. l. 6. ff de leg. tutoribus tt°. mlt° de leg. agnatorum tutela et duobus sequentibus: illam vero dic a adire N° 4

subsidiℓ et excondit.ℓ nectе dati l. si adrogati ff de tutelis l. tutor
8 in pri° ff de testamentaria tutela l. titius 45 ff de excusationibus
tutor l. 3 § idem erit ff. de susp. tutor. § sed si neque spretnea mstᵃ
qq moris tute. fin. hec n. item l. mutuo § 1° ff de tutelis Salbus
leg. ff de reg. iuris ⁊c.

n° 5 Dativa tutela a legitima differt quia
sicut n. nisi deficiente testamentaria l. siqs subsidiℓ ff de testamᵗ
tutela ita illa n. nisi in defectum legitime admittitr pro mstᵃ
de Atiliano tutore, a testamᵗ v° et legitima distinguitr qd sicut 1ᵃ
a testatore et 2ᵃ a l. tutores 7 ff de testamᵗ tutela. 2ᵃ a lege d l.
tutela 7. ff de cap. minutis. l. 1ᵃ ff de leg tutor. ita hec p magistratus
constituitur ⁊c.

n° 6 itaque testamᵗ tutela a dativa differt
qd illa a testatore sub patris p̄ris mandati l. sub l. q mandatam
ff de testria tutela. l. impuberi 40 ff de adm. et pericu. tutorum, hec p̄ tertius
legis a Magistratu cui nominatim id p̄missum e § sed si sub
mstᵃ de Atiliano. l. 1° l. 3 l. nec mandante § 1° ff de tutoribus et cur
datis ab his. l. mutu § datio tutoris ff de tutelis: illa cuicunque
a parente mandari p̄t dum modo in filium quem in potestate habet
civem Romanum impuberem et q testatoris mortem sui iuris
futurus sit mandetr. l. 3 in pri° d l. si adrogati d l. mutu § ult°
ff de tutelis l. 1 in pri° ff de testria tutela § p̄missum in stᵃ de
tutelis. nec obstat lex impuberi 23 ff de tutori et curati. datis
hominem iam libero datr tutor. hec cuicunque ubi iuris dictℓ n.
subjecto dum tn minum tutela detr in quem iurisdictionem habet l.
ubi 10 ff de tutelis l. quero 32 in pri° ff de testria tutela. neque obstat
l. 3 ff de tutoribus et cura. datis, qua posse quoscumque dari nega-
gat sed ius dandi idest iurisdictℓ ad minutos compellendos n.
alterius municipii sint nᵉ affirmat ⁊c.

n° 7° Item illa n. nisi tt° et codicillis

ttt° confirmatis mandari pt, hec à Magistratu ordinario d. l. Ulpianus l. 1a ff de tttria tutela l. 1a ff de confirm. tutore, siue mandante § ulto ff de tutoribus et curat. datis. nisi ex inquisitione detur tunc enim causae cognitio decretum et tribunal desideratur l. tutores ff de confirm. tutor. l. 3 § penult° ff de honorum poss. &c.

ttt° tutores dari non possunt qui aut natura aut iure impediuntur natura furiosus, prodigus, minor, secus, mutus, et surdus iure ciuili seruus deportatus femina miles creditor debitorue pupilli l. furiosus ff de tutelis l. si hereditas 10 § si furiosus ff de tttria tutela l. non solum 10 § ult° l. idem 12 § furor ff de aut. tutorum § item maior inst. de excusationibus tutorum l. ult. C. de leg. tutela. l. 1a § mutus ff de tutelis l. penult. ff de leg. tutor. l. in seruili C. qui dari tutor. l. si quis tutor 22 ff de tttria tutela l. ult. ff de tutelis l. 1a C. qui non possunt tutel. fund. a magistratu vero dari prohibentur non solum supra enumerati sed etiam hi qui in legatione sunt l. scire § qui in legatione ff de tut. et cur. datis &c.

Item tttria tutela seruo proprio in necessarium ante seruum libertatem directam tribuit l. si hereditas § ult° l. quero 32 § ult° ff de tttria tutela l. penult. vbi cum igitur C. de necessariis seruis § 1 inst. de tttria tutela alieno vero fideicommissariam d. l. si hereditas § ult° l. cum ita ascripta C. de fideicom. libert. datiua vero seruo dari non potest &c.

illa seruo alieno data tacitam conditionem habet cum liber erit d. l. si hereditas ideoque tuttio ualet quoties hec conditio expresse ascripta est et tacitam eam voluntas testatoris liberum esse existimantis non excludit l. si quis tutorem 22 ff de tttria tutela d. l. sed sin ascripta C. de fideicommi. libertatibus § 1° qui tttro tutores dari possunt hec in suspenso esse non potest d. l. lucio § 1° ff de tutelis d. l. albus

Neque obstat lex et si in ascripta C. de fideicommis. libertatibus et cons. fideicom. sub nobis enim respon... potest et imperatores a fi... mare non minus directa...

N° 8

libertatem favore pu... lorum ex conclusis in ... quam recipi solet fideicom... ssaria l. 24 § repetitur ff de fideicommissa. libert. ut sensus sit quamui... in legatis numquam legatum videatur nisi ve... sit in fideicommissis vero et... si conditione non sit exoritura videatur secundum ponebatur 64 ff de legatis 2° recepta...

N° 9

tantum est hoc casu ut et si di... deficiant valeat libertas directa et legata ut va... ret per fideicommissum itaque sic construere receptum a ... atque eum manumisisse ut ...

N° 10

per fideicommissum &c.

ff de Reg. Juri ∾

N° 11 Aliquando et magistratus imperium cum testatoris voluntate convenit nam tutores testamentarios si tantummodo dandi tantum in alia qualibet re non vero in affectione et providentia dantis defectus fuerit l. 2. l. 3. l. naturali ff de confirm. tutor. l. 9 tutelam § ult.o ff de testto. tutela. nummi confirmare debet magistratus l. 2. l. 6. l. 8. ff de confirm. tutore § ult.o inst.a de tutelis, voluntatem id iudicium defuncti secuti l. 9 tutelam § ult.o ff de testto. tutela. l. 4 ff de conf. tutore l. 1.a et 2. C. eodem, quod non mutatum esse oportet d. l. in confirmando 8. l. 10 in fin. ff de confirm. tutor. l. si hereditas § 1.o ff de testtia tutela ∾

N° 12 Testamentariis tutoribus tamen omnino deficientibus tantum confirmatione egentibus tantum nullis existentibus, legitimis tutoribus, tutores a magistratu peti debeant sunt autem quaedam personae quae necessario petere tenentur, quaedam quae ad petitionem admituntur. Necessario petere tenentur mater, avia, et ij omnes quod ad successionem impuberis defuncti cum vocentur ipsi autem non sunt aliquae causa impediente legitime tutores l. 2 § divus ff. q. petant tutores l. 2 § si matri ff ad S.C. Tertilianum. § penultimo inst.a eodem l. matris l. ult.a C. q. petant tutores. in quibus iuribus circumstantiae huius petitionis explicantur poena autem non petentis exclusio a ab hereditate sive ex substitutione sive ab intestato impubere defuncto deferatur d. l. 2 § divus d. l. 2 § si matri l. sciant C de legitim. hered. ad petitionem vero volentes admituntur cognati affines. amici, ve, parentum impuberis item ipsius educatores vel creditor pater d. l. 2 § 1.o et 2 ff. q. petant tutores, l. amitae l. nepotibus l. si filius eodem ∾ ∾

N° 13 Hactenus quid et cotuplex sit tutela eiusque causas exposuimus sequitur nunc effectus q. potissimum

in aut.te pstandæ versatur que cum illo requiratur ut finem tutela in quem introducta est obtineat & tutor consensum pupilli suppleat sequitur ut meliorem conditionem suam liceat pupillis facere sine tutoris authoritate deteriorem vero non aliter quam cum tutoris authe. prin. inst. de auth. tutorum. ideoque millis crebo que meram spectat idest continet adquisitionem sine ulla pupilli mutua et pstat. et obligat. non requiritur tutoris authoritas. l. obligari 9 in prin. ff. de auth. tutorum. prin. inst. eodem l. pupillus 11. ff. de adq. rerum domi. l. 1a C. de auth. pstanda l. neque C. de contrah. stip. millis vero que alienationem habent et mutuam obligationem pstatione habent authoritas debet intervenire tutoris. l. pupillus 5. § pupillus ff. de auth. tutorum l. Julianus 13. § si quis a pupillo ff. de actionibus empti l. pupillo 15. ff. de solutionibus d. l. obligari 9. § pupillus § hereditatem et § nec ex. ff. de auth. tutorum § nec hereditatem inst. eodem l. more 8. ff. de acq. her. iuncta l. 4 ad S. C. Trebellianum l. si hereditatem. 32 ff. mandati l. ad pupillum 11. curatorem 19. ff. de auth. tutorum. l. cum in una 27 § tutor ff. de apelationibus etc.

Nº 14

Corruunt igitur omnes in aligatis legibus enumerati actus, et similes tutores destituti autoritate l. 3a 28. ff. de pactis requiritur enim adualiditatem cuiusque ut presens tutor in ipso perfecti negotij actu sponte et pure id quod actus est praebet autor que fiat d. l. obligari 9 § tutor l. 1a § ult. l. 2a l. 3 l. 1a 8. l. non multum 14 l. mtr. 20 ff. de auth. tutoris l. si quis mihi bona § iussu ff. de acq. hered. § tutor inst. de autho rita tutorum etc.

Nº 15

In rem autem suam tutor autor fieri non potest l. 1a l. pupillus 5 in prin. et § item l. quod dicimus 7 l. post 18 l. ultra ff. auth. tutorum § ult. inst. eodem nisi eius utilitas

mini eius utilitas in consequentia non principaliter in negotio non dum verso d. l. i. d. l. q. diximus 72. &c.

Nº 16

ex his omnibus legibus colligitur quod pupillus deteriorem conditionem suam facit non obligatur naturaliter nec civiliter secus de facto —

Sed utrum pupillus ex contractu deficiente tutoris authoritate si non civiliter saltem naturali iure obligetur discordantibus multipliciter sententiis versata questio est nos cum Antonio fab. in rationali ad pandectas in l. 2o 28 ff de pactis Verbis vielsy cap. o in iurisprudentia tit. 2 prin. 2 existimamus promittendo aut alias deteriorem conditionem suam faciendo quo equitas et ius obligationi resistit pupillum nec non (nec quod idem est) iure naturali obligari nec naturalem contrahere obligationem l. quod pupillus 41 ff de cond. indebiti. iuncta l. naturales ... de obligat. et actionibus l. si fidei iussor 16 § naturales ff de fidei iussoribus l. 1 § idque non ff ad S. falci. et § praeterea inst. quibus modis toll. obligatio licet posterior stipulatio inutilis sit iunctis l. sed et si q. § 1o ff de peculio l. et l. 6. ff de compensationibus et l. cum 95 § a ditio ff de solutionibus quamvis naturaliter idest de facto l. nec servus 41. ff de peculio l. 3 § aperire ff. ad S.C. Silanianum l. communi 7 § neque colonis ff communi dividundo l. 4 l. 3 § ult. ff ad exhibendum. iuncta l. certe 6 § is q rogavit ff de precario l. in causae 16 § idem pomponius ff de minoribus l. item pretio 22 § ult. ff locati. obligetur. aut obligatio eius naturalis teneat ideoque et fidei iussorem dare possit et novare l. si pupillus 58 ff de receptis arbitris l. quod pupillus 127 ff de verborum obligationibus l. 1 § 1o ff de novationibus § praeterea inst. quibus modis tollitur oblig. &c.

Nº 17

Quo ad quod meliorem facit civiliter et naturaliter quamvis postea deterioraverit

Et si mutuam pecuniam sine tutoris authoritate pupillus accipiat qua et si non meliorem conditionem suam reddat certe non deteriorem facit ipso accipiendi actu ius non resistit obligationi quo inst. de auth. tutoris. ideoque naturalem obligationem nasci censemus l. in numerationibus 44 ff de solutionibus. l. fin. in princ. ff de tut. et cur. l. si pupillus 21 ff ad S. falci. l. si eius 64. ff ad S C Trebellianum et l. si locupletior factus non sit l. cum illud 25 § 1o ff quando dies legati cedat

l. Stichum. 95 § a dio ff de solutionibus. tunc etiam tempore consultorum etiam similiter obligabat ex rescripto D. Pii l. 3. §. pupillus, l. si pupilli 6. l. Nensenius 34. ff. de negotiis gest. l. verum 9. cum sequenti ff. de instit. act. l. 1. §. an in pupillum ff. depositi. l. pupillus. 5. in fi. principii ff. de auctorit. tutorum.

Tutela autem sic instituta, aut non suscipitur, aut suscepta finitur. non suscipitur iusta excusationis causa alegata, et iudicata, iustam autem excusationis, aut nimia onera tribuunt, aut respublica, cui operam quis navat, aut ipsius pupilli utilitas. n. 18.

Ad 1.^{mum} genus referri debent numerus liberorum l. 2. §. 1. et sequentibus. l. in bello 18. ff. de excusat. tutorum l. 2 §. ad minora l. ult. ff. de vacat. et excusat. munerum. l. 1. et 2. C. qui numero liberorum se excusent. prio. inst. de excusat. tut. tria onera tutelae l. cum non affectate l. 2. §. ult. l. 3. l. 4. §. ult. cum l. sequenti l. spadonem 15. §. et autem. l. si is qui 31. ff. de excusat. tut. §. item tria, inst. eod. l. unica C. qui non tutelam, l. voluntarie C. de excusat. fratres latio domicilii ex rescripto principis scientis eum tutorem et l. idem ulpianus 12 § 1° l. penult.^a § ultimo ff de excusationibus denique diversitas prouintiarum l. ultima in fin l. non solum 10 § Og [illegible] l. propter litem 21 § tm ff de excusationibus tutorum. n. 19

Ad 2um genus pertinent absentia rei publicae ca. § item rei publicae inst.^a de excusationibus l. non solum 10 in prin. ff eodem l. i C si tutores et curatores rei publicae ca. ab militia l. milites 7 ff ex qq causis maiores Nº 20

maiores l. militię 4 C q dari tutores & curatores possent § idem in milite in st.a de excusationibus l. 13 & milites 8 ff eodem magistratus maioris dignitas § & q potestatem in st.a de excusationibus iuncta l. potestatis 215 ff de verborum significat.e l. in tantum 17 § is q edilitate l. 6 § gentiles & § remittunt l. in tantum 10 § similiter l. iuris peritos 30 ff de excusationibus tutorum literarum professio ut rei publicę maxime utilis § item in st.a de excusationibus l. 6 § gramatici & § e autem & § ualde tamen ff eodem liberalium artium professio l. 1.o C de decretis decurionum l. 4 C de professoribus & medicis colegia quoque ut utilia promissa l. in tantum 17 § eos q & § non oin l. ultima in princ.o ff de excusation. cura alicuius rei a principe iniuncta l. geometię 22 § 1.o ff de excusationibus l. rerum principis aut fisci administrat.o l. administ.e 41 in princ.o ff de excusationibus § item diuus marcus in st.a eodem l. exaltores 10 C eodem. procurat.o rerum senatoris patroni l. spadonem 15 § liberti l. cum ex orat.e 44 § ultimo ff de excusa

Nº 21º ad 3.um denique genus abtari debent & ad § item minor in st.a de excusatio. tutorum 2.a in princ.o & § etas § item minor § etas l. penult.a § ultimo ff de excussationibus l. unica C q ętate se excusent l. 5 § penult.o ff de iure immunitatis. paupertas § sed & probati in st.a de excusationibus l. post suceptam 40 § 1.o ff eodem l. se ipso 6 ff de muneribus & honoribus. valetudo l. non solum 10 & sequenti l. post suceptam l. penult.a § ult.o ff de excussationibus § item propter in st.a eodem l. unica C. qui morbo lis de oibus bonis l. magna p.te cum pupilo § item propter litem in st.a de excussationibus l. propter litem 21 ff eodem. inimicitię capitales sine reconsiliatione l. si duas C. alias l. at lebe § dat. remiss.e ff de excussationibus § item is q statu in st.a eodem. imperitia & rusticitas d. l. si duas C. § ultimo ff de excusat. § similiter in st.a eodem

Haec praecipua excusationum genera sunt quae ubi quis pot minori partium tutelae ministrio. l. agnitio legati ... l. ex senia 29 ff de tutor. tutela l. stie 13 § ult° d l. expadorem 15 m prio ff de excusat. tutor. l. 3 § amiterem ff de iis qui ut indignis. N° 22

Modus autem proponendae excusationis ille e ut apud competentem iudicem l. 2 C 3 C de excusationibus pro tribunali d. l. scire 13 § scire l. excusare 25 ff. eodem. excus. tutori proponat intra quinquaginta dies continuos ex quo cognovit se tutorem datum si in urbe sit in qua creati l. intra centesimum lapidem. si vero intra viceno milia in singulum dies ei connumeranti et amplius triginta dies ita tamen ne minus habeat quinquaginta dieb. d. l. stire § 1° § g autem m.t.a eodem ... N° 23

Nulla excus. proposita ... capta tutela extingitur l. ipso iure l. pro... senia ... extinguitur tutela. ipso iure isdem pene modis quae patriam potestatem finiri diximus. morte l. naturali maxima ... et media capitis diminutione tutoris omnes tutelas extingui ... minima tantum legitima; pupili autem etiam minima. omnes tutelas tollit l. si arrogati ff de tutelis § simili mo. § item finitur ... N° 24

Capitis autem minutio e prioris status in deteriorem conditionem mutatio ... de capitis diminut. l. 1° l. 3 § ultimo ff eodem et cum tria sint quae habemus libertatem, civitatem, familiam, l. ult. ff de cap. dimin. maxima capitis diminutio erit quae libertatem adimendo cetera simul aufert § 1° ... de capitis dim. l. sunt quidam 17 l. capitalium 28 ff de poenis l. 2 C. de libertis et eorum liberis: media qua civitas et familia N° 25

exempto. emancipat. ... ut e facere status ...

diferentia trium capitum ...

et familia libertate relicta auferunt § minor inst. de capitis diminut. l. 2 § 1 l. amiss. 5 ff eodem. minima e quem solam familiam adimit § minima inst. eodem l. 2 l. 3 § ult. ff eodem. l. 2 C de emancipat. liberorum.

N° 26

Hinc e servus cum nihil horum quod amittat habeat l. quod attinet 32 ff de regulis Iuris. manumissus cap. non minuatur § servus inst. de cap. diminut. l. 3 § ult. cum l. sequenti ff eodem.

N° 27

Vt tutela a Iure civili descendit.

Cum igitur tutela e Iure civili sit l. 1 ff de tutelis. maxima autem et media capitis diminutio civitatem adimat. vide s. cap. 3 n° 27 et sequenti. tutelam quoque extinguit minima autem capitis diminutio legitimae tantum tutelae quae Iure agnationis differtur l. 1 ff de legitimis tutoribus tutorem in familiam reddit pupillum autem eiusdem patriae potestati subiiciat.

N° 28

Quod pubertas extinguit tutelam.

Pubertas item pupilli et dierum loci conditionis implementum tutelam extinguunt § prio inst. quibus modis tutela finitur § sed sicut et § praeterea eodem tit. l. si adrogatus 14 § sed et si ff de tutelis l. 1 et ult. C quando tutores et curatores esse desinant.

N° 29

Quando tutela extinguit

Semia extinguitur tutela. Cum Iudex cui vi Iurisdictionis competit vel ab eo mandatam Iurisdictionem accepit cognitio 4 ff de officio eius l. 1 § damnes ff de suspectis tutoribus prio inst. eodem. tutorem suspectum postulatum per dolum vel culpam a tutela reiicit l. 1 impu. ff de suspectis tutoribus l. 3 § penultimo l. suspectus 5 eodem tit. § suspectus et § ultimo inst. eodem quae semia ob dolum et culpam lata fuerit remotum a tutela infamia

notant tutorem l. 3 § ult° ff de suspectis tutoribus § suspectus autem inst. eodem § ult° inst. qq. mis tutela —

111

N° 29

Postquam iam pubertatem pupillus accessit dum minor sit viginti quinque annis tutela liberatus in cura instituitur pro inst. de curatoribus l. 1 § ult. ff de minoribus et § ult° ff de minoribus · differt autem tutela a cura quod illa personae principaliter l. certarum 12 l. qa 14 ff de tutela · haec rebus datur § item inuiti inst. de curatoribus l. cum plures 12 ff de administr. et periculo tutorum —

Quod pupillus in cuius non est potestate ~ ~

differentia inter tutelam et curam ~ ~

N° 30

Item tutela impuberum tantum est l. 15 q. ff de tutoribus et curat. datis · Titius 45 § fin de excusationibus · cura puberi sui iuris et etiam rebus suis super et n. possunt l. 1 re 26 ff de tutoribus et curatoribus l. sicilio et toto tit° ff de curatoribus furioso et § furiosi inst. de curatoribus d. l. 15 q 12 § ultimo: illa tit° instituenti haec non item § 1° inst. de curatoribus: illa l. impupillos dati · haec in furiosos et prodigos l. 1 l. agnato l. scpe ff de curatoribus furioso l. ne tuorum C eodem d. § furiosi: illa ceterorum rerum non pt dari l. certarum 12 cum sequentibus ff de tutela · tutela haec pt § 1° inst. de curatoribus l. n. tantum ff de tutoribus et cura datis

Alia differentia inter curam et tutelam

Item habenti tutorem tutor dari non pt l. cum Iu. C q. petant tutores et curatores · curator conceditur l. uenti 20 § ff de tutoribus et curatoribus ubi datis ille inuitis pupillis datur · hic uolentibus impuberibus nisi in litem detur § item inuiti inst. de curatoribus et tutoribus datis l. 1 C. q. petant tutores —

quod tutor dari non pt

Vidimus quae rebus cura a tutela differat in ceteris idem quae de tutoribus etiam de curatoribus dictum est personarum itaque tractatu absoluto ad res earum acquisitiones transeamus

Finis totius Iuris notitiae

Finis libri pri

mi institutionis Iustiniani in quo tractatur de aliqua parte iustitiae [illegible] à dño melchore de Valencia explicato in salman ticensi academia anno 1617

INITIUM SAPIEN

tiae est timor domini

scriptum est de manu Michael scudero y Arriola Cum esset scolasticus salmanticensis

[illegible]

Finis totius [illegible]

Finis libri pri[illegible]

[illegible]

[illegible] SAPIEN[illegible]

[illegible]

Notitiæ totius Juris

Liber 2.[us] in quo de rebus, earumque tam singularium, quæ per universitatem, et tam gentium, quæ civile jure adquirantur, tractat.

De rerum differentiis, et earum jure gent. adquirenda rerum mu[...] Cap. I.[m] ad tit. inst. de rerum divis. et adquir. ipsarum dom. et ff. tit. de divi[...] rerum et qualit.[...] et tit. de adq. rerum dom. Cognito perso[...] narum jure rerum

Sequitur Conditio explicanda, antequam ad rerum adquirendarum mu[...] deveniamus, nam y[...] ideo [...] minus, quæ personarum condit.[...] adquisitio vel nulla omnimodo est, vel immutatur. N. 1.

Res itaque omnes, N. 2.
aut in patrimonio nostro habent[...] aut extra
prio inst. de re. div. l. rei. s. ff. de ver. sig. idem
aut in commertio, aut extra comertium l. Scelsus
§. l. si in emtio.[ne] 34. §. 1. ff. de [...] emtione.
l. inter stipulantem [...] §. sacram ff. de ver. oblig.
Nec obstat N. 3.
l. 1. ff. de usu fruct. lega. servitutes [...]

res incorporales sint. §. ff. in fi. inst. de reb. corpor.
in patrimonio. l. extra patrimonium n. sunt d. l. 1.
ff. de usu fruc. leg. l. 3. in rat. dubitandi ff. de
usufruc. ear. rer. ubi eti. et veritat. significat.
l. hec verba 124. ff. de ver. sig. ~~[illegible]~~ sed
vitent et. l. bonor. 49. ff. de ver. sig. l. intelligunt
l. cum pupillus 9. ff. rem pupill. salvam fore l. gaius
86. ff. de leg. 2. l. uxorem 41. l. habebat ff. de leg. 3.

Nº 4º

Item aut sunt res divini Iuris aut
humani l. 1. ff. de rer. divis. ille solius dei cultui et religioni dicate
humanis usibus exempte sunt. l. 1. l. sacra ff. de rer. divis. § nullius
inst. eodem l. inter 23 in prin. ff. de rei vendicat. d. l. sed Celsus 6
l. si in empt. 34 § 1º. l. hanc legem 22 ff. de contrahen. empt. l. 1. § eas
ff. que res pignor. l. ex filios. 6 C. eodem l. Iulianum 40 § constat
ff. de legatis 1º. § non solum inst. eodem l. usucapionem 9 ff. de
usucapionibus l. inter stipulantem 83 § sacram ff. de verb. oblig:
hec in hominum sunt usu et potestate l. 1. ff. de rer. divis. ~

Nº 5º

Divini autem Iuris res de qua ut digni-
oribus prius videndum aut sacre sunt aut religiose aut sancte
l. 1. ff. de rer. divis. § nullius inst. eodem ~

Nº 6

diferentia inter res sacra et religiosa et sancta constituta ~~~~

Sacra res a religiosa difert quod illa
dedicatione et consecratione talis eficitur l. in tantum § sacre l. sacra
ff. de rer. divis. toto tit. extra de consecrat. ecclesie et altaris l. 13
et 14 tit. 28 p. 3: hec mortui ilatione in locum purum l. 2 § purus
ff. de religiosis § religiosum inst. de rer. divis. sepulture ca
et n. ad tempus d. l. 2 § de ea l. sequitur 40 ff. de religiosis: illa si pu
blica sit a principe, si privata a domino dicari debet l. sacra ff. de
rer. divis.: hec religiosa fit etiam si domini et proprietatis et potius
invito socio et fructuario mortuum inferant l. sunt persone
ff. de religiosis. quamvis enim sumtum sepulcrum n. faciant

§ religiosas in st.a de r. divis. tm propter publicam utilitatem
O eam religionis rationem strictam insuper habuerunt d. l. sunt personae
item illa ad deum pertinere videbatur.
hec ad mortuus l. ex scriptus 14 ff de religiosis. l. sigs 40. eodem tt. N° 7°
l. 4 C de sepulcro violato; illa aut mobilis e aut immobilis. Differentia inter res sacras
d § nullius. hec semper immobilis: illa commercium minime recipit mobilis aut immobilis
d l. sed Celsus. cum s. alegatis hec in usus n profanos l. sigs 12 § se-
natus consulto ff de religiosis. Qui ius sepulturae acquiratur recipit
l. monumentorum C de relig. l. 4 C de legatis. neque obstat lex longa
4 ff de mortuo inferendo pertinet namque ad familiaria et hereditaria
sepulcra de qq. in l. familiaria 5. ff de religios. ~ ~
Sacrae res usibus sacris N° 8°
publicae oibus sunt pure castae quae ad omnibus religiosae v aliquando
publici sunt vero aliquando privatae. sepulcrorum enim alia publica
veluti cimeteria alia privata quae in privatis locis constructa. horum
vero alia hereditaria alia familiaria d l. familiaria 5. cum l. sequenti
ff de religiosis ~ ~ ~
Sanctae res ita apellatae quia sanctione N° 9°
submixi l. sanctos 8. l. sacra 9. § penult. ff de r. divis. § sancte
in st.a eodem a sacris o religiosis distinguntur quod illae absolute
divini iuris sunt hec quodammodo st. ff de r. divis. § sanctae
in st.a eodem: illae consecratione et illatione. hec auspicato constituebantur
illae ex naturali iure l. 2 ff de iust. iu. l. 2 § 1 ff de inst. dist. l. 2 in prin.
ff de religiosis. he ex gentium et civili iure descendunt ~
Humani iuris res et N° 10
communes sunt et publicae et universitatis et singulorum l. 2 ff de
rerum divisi § 1 in st.a eodem: communes sunt. aer q occupatus.
acquiritur l. si prius 17 § fin. ff de aqua et aquae pluv. arcendae
l. penult. § fin. ff quod vi aut clam l. ult. ff de servitutibus
alias l. de servitutibus urbanorum aqua profluens quatenus

aqua fluminis in quatenus flumen, mare et similes causa et litora l. 2 l. nemo § l. penult. ff de rerum divis. l. quod in litore 14 ff de acquirend. rerum dominio. l. venditor 13 ff communia prediorum l. in iuriam 13 § fin. ff locati l. iuris l. litora 3 ff de contrahend. empt. l. litus 96 l. litis 112 ff de verborum significat.

N° 11 Publica sunt flumina omnia perennia l. 1 § fluminum ff de fluminibus § flumina in Inst. de rerum divis. solenni usu loquendi fluminum appellatione illa torrentia que publica non sunt comprehendantur de Iuris flumina. flumina pene omnia publica esse dicuntur in l. 4 in fin. ff de rerum divis. nec obstat l. si quis quam ff de diversis et temporalibus prescriptionibus. iuncta l. fin. ff de usucapionibus. coniungenda enim est l. si quis quam legi in tantum ff de rerum divis. ut ex earum epigraphe colligitur et secundum exemplum in edificio proposito accipitur et ad sui prelationis aptari debet.

N° 12 Universitatis [illegible] sunt theatra stadia, vie, forum et his similes § universitatis in Inst. de rerum divis. de l. sed Celsus 6 ff de contrah. empt. l. 2 § 1 ff ne quid in loco publico fiat. stipulationem § sacram ff de verborum oblig.

N° 13 Communes res a publicis differunt quod licet omnes earum ipsis proprietatem nullius sint l. 1 ff de rerum divis. de l. sed Celsus 6. l. quod in litore ff de acquirendo rerum dominio ille tamen usu omnibus hominibus patent. publicae vero regionis et provincie limitibus circumscribuntur § flumina et riparum in Inst. de rerum divis. et § penult. ff de fluminibus. ille enim plene nullius sint occupatione acquiruntur § litorum in Inst. de rerum divis. l. quod in litore ff de acquirendo rerum. he acquiri non possunt l. fin. ff de usucapionibus ~~~

Publicę vero res in iis se differunt alveus enim q[uo]d dum a flumine occupatur publicus e[st] l. 1 § in tit. ff. de fluminibus. ab eo desertus privatus fit et eorum q[ui] vicina prędia possident § q[uo]d si naturali inst. de rer. divis. ripę vero licet usu publica sit d. § riparum l. penult. § 1 ff. de acquir. rer. l. 3 ff. de fluminibus. proprietas tamen earum illorum e[st]. co[rum] in prędiis herent l. riparum ff. de rer. divis. § riparum inst. eodem t[itulo] — N° 14 — differentia in re publica

Omnes et publicę a civibus Universitatis distant. q[uia] illę natura in usum publicum, hę in usum publicum editę sunt § et q[uidem] inst. de rer. divis. hę cum essent civitatis propria et ab ea empta publici usus facte sunt l. in empt. § 1 ff. de contrah. empt. illę et totius orbis et unius provintię unibus patent: hę unis tantum civitatis § universitatis inst. de rer. divis. l. in tantum § 1 ff. eodem — N° 15 — differentia inter communes res et publicas

Harum itt civis rerum commune illud e[st] q[uo]d si q[ui]d factum fuerit q[uo]d publicus earum usus impediatur interdicta prohibitoria et restitutoria c[ontra] facientem competunt l. 2 in prin. § 1 § prętor et § si q[ui]s in mare l. 3 § 1 l. 4 ff. ne q[ui]s in loco publico l. in iuriarum § si q[ui]s me ff. de iniuriis l. 1 in prin. et § penult. ff. de fluminibus l. 1 ff. ut in flumine publico navigare liceat — N° 16

Singulorum autem res de q[ui]bus acquirendi agitur aut incorporales aut corporales l. 1 § 1 ff. de rerum divis. prin. inst. de rebus corporalibus illę species seu corpora sunt. hę quantitates et iura l. quibus heredis 46 ff. de oblig. et act. l. in rem l. si is q[ui] nummos 34 ff. de solutionibus. l. q[uo]d dicitur ff. de impensis in rem dotalem factis l. plane 34 § sed si in corpore. et § sed si ponus ff. de leg. 1 — divisio in res singulorum

N° 16

Et species a quantitate differt q[uo]d

q̄d illa e certe indiuidua. Hec generi; illa funsio eſt ingenere n recipit hec recipit: illa in oibus fere rebus hec in hi rebus que pondere numero et mensura constant locum habent: illa interim, hec n: illa n diuiditr numero. hec diuiditr: illa n multiplicatr. hec multiplicatr: l 2 § 1° et § creditum ff de rebus creditis. l. plane § sed si n corpus l titia scio 87. in prio ff de leg 2°. l. si is qui nummos ff de solutionibus &c.

item res aut diuiduæ aut indiuiduæ l. 2a § 1° l. 3 et 4. l stipulationes 72. ff de verborum oblig. &c.

Quod res sunt diuiduæ aut indiuiduæ

N° 20

Res autem corporales aut mobiles sunt aut immobiles prio inst de vsucapionibus l uxor 55 ff de donationibus inter. l. 1 § interdictum hoc ff quod ui aut clam. l a diuo pio § in uendat ff de re iudicata &c.

N° 21

denique res aut singulares sunt aut patrimoni uniuersalis: illæ neque augentur neque minuuntur: hec recipiunt minutionem et augmentum: illæ singularibus modis: hæ uniuersalibus acquiruntur § ult. inst per quas pers. l. 1 ff de interdictis. l. 1 ff quorum bonorum: rerum autem iura aut dominium e aut obligatio. dominium aut singularum rerum aut per uniuersitatem, et modis a iure gentium et ciuili iure introductis acquiritur.

N° 22

Acquisitionis modos tam gentium quam ciuili iure introductos post rerum cognitionem explicaturis operæ pretium fuerit ab antiquiori. naturali scilicet gentium iure incipere. constat autem dominia, quæ societatis humanæ conseruandæ, et discordiarum, quæ ex communione oriri solent l. cum pater 77 § dulcissimis ff de leg. 2. l. in re coi 25. ff de seruit. vrba. l. 4 reg 3. § 1. C de reb. corp. vitandarum causa a iure gentium occupatione distincta ss. l. ex hoc iure ff de iust. et iure: recessaq.

cadit

eadē humani, quamvis quia Vius gra p tradit3 ex Varijs cau:
sis cfuisse coercata ~

Unde & gent. quinquaginta adqui- n. 23
rendarū rerū genera consideranda sūt. ad quæ cetera oīa
referant' s. occupatio, rerū mixt. accessio, & traditio: quorū
prim. in reb9, quæ nullius sūt. sempr locū hēt, cetera in rebus
plerumq. alicujus ~

Occupatio antiquior adquirendi modus n. 24
t. in animatis rebus t in inanimatis locū hēt, & q. antea
nullius ē adquirit §. feræ inst. de rer. div. l. 1. infr. cū
duab. seqq. ff. de adqui. rer. dom. In illis hæc Venationis
si ad sylvestres feras, aucupij si ad volucres, piscationis
si ad pisces capiendos ptineat, noē vigatur: In ijs vō oc-
cupat. in lege sic dict. invent. & specificat. appell-
ceret ~

Venat. autē, & illibi occupat. quib. n. 25
feras bestias oēs, nras facimus. d. §. feræ. d. l. 1. infr.
ff. de adqui. re. dom. differt autē Venatio, ab aucupio
q. illa in agrestib., feris oib., quæ impetu feruntur & la-
tibulis se continent exceptis, quæ vibarijs claudunt', locū
hēt. l. 3. §. 1. ff. de adqui. re. dom. l. 8. §. itē feras ff.
de adqui. poss. hoc in volucrib9 oib9 exceptis Gallinis
Anserib9, & Anatib9, & hijs, quæ mitent eridi suetu-
dinē retinet. §. Gallinarū & §. Pavonū Inst. de re. div.
Piscatio autē a ceteris distinguit', q. ad pisces ptinet
exceptis, qui piscinis ptinent. d. l. 3. §. itē feras ff. de
adqui. poss. ~

Fiunt autē nrē feræ, ut captæ sūt. n. 26
§. illud inst. de re. div. l. pompo. 44. l. in laqueum 55. ff.
de adq. re. dom. & dū captæ sūt. l. 1. §. in vetus. ff. si

quadrup. garye. fecisse dicat. l. 3 § fi. l. natu. § in prio ff. de acq. re. dom. § fere. v.° dd. gg. inst. de rer. div.
nec interest quo loco capti fuerint d. l. 3 d. § fere quamvis enim prohibet dominus possit ingredientem fundum suum l. 3 l. naturalem 5. § fabos ff. de acq. rer. dom. l. divus ff. de servitutibus l. q. pendente ff. de actionibus empti. l. 2. § 1.° ff. de uti possidetis. tamen quod capit suum facit nec restituerenti nisi fructus fundi inbenat intrat l. item si 9. § aucupiorum l. usum fructuarium 62 ff. de usufructu l. venat. 26 ff. de usuris.

N.° 26
q.d res sunt inanimatae

In animatae res et per occupationem in speciem sive dictam vel per inventiones et per exspecificationes occupationis species adquiri diximus. occupatio autem ab inventione differt quod illa in rebus omnibus et in illis natis si immobiles sint locum habet l. ergo 30 § fin. l. quod in litore ff. de acq. rer. dom. § litorum ubi § insula inst. de rer. divis. l. adeo § insula ff. de acq. rer. dom. hec ad res in omnibus natas si immobiles sint pertinet § lapilli inst. de rer. divis. illa occupatam rem acquiri. hec aprehensam l. 3 ff. de acq. rer. l. 1 § 1. l. 3 § Neracius de acq. poss.

Inventio autem non solum ad res quae nullius

N.° 28
in ventio ad quas res pertinet

fuerunt scilicet quae dominos habere desierunt pertinet ad res derelicto habitas et ad thesaurum § thesaurum ubi § fin. inst. de rer. divisione: differt autem quoad hanc adquisitionis speciem a re derelicto habita thesaurus quod illa spontanea voluntate domini eam falso animo ab sciente nullius fit § fin. inst. de rer. divis. l. 1.a l. simercus 7 ff. pro derelicto. l. 2 in fin. l. quae levandae 8 ff. ad l. Rhod. de iactu. l. 3 in prin.° ff. de incendio, ruina, naufragio, l. Pomponius 44. § idem ait ff. de acq. rer. dom. l. falsus 43 § qui alienum ff. de furtis. hic vero vetustate temporis cuius non exstet memoria dominum amittit l. numquam 31 § 1 ff. de acq. rer. dom. l. unica

l. unica C. de Thesauris lib. 10

Illam ula necessitate urgente
effici debet d. l. g levand. g cum s. citatis nec obstat l. lex falsi
43 § si talius ff de furtis. to enim n. levandi nabis sed obsten
tatis causa iacta res e idem enim iactare significat l. fugitivus
ff de aedil. edicto signi. sic n. peregrinationis custodie aut metus ca
deponi debet tunc enim domini manet l. thesaurus 15 ff ad
exhibendum d. l. numquam 31 § 1 ff de acq. rer. domin. l. peregre
44 in prin. ff de acq. poss. illa in solidum inventori acquiritur
d. § fin. in st. de rer. divis. cum s. citatis a. sic in alieno
et publico inventus pro parte in proprio, sacro, religioso, et loco
in solidum inventori adquiritur § thesaurus inst. de rer. divis.

Expensificatio quoque ad ocupationem
pertinet § cum ex aliena inst. de rer. divis. differt autem ab in
ventione quod illa mutata forma et substantia rei extinta l. Julianus
9. § si quis rem ff ad exhibendum nobam et nullius rem ipsa
efficit. l. seria 6 § 1 ff de auro et argento legato. hec in nullius
rebus iam effectis locum habet demum quod illa in rebus que facto
adquirentis hec in his que ipsorum dominorum facto nullius effecte
sunt locum habent.

Ita demum autem expensificatio
dominium tribuit si res ad priorem mam. n. possit reduci §
cum ex aliena inst. de rer. divis. l. que situm 78 § illud
de legatis 3°. et species diuersa a priori pro suo nomine et bona
fide facta fuerit l. de eo 12 § si quis ex his ff ad exhibendum
l. specialis § lauro ff de auro et arg. legat. l. sed si meis 26 de
acq. rer. dom. nec obstat lex aminitius 26 ff de rei vindicat.
que ad actionis n. ad expensificationis mam. pertinet.

A casio rei nostre secundus e sub

N° 29

N° 30
quod expensificatio pertinet
ad ocupationem

N° 31
expensificatio tribuere pot
quod ad priorem mam. reduci
pot

N° 32
quod excavatione fluminis
paulatim acresit ad nros
fundos statim fit nobis

e Iu^s gentium adquirendi modus quoad nos ptinet qd rei
nostre ita accesit ut oherceat pasi qb eius fiat et qd exca
natum e hec autz vl anatura fit vl ab hominibus naturali
ca rei nostre accedit qd aflumine vl paulatim nro fundo acre
vit § preterea mlta diversis duris vl ui fluminis ita adim
tum e ut oherceat l. adeo 7 § eius ff de acq. rer dom l hoc
amplius 9 § alfenus 9 ff de damno m facto l sed simeis 26 § arbor
ff de acq. rer dom l idem 5 § de arbore ff de rei vindicat ubi
verbe obaris seniam utilem alt accedentium vl referri tantum
n probare dicendum e vl de m facta alt accipiendam. item alveus
aflumine relictus vl insula in flumine nata si alveo oherceat l 98
sapenult § penultimo et ultimo ff de adq. rer dom § insula
et § qd si naturali mlta diversis diversi

N° 33. Ex facto hominis quo aliqd rei nre acquiritur et differentia inter commistiones et confusiones

Homis facto aliqd rei nre adi
ditr vl p commistiones vl p confusiones vl p siuchiones § si duorum § qd
si frumentum § cumim suo solo § sititius § lotore mlta diversis diversi
commixtio a confus differt qd licet utramqz cum voluntas commiscentis
vl confundentis dominij ocurrit protrad d § si duorum d § qd si
frumentum illatum nunquam alterius ptat dominium tribuit
l idem 5 in pio ff de rei vindicat sit. quoties confuse materie
separari n posse d § si duorum l 3 in fin d l idem § i ff de rei
vindicat.

N° 34. In quas differunt coniuctiones commistiones

Coniuctio autz commistio differt qd cum
tria sint corpora genera i^m qd existantibus partibus sive corporibus
constat. secundo qd exoherentibus uno spiritu devictis partibus
constituitur 3^m qd ex se constringentibus cohorentibus membris sed
n cum spiritu constitutum e l. proponebatur 76 ff de Iudicijs lm
rem 23 § item quae unusqz ff de rei vindicat l rer mixturae 30 ff
de usucapionibus. commixtio in primi tantum generis coniunctio in
secundi et treci corporibus locum habet. item illa nunquam adatentio
nem

adatentionels: hec semper pertinet

Cum igit^r duæ diversorum dominorum res sine confusione iunte ut cum duorum corpus illud in solidum ee n̄ potest l. sicut arto § duobus vehiculum ff. comodati l. qd ergo § uni duo ff. de reg. iuris. illis efficit^r cuius res p premalentiam alteram ad setrahit differt itaque ab confusio adiunctione cum nulla utriusque corpus comune fit l. idem 5. § 1° et seq. ff. de rei vind. l. qd q. 27 § ult. ff. de acq. rer. domi. § si de duorum m. st. de rerum divisio. in hac unius in solidum efficit^r

No 35

qdo duæ res diversorum dominorum confuse n̄ sunt sed iunte eorundem dominorum remanet distintio m^ri confusionem et ciuntionem

Res aut^r quæ coniungunt^r aut tales si ut quelibet p se et separata consistat aut tales ut cum una ut subiectum sit altera sine ea consistere n̄ possit. primi generis e a secundi rebus distant qd in illis si mag. quales sint maior et quæ totum licet n̄ perfectum confitit alteram et p cio- sorem ad setrahit d. l. qd qd § ult. l. sed simeis 26 § 1 ff. de acqui. rer. domi. l. in rem § si qs rei sue ff. de rei vindicat^e l. cum aurum § p^reniant ff. de aur. et arg. legat. § si in alienam purpuram m. st. de rerum divis. si v° eiusdem magnitudinis sint quæ preciosior e si eiusdem p^rtij neutra p^ralet d. l. qd qd. ult° § d. l. in rem § sed et id ff. de rei vind. in his v° sine ulla distint^e illa p^rtantior e et ad se alteram trahit sine qua altera ee n̄ pt d. l. in rem § sed et id ff. de rei vindicat^e § cum in suo solo § si titius § alterius in st^a de rerum divisi^e illi observit l. titius 60 ff. de acq. rer. dom. d. l. hoc amplius. § alfenus ff. de damno infecto

No 36

si æquales sint res duæ coniunte ut p se separatæ consistant dividunt^r in^r dominos illorum rerum secus si mag. quales

Sed ex accessionis iure totius corporis efficitur quo ad p^tes v° utrumque ipse coniunxerit an dominus p^tis differentia e nam si illa ad exhibendum et vendicatio c^rcum competit l. in rem § item de rei vindicat^e

No 38

qd ex iure accessionis effectus dominus totius materiæ altero solo competit actio ad exhiendam apparatum

l. gemma 6 cum l. sequenti ad ostendendum si hic dominium partis amisisse videtur § ex diverso mat.ᵃ derexerit dimisit: quod si singularei amissa fuerit veluti ea que ferruminat.ᵉ iuncta fuit q dominium statim sequitur d. l. in rem § item quecumque item pictura et scriptura qa separari n posse l. in fundo ff de rei vindicat.ᵉ et plante q alio terog homore alie facte intelligunt l. sed si meis 26 §ᵘ penult.ᵒ ff de acquirend. dominio l. penult.ᵒ ff pro socio. l. arbor 19 ff comuni divid. § si tibi mat.ᵃ derexerit dimisit. denique ma ne edifitio dirupto publicus urbis deformetur aspectus § cum in suo solo mat.ᵃ derexerit dimisit l. 1ᵃ ff de tigno iuncto l. 2 § siquis nemine l. ult.ᵃ ff ne quid in loco l. pres. 6 ff de officio presidis. l. senatus 42 de contrahend. empt.ᵉ l. pretor § dem. de ff. de operis novi nunt.ᵉ l. ad curatoris ff de damno infecto l. 2 C de edifitijs privatis et potentioris rei dominus coniunxerit alie infaltum ad stimat. prestandam tenetur d. l. in rem § item quecumque l. q re 98 § fin in fin ff de soluti onibus nisi tignum furtibus sit tunc enim duplum prestare tenetur d § cum in suo solo mat.ᵃ derexerit dimisit l. de 60 63. ff de donationibus inter virum et uxorem d l. 1ᵃ ff de tigno iuncto

N.ᵒ 39

Quod partis materie domi eam coniunxit nullam act. onem sed per except. doli mali recuperat ~ ~ ~

Si v. pos. vel materie domi aut eam coniunxit nullam act.em habuit sed tantum pretent.e opposita except.e doli mali recuperat expensas l. adeo § ex diverso ff. de acq. rer. domi. l. sumptus 48 ff de rei vindicat.ᵉ l. si in area 33 ff de condict.ᵉ indebiti l. in hoc 14 § 1ᵒ vers. hoc enim casu ff. de comuni dividundo. l. heres 21 ff ad S. C. Trebell. l. Paulus 14 ff de except.ᵉ doli mali l. qq ff de condict.ᵉ indebiti ~

N.ᵒ 40

tria genera impensarum explicantur ~ ~ ~

Sed cum impense necessaria sint utiles et voluptarie l. 1ᵃ 2ᵃ et 3ᵒ et 4. de impensis in rem dotalem

ff de impensis in rem dotalem factis l utiles 39 ff de petit. hereditatis. l impensæ 79. ff de verb. significat. in ea rum retinendarum rat. differentiam ee stat —

Bonæ namque fidei possesor oes impensas oppositia except. doli retinet l plane cum l sequenti ff de petit. hereditatis. male autem fidei posesor tantum necesarias d l plane l. domus. C. de rei vind.: utiles et voluptarias impensas per except. doli a bonæ fidei posesore retinenti d l utiles l in fundo 38 6. preciosores ff de rei vind a male autem fidei possesore tantum tolle possit sine detrimento rei d l utiles 38. § 1º de pet. hereditatis l Julianus ff de rei vindicat. sed in hac oi deduct. impensarum equitate pensa malitijs n erit indulgendum l si autem § fin. cum legibus sequentibus l in fundo 38 ff. de rei vindicat. —

Nº 41º
Effectus bonæ fidei possessori explicati —

Postremo ad rei nostre acasionem pertinet quod ex ea natum e ideoque nobis acquisiti quod item in mlta diverso divisi q. acquirendi modus n solum in dominis sed etiam in posesoribus bonæ fidei locum habet difert autem dominus a bona fide posesore quod ad illum vere dominij iure respectinet. hic iustam cam habet existimandi a se pertinere l item veniunt 20 § per dic vu los autem l id si lege 25 § consulto ff de petit. hereditatis l qa quolibet ff de stra empt. l bonæ fidei ff de verb. signif § si qs an domino mlta diverso divisi

Nº 42
explicati quod re nostras pertinet accesionem —
Difert aut dominus a bona fide posse sore —

BIBLIOTECA DE SANTA CRUZ DE VALLADOLID

De Luis muñoz de Escobar